

DÜNDEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

KAVGA

EYLÜL 1991 SAYI 7

Rekabet mi, Türk-İş'te birlik mi? Sendikacılar yanıtlıyor

Musa Eroğlu: Alevilik türkülerle, ezgilerle eğitimidir

Turan Dursun'un katline aydınlar neden ses çıkarmadı?

Türkiye Komünist Partisi 10 Eylül'de 71 yaşında

**HAİNLERİN "SOVYETLER'DE SOSYALİZM ÖLDÜ"(!)
SÖYLENTİSİ FAZLACA ABARTILMIŞTIR**

ŞAFAK ARIN

PAŞABAHÇE

Paşabahçe Şişecam işçilerinin işgal ve protesto eylemi sürerken, ben de bir gurup arkadaşla oradaydım.

Eylem süresince Paşabahçe'nin hali görülmeye değeri. Tüm çevre halkı her gece fabrikaya gelip geç saatlere kadar dayanışmasını haykırıyordu. Fabrikanın giriş kapısı önünde çalışanların aileleri çoluk çocuk oturuyor, kadını erkeğiyle "sonuna kadar" diyorlardı, "sonuna kadar mücadele. Ya biz ölürüz, ya da bu fabrika çalışmaz." Özellikle kadınların kararlılığını farketmemek imkansızdı.

Ben ve arkadaşlarım, bütün gece işçilerle birlikte olmaya gelmiştik. Sonra Paşabahçe fabrikasının önünden geçen yolun karşısına geçip slogan atanların arasına karıştık. Polis, gelip gidip bizi izledi. Sonra gelip kalabalıktan iki kişiyi aldı götürdü. Sonra siviller başkalarını da aldılar. O gece toplam 11 kişi gözaltına alındı.

Burada bir özeleştirme yapmalıyım. Paşabahçe'de halkın arasına karışıp slogan attırmaktansa, fabrikanın önünde işçi aileleriyle birlikte oturmak, onların sorunlarını paylaşmak, pratik işlerde yardımcı olmak, bence daha olumluydu.

Yine de genç bir devrimci olarak önemli bir deneyim edindiğimi söylemeliyim. Paşabahçe eylemi, işçi gençliği, sonuç almak için aslolanın kararlı, yığınsal kavga vermek olduğunu bir kez daha gösterdi.

A.B., TUNCELİ

ÖRNEK

Bizi, hem de basın krizinin olduğu bu dönemde ayakta tutmaya gayret ediyorsunuz. Alevilik konusunda yazdıklarınızı öncelikle okuyorum. Ayrıca derginizin tümünü zevkle okuyorum.

ORHAN BUDAK

KAYSERİ CEZ.

Tesadüfen Kayseri Cezaevi'nde elimize ulaşan KAVGA'ya selam.

Emekçi halkımızın, Kürt ulusunun ve muzaffer proletaryanın, tel örgülerle çevrili bu alanında onun sesi, çarpan yüreği olmak, kültürel süreci yakalamak, özümsemek, bilince çıkarmak ve kavgaya dönüştürmekle olası.

Bu süreci objektif olarak yakalamamıza yardımcı olacağından emin olduğumuz

derginizi adresime göndermeniz, 13 devrimci tutsağın ortak sevinci olacak.

SAKİNE ÇAKIR

DÜŞÜNDÜKÇE

Bir dünya var işkence dolu
Bir dünya var, gelecek
Temiz bir dünya.
Çocukluğun gençliğin
Güzel yaşlılığın
ve sınırsız esen yel,
Tatlı bir gelecek.

Deli rüzgarlar esiyor,
Çılgın fırtınalar...
Hepsi geçecek.
Düşlediğimiz
Umudumuzla beslediğimiz o dünya
Bizlerle gelecek, mutlaka.

Şen kahkahalarla gülüyorum
Düşündükçe o güzel günleri.

TAYFUN DOĞAN

SEDEF TERSANESİ

Gezbe Diliskelesi'nde kurulu Sedef Gemi Tersanesi'nde çalışıyorum. Tersanede 600 kadrolu, 1500 kadar da taşeron işçisi çalışıyor. Ben taşeron işçisiyim.

İşyerimizde önemli, işçi sağlığını yakından ilgilendiren sorunlar var.

Yemekhane. 2000'i aşkın personelin olduğu tersanede, 300 kişilik bir yemekhane var. Tersane personeli 11.30'da, kadrolu işçiler 11.45'de, daha sonra da sırayla 40 kadar taşeronun (hepsinin saatleri ayrı ayrı) işçileri yemekhaneye giriyor.

İşçilerin yemek saati, cuma günleri "cuma namazı sonrasına", saat 14.30'a kadar sarkıyor. İşyerinde servis yok, trenle gidip geliyoruz. 5.30-6.00'da kalk, 8, hatta 9 saat aradan sonra yemek ye. Ağır işçiye burjuva işkencesi.

Tuvaletler de yetersiz ve pistir. 2000'den fazla işçiye 15 tuvalet olur mu? Sürekli dolu, önünde kuyruk oluşuyor. Temizlenmediği için kokuyor.

Su sorunu. Ellerimizi yıkadığımız su, deniz suyu gibi tuzlu. Belki de deniz suyu. İçme suyumuz tankerle dışarıdan geliyor ve iki günde tükeniyor. Dolapları temizlenmediği için kokan su, fazla içenin karnını ağrıttıyor. Bazen dışarı çıkıp kendi paramızla su içiyoruz.

Soyunup giyindiğimiz *dolaphane* de yetersiz. Temizlenmiyor, havalandırılmıyor. İşçiler birbirinin üstünde giyinip soyunuyorlar. Sedef Tersanesi'nde beş ayda iki gemi denize indiriliyor. Gemiler Sovyetler'e yapılıyor. Milyarlarca para kazan işveren, dini, allahı kâr olduğu için işçiye, işçi sağlığına önem vermiyor.

Tersanede iş güvenliği de yetersizdir. Yazı ile uyarı var ama, iş kazasını önleyecek araç, gereç yetersiz. Tersanede tek bir doktor var. Taşeron işçisine bakmıyor, kadrolu işçiye sigortaya gönderiyor. Varlığı ile yokluğu bir gibi.

İşçilerde "işten atılma" korkusu, işverende "malİYETİ yükseltir" düşüncesi olduğu için sorunlarımız çözülmemiyor. Ama İstanbul'daki tersane işçilerinin giriştikleri eylemler buranın işçisini de cesaretlendiriyor, eylem arayışına yöneltiyor. 18 Haziran'daki eylem böyle bir başlangıç oldu.

Ücretlerin ayın onbeşi olmasına karşın ödenmemesi üzerine, onsekizi sabahı 300 işçi müdüriyetin karşısında, öteki işçiler işbaşında oturma eylemi yaptık. İdare amiri "eylem yasak, çalışmayan dışarı çıksın" deyince herkes dışarıya yöneldi. 300 kişi çıkmıştı ki, işveren jandarma çağırdı. Süngü zoruyla işçiye işyerinde tutmaya çalıştı. Bunun üzerine yemek boykotuna gidildi.

O gün yalnızca ücret ödeyen firmaların işçileri işbaşı yaptı, eylem ertesi gün de sürdü. İşverenlerin "işe başlamayan çekip gitsin" tehdidini işçiler, "para yoksa iş de yok, ücret ve tazminatlarımızı verin, hemen çıkıyoruz" diye yanıtlamışlar. Para gelene dek kimse çalışmamış. Bu da gösterdi ki, militan birlik ve eylem kararlılığı işçinin gücüdür.

Şimdi hedefimiz, öteki tersanelerle ilişkiye geçmek, Dokgemi-İş sendikasını taşeron işçileri arasında örgütlemek, *İşçi Sağlığı Derneği*'ni çağırmaaktır.

VAROL ÇALIŞKAN

A. DÖKÜM

• Körfez sınırları içinde kurulu Anadolu Döküm'de Otomobil-İş üyesi 200 işçi çalışıyor.

Bu arkadaşlar yakın zamana dek sendika yönetiminin ve temsilcilerin istedikleri düzeyde olmamasının sıkıntılarını yaşıyorlardı. Bu yüzden, son baştemsilci seçimlerinde, işverenin uşağı olmayacak, kendi istemlerini elde edebilmek için gerçekten sonuna kadar dayatabilecek konumda gördükleri Niyazi Yıldız adlı işçiye baştemsilci seçmek istediler.

İşveren bu arkadaşın seçilmemesi için entrikalar çevirmekte gecikmedi. İlk etapta işçiler kazandı. Bunun üzerine işveren Niyazi Yıldız'ın kazanması için çalışan 15 işçiye işten çıkardı. Ardından bir 15 kişiyi daha ihbar tazminatlı olarak işten çıkardı. Sonra, olayların gelişimini yeterli

bilinçle kavramamış işçileri de kandırarak yeni bir seçim yaptırdı. Bu "seçimde" işverenin desteklediği temsilci seçilmiş oldu.

İşten atılan bir işçi arkadaşla konuştum. Söz verildiği halde hâlâ tazminatlarının ödenmediğini söyledi. Tazminatlar 19 Ağustos'a kadar daha ödenmemişti. Bunun üzerine işçiler, "yeni" sendika baştemsilcisini pasiflikle suçladılar, paraların ödenmesini sağlamasını istediler. "Söz istemiyoruz, çek veya nakit para istiyoruz" dediler. Patronun adamı olmak da baştemsilciyi kurtarmadı. Hayat hep aynı soruyu getiriyor: "Kimden yanasın?"

Bu tip eylemler olağan hale gelmiştir. Paşabahçe eyleminin de gösterdiği üzere, işçiler militan eylem içinde kendi saflarını netleştirmeye çalışıyorlar. Hedef, bu olumlu gelişmeleri dört bir yandan eylemle beslemektir.

KAVGA-OVACIK

MUHABİRLİK

Gönderdikleriniz, beni mutlu yaptı. KAVGA'ya muhabirlik yapacağım için sevinçliyim.

KAVGA'cı olarak kendi halkımı, yani işçi sınıfını yüceltmeye çalışacağım. Halkımızın özgürlüğü ve insanca yaşamı için mücadele vereceğim. Bu, köklü bir mücadeledir.

Tabii bu arada, kafamda soru işaretleri oluşturan meseleleri, KAVGA'ya yöneltmek, yorum ve cevaplarınızı öğrenmek istiyorum.

KAVGA'NIN NOTU: Dergimizin muhabir ve temsilcilerimizden ne beklediğimizi, onların ne gibi görev ve sorumluluklara sahip olduğunu belirten bir yönergeyi kısa sürede tüm muhabir ve temsilcilerimize göndereceğiz.

TANER PERMAN, BURSA

ÖĞRENİYORUM

Gönderdiğim şiirlere ilginizden dolayı teşekkür etmek istiyorum.

İşveren tazminatlı olarak işten çıkardığı için şu anda çalışmıyorum. Yine de, maddi imkanım elverdiği sürece, kitapların yanında devrimci dergileri alıyorum. Bu kadar dergi almamın sebebi, 80 öncesi olumlu ve olumsuz yaşanan olayları bilememem, hangi çizginin doğru devrimci teoriye sahip olduğunu öğrenmeye çalışmamdır.

Şu an yoğun bir şekilde, teorik bilgimi geliştirmeye çalışıyorum. Bütün çizgilerin Türkiye üzerinde tahlillerini,

görüşlerini öğrenmek istiyorum. Mesela şu anda Rafet Ballı'nın *Sosyalist Sol Konuşuyor* kitabındaki görüşleri okumaktayım.

Kısacası, devrimci teoriyle çok iyi donanıp bir seçim yapana kadar KAVGA dahil bütün devrimci dergileri alacağım. Şiir çalışmalarımı da siz bıkana kadar derginize göndereceğim.

SALİM EKMEKÇİOĞLU

RABAK

İzmit Rabak'ta gerilim devam ediyor. Son olarak dört işçinin zorunlu olarak izne çıkarılması ve dönüşlerinde de bunların işten çıkarılacağına öğrenilmesiyle iyice öfkelenen işçiler eyleme çıktılar. 26 Temmuz'da 424 işçinin tamamı viziteye çıkarak üretimi durdurdu. Bu eylem iki gün devam etti. Şu anda işveren söz verdiği için çalışma normal tempoda sürmektedir.

Rabak işvereni, 21 Şubat'ta 238 işçiye çıkartınca işyerinde eylemler artmıştı. O zamanlar işveren "körfez krizini" bahane ederek işçiye kandırmaya çalışmış, bir nebze de olsa başarılı olmuştu.

Sonra, sendikaya "en az 20 işçi çıkaracağım, gönüllülerden seçerseniz daha iyi olur" demiş, Otomobil-İş sendikası teklifi kabul ederek gönüllü 20 kişi bulmuştu. Ancak bunların tazminatları ancak iki ayda ödenmişti. Şimdi aynı tensikat süreci tekrar başlatılmak istenince, geçmişten ders çıkartan Rabak işçisi buna yanıt vermek üzere kolları sıvadı.

İşçi, ekonomik olarak kapitalist sistem içinde hiçbir zaman düzlüğe çıkmayacağını anlamaktadır. Çünkü 1 alsa, arkasından zamlar 2 katı gelmektedir. O işte çalışacaklarının garantisi de yoktur.

Yarın ne olacağının meçhulde kalması psikolojik olarak işçiye etkiliyor. İşçiler iş güvencesi istiyorlar. Huzurlu iş ortamı istemi, insanca yaşam isteminin parçasıdır. Dolayısıyla salt ekonomik bir istem değil, düzene yönelik siyasal bir istemdir.

ÖNDER AGAH, İZMİT

MARMARA TERS.

Marmara Tersanesi'nde taşaron Erdem şirketinde çalışan 20 işçiden 8'i işten atıldı. Öteki 12 işçiye hâlâ maaşları ödenmedi. Dahası, işverenin, işten atılan işçilerin kimisinin sigortasını ödemediği ortaya çıktı. Sendikanın durumumuza el atmasını istiyoruz.

Paşabahçe durağı

Yirmibir gün süren fabrika işgal ve protesto eylemleri sonucunda Şişe-Cam işverenin Paşabahçe'de işten çıkarılan işçileri geri almaya zorlanması, Paşabahçe işçisinin büyük bir başarısıdır. Yürekli mücadelelerinden ötürü işçileri ve ailelerini kutlarız.

Bu başarıda, işçinin militan, ölümü gözen alan kararlı eyleminin yanında, tüm işçi ailelerinin, esnafın, Beykoz halkının eylemli dayanışmasının büyük rolü oldu. Sendika genel merkezi de, sonuca ulaşmada önemli bir faktördü.

Şimdi soğukkanlı bir durum değerlendirmesi yapmak gerekiyor.

Varılan anlaşma bir ateşkestir. Şişe-Cam'ın, temmuzda 13 işyerinden çıkardığı 2300 işçinin yalnızca Paşabahçe'deki 350'sini işe iade ettiğini, öteki işyerlerinde kararını uyguladığını düşünürsek, koşulları ağır bir ateşkes olmuştur. Anlaşmanın işyeri içi koşullarının da ağır olduğunu düşünmek için her neden vardır.

Kristal-İş başkanı, tensikatın hemen ardından, işverene, iş saatinin 6'ya (ve işçi ücretinin günde 2

MERCAN KÖKLÜ

saat) düşürülmesini, vardiyanın 4'e çıkartılmasını, fazla mesailerin kaldırılmasını, işten çıkarmaların zamana yayılmasını önerdi.

İşli işçinin işsiz kalan sınıf kardeşini koruyabilmek amacıyla ücretinin düşürülmesine rıza göstermesi, eşsiz bir özveri örneğidir. Ama sendika yönetiminin işverene "tensikatları zamana yayın", "ücretimizi düşürün" diye öneri yapması, dehşetli bir hatadır.

"Ulusal mutabakatçı" Kristal-İş yönetimi bunu yapmış, işçilerin mücadelesine tüm işkollarında ağır bir darbe vurmuştur. Burjuvaziye, işçi sınıfına karşı zevkle kullanacağı bir "örnek" yaratmıştır.

Bu ortamda cam işçileri, ateşkes dönemini iyi değerlendirmek durumundadırlar. Dünya pazarına dalmış, "float" gibi ileri teknolojilere göz dikmiş, uluslararası birleşmelere girişmiş olan Şişe-Cam işvereni, **yeniden saldıracaktır.** Buna hazırlıklı olmalıyız.

Önümüzdeki dönemin kavgası

belli başlı olarak şu istemler temelinde yürüyecektir:

* Çalışma haftası - ücretler düşürülmeden - 35 SAATE indirilsin. Fazla mesai kaldırılınsın.

* Tüm çalışanlar için İSSİZLİK SİGORTASI kurulsun, sigorta primlerini devlet ve işveren ödesin.

* İşçileri ilgilendiren tüm kararlar, üyelerinin en az yüzde 50'si seçilmiş işçi olan kurullardan geçsin.

* Ticaret gizliliği kaldırılınsın, işverenlerin tüm defterleri işçilerin denetimine açılsın.

* İş yasasının değişmesi, 13. ve 17.maddelerin kaldırılması için referandum yapılsın.

* Üreten biziz. Patronsuz da üretiriz. Burjuvazi, yönetmeye layık olmadığını "kalite çemberleri" uygulamasıyla itiraf etti. Yöneten de biz olmalıyız.

Paşabahçe durağında kalıcı değiliz. Önümüzde zorlu sınıf savaşları var. Paşabahçe işçisinin TV kamerası karşısında söylediği gibi: "Tek bir vücut tek bir yürek, kazanmak için ölmeyi göze almak gerek!" ●

Dikkate değer bir belge

700 kadrolu işçisi olan İstinye Tersanesi, ağustos ayında kapatıldı. Dokgemi-İş sendikası, bu durumun tensikata yol açmaması için işverene bir protokol imzaladı. Aynen yayınladığımız protokolün ne ölçüde burjuvayi bağlayıcı olduğunu zaman gösterecek.

PROTOKOL

Türkiye Gemi Sanayii A.Ş. nin Sarıyer İstinye koyunda kurulu İstinye Tersanesi'nin bulunduğu yerden taşınması öngörüldüğünden kayden tersane mensubu olup (işyerinden izinli olanlar dahil) sendika üyesi işçilerin taşınmadan dolayı hak ve menfaatlerini düzenlemek maksadıyla bu protokol düzenlenmiştir.

1- İstinye Tersanesi işyerinin taşınması sebebiyle bu işyerinde

çalışan işçilerin ihbar, kıdem tazminatı ödenerek iş akitleri feshedilmeyecektir.

2- Tersanenin yeni yerinde faaliyete geçeceği zaman zarfında İstinye Tersanesi'nden Türkiye Gemi Sanayii A.Ş.'nin diğer işyerlerine nakledileceklerin kendi mesleklerinde çalıştırılması ve almakta oldukları ücret, prim, idarecilik gibi kazanılmış hakları aynen muhafaza edilecektir.

Bağlı olduğu kanunla kurulu kurum veya sandıktan aylık almaya hak kazananlardan kendi arzusu ile ayrılmak isteyenler hariç, hiçbir üye ayrılmaya zorlanmayacaktır. İşbu taşınmadan mütevellit İstinye Tersanesi mensubu olup hizmetinden yararlanamayanlar hakkında İşyeri İşletme

Komitesi kararlarına göre işlem yapılır.

İstinye Tersanesi mensuplarının Türkiye Gemi Sanayii A.Ş.'nin diğer işyerlerine geçişleri nedeniyle Teşekkülün hiçbir işyerinde (disiplin hükümleri hariç) işçi tensikati yapılmayacaktır.

İstinye Tersanesi mensuplarının diğer işyerlerine nakilleri halinde işe geliş ve gidişleri için servis konulacaktır.

Büyük şehir belediye hudutları dışına nakil olacak personele bulunduğu sınıfın iki üst derecesi ücret verilecektir.

İşbu protokol hükmünün ihlali halinde işçilere kıdem ve ihbar tazminatı dışında 15 Milyon TL.sı cezai şart ödemeyi işveren kabul eder. (9 Ağustos 1991, imzalar) ●

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına A. Gök
■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Ordu Caddesi, Dağarcık Sk. No:32/24, Fatih, İstanbul. Tel: (1)521 52 62 ■ Temsilcilikler: Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ İzmir: Muhammet Petekkaya, 8847 Sokak No:10, Daire 9, Egekent, Karşıyaka. ■ İzmit: Ahmet Yılmaz, Atalar Mahallesi, Şirin Sokak No:1, Körfez. ■ Kartal: Nuri Öcalan, Atatürk Caddesi, Narlıdere Mahallesi, 1 Nolu Sokak No:10, Maltepe. ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsfeld. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Hasan Göçerlioğlu, Putter Hoek str. 16/B, Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Metinler Matbaası. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 60 000TL, İngiltere: 15 Sterlin, Almanya: 60 DM, Fransa: 150 FF, İsviçre 50 SFr, Amerika 40 \$ Avustralya: 40 \$ ■ Havaaleler için banka hesabı: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

- 4 **SOVYETLER BİRLİĞİ**
İşçi sınıfı devrimcileri son olayları ve olası gelişmeleri değerlendiriyorlar
- 8 **REKABET Mİ, BİRLİK Mİ?**
Sendika yöneticileri KAVGA'nın sorularını yanıtlıyorlar
- 11 **"YENİ" DİSK**
İşçi sınıfının sınıf atlamış "liderlere" ihtiyacı yoktur
- 12 **KAVGA'NIN SÖYLEŞİSİ**
Musa Eroğlu ile Alevilik, Dedelik ve aydınlar üzerine
- 15 **TETİKTE AYET İZLERİ**
Ali Haydar Celasun Dede Turan Dursun'u anlatıyor
- 18 **10 EYLÜL**
Türkiye Komünist Partisi kuruluşundan bu yana geçen 71 yılda nereden nereye geldi?
- 23 **MAO ZEDUNG**
Ölümünün 15.yıldönümünde Çin Devrimi'nin büyük liderini anıyoruz
- 24 **RUHİ SU**
R. Yürükoğlu: Ruhi Su, işçi sınıfının ve Alevi halkın kavgasında yaşıyor

Sovyetler'de giden

İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği'nin 25 Ağustos tarihinde yapılan geleneksel pazar toplantısında R. Yürükoğlu'nun Sovyetler Birliği'ndeki son durumu değerlendirmesini ve tartışmaları KAVGA redaksiyon kurulu yazı haline getirdi

Sovyetler Birliği'nde darbecilerden eski başbakan Valentin Pavlof, "yaptığıma pişman değilim, ülkeme zarar vermedim, darbenin başarısızlığının tek nedeni darbeyi yönetenlerin kararsızlığıdır" diyor. Gerçekten doğru, ama buna eklenmesi gereken birkaç şey daha var.

Olayları düzgün bir çerçeveye oturtabilmek için üç bölümde ele almalıyız. 1. Sovyetler Birliği'nde darbe öncesi nasıl bir durum vardı? Bu iyi anlaşılmasa darbenin sosyalizm yanlılarına tuzak olma yönü açığa çıkmaz. 2. Darbe sırasında neler oldu? 3. Bundan sonra nasıl olasılıklar var?

1. Darbe öncesinde Sovyetler Birliği'nde durum nasıldı?

Darbe öncesinde komünistler zayıflıyor muydu, yoksa belli bir cepheyi tutmuş ve orada duruyor muydu? Karşı- devrimciler güçleniyor muydu, zayıflıyor muydu? Yoksa o da belli bir cepheyi tutmuş duruyor muydu?

Rusya'da bir fabrikadaki somut durum ülke çapındaki durumu güzel yansıtır. Bir bisiklet fabrikası. Perestroyka geliyor ve işçiler fabrikanın rulman bölümünü devralıyorlar. Daha önce 15 işçi çalışıyormuş. Özelleştirildikten sonra işçilerin hepsi memnun. "Şimdi aynı işi 10 kişiyle yapıyoruz, 15 kişinin ücretini alıyoruz, gelirimiz bir buçuk kat arttı, çok memnunuz" diyorlar.

Bir de son zamandaki duruma bakalım. Rulman için işlenecek ham çelik Ukrayna'dan geliyor. Ukrayna çeliği göndermemeye başlamış. Paranın bir değeri yok. Parayla değişim yapmıyor kimse. Bunlar da Kırgızistan'da bir fabrikaya 7 kamyon dolusu bisiklet yolluyor, karşılığında oradan 1 kamyon dolusu buzdolabı alıyorlar. 30 gün sürüyor kamyonun gidip gelişi. Buzdolaplarını alınca da iş bitmiyor. Bunları gidip televizyonlarla değiştiriyorlar. Sonra da televizyonları çelik yapan fabrikadaki çelikle değiştiriyorlar. O çeliği alıp yeni rulman yapacaklar. Bu noktada o işçi kooperatifindeki işçilere soruyorlar, hiçbirisi durumdan memnun değil:

"Eskiden hiç değilse nerede durduğumuzu biliyorduk. Ne kadar çalışacağımızı, nereden, ne kadar hammadde geleceğini biliyorduk. Nereye ne vereceğimizi, ne ücret alacağımızı, onunla ne yapacağımızı biliyorduk", diyorlar.

Doğu Avrupa'da sosyalist ülkelerin çöküşüyle, 1989 yılından başlayarak Sovyetler'in üretiminde büyük bir düşüş

oldu. 1989'da milli hasıla yüzde 4 düştü. Geçtiğimiz yıl yüzde 12'ye, bu yıl da yüzde 17'ye ulaştı bu oran.

Ekonomi baş aşağı gidiyor. Merkezi planlama işlemez durumda. Yerine de birşey koymadılar. Dolayısıyla kaos var. Bisiklet fabrikası örneği bunu güzel anlatıyor. İşsizlik artmaya, hızla yükselmeye başladı.

Bu ekonomik durumu değiştirmek için Gorbaçov G7 (Batı'nın önde gelen 7 emperyalist ülkesi) toplantısına gitti ve yardım istedi. Onlar da, "sen ülkende kapitalizmi ilerleteceğine garantiler ver, o zaman yardım ederiz" dediler. Ülkede siyasal güçler karşı karşıya gelmişler, ama biri diğerinin üzerinde egemenlik kurmuş değil. Kaos var. Korktukları şey sosyalizmden yana güçlerin yeniden güçlenmesiydi.

Sovyetler Birliği'ni 6 yıldır komünistler mi yönetiyordu? Hayır. Gorbaçovlar yönetiyordu. Ülkenin büyük bir bölümünü de bir süredir Yeltsin yönetiyordu. Peki bunlar yönetiyordu da ne oldu? Halk için en önemli şey dükkanda mal olması, ve 6 yıl içinde raflar bomboş. Brejnev döneminden, o "donmuş, kalıplaşmış" dedikleri dönemden bin kat daha kötü bir ekonomik yaşam var. Eskiden Moskova'da haftada bir gün balık günüydü. Etten tasarruf etmek için haftada bir gün balık yerlerdi. Balıklar da uyduruk şeylerdi ama bulunurdu. Şimdi o da yok.

Yüzde 17'lik üretim küçülmesi korkunç birşey. Dünyadan iki tane Türkiye kalktı gibi birşey bu. Dolaşımdaki paranın yüzde 25'i ceplerde duruyor. Harcayacak yer yok. Tabii böyle olunca fiyatlar istediği gibi yükselbiliyor. Enflasyon, yüzde 150, çok daha yükseleceği öngörülüyor. Dünya Bankası raporlarına göre yüzde 1000'i geçecek. İşsizlik yükseliyor. Yani ekonomik yönden vadettikleri hiçbirşeyi yapamadılar. Başsorumlu Gorbaçov olduğu için halkta desteği kalmadı. Yeltsin, üzerinde fazla bir sorumluluk olmadığından o kadar değil ama o da emekçi halkı tedirgin ediyor, ürkütüyor. Bu adam haçlarla yürüyor.

Kaldı ki bu eratik hallerinden dolayı emperyalizm de Yeltsin'e güvenemedi. Ta şu son noktaya kadar. Öyle olunca biri bitmiş, biri de fazla bir çevre toplayamamış durumda. Yani 6 yıl içinde bu adamlar yıprandılar, dediklerini yapamadılar. Karşılarında koca bir devlet var, pasif direnme içinde. Bunun yanında Komünist Partisi'ni çökertmediler. Moskova Üniversitesi gibi batıcı-

lığın kaynağı olan bir yerde bile parti, altı yıl içinde üyelerinin ancak altıda birini kaybetti. Dahası, bu yıl ordudan 35 bin kişi partiden ayrıldı ama, 42 bin de yeni üye oldu.

Sonuçta öyle bir durum geldi ki karşı- devrimciler ilerleyemiyorlar. Ekonomide istedikleri dönüşümleri yapmaları olanaksız. Siyasal güç dengesinde de ilerleyemiyorlar. Komünistler de tutmuşlar belli cepheleri, oradan geriye kaymıyorlar. Ama onlar da pek ilerleyemiyorlar, çünkü halkla iş yapma alışkanlığını yitirmişler. Halka seslenme, söylediğine inanma özelliklerini yitirmişler. Tam bir kilitleme var, ve de artık bütün başarısızlıkların faturası bu mel'un "reformcular"ın üzerine çıkıyor.

Öyleyse, darbe öncesinde, Komünist Partisi için doğru yöntemlerle çalışsa çok şeyler kazanabilecek bir ortam vardı. Sosyalizmi savunanlar için elverişli bir ortam vardı.

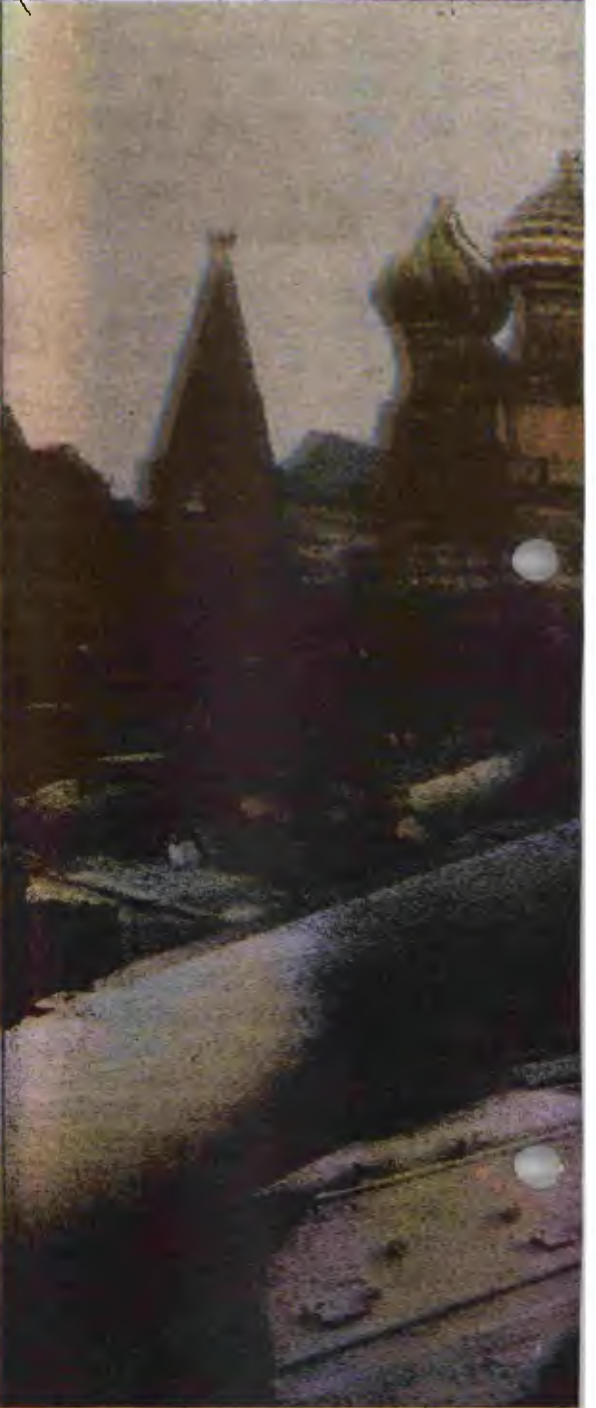
Tabii bu durumu emperyalizm ve karşı- devrimciler de görüyorlardı. Ekonomide adım atabilmeleri için komünistlerin gerilemesi, bunlara yer açması gerekiyordu. Bunun için kullandıkları birinci gerek Birlik Anlaşması'ydı. İkincisi de komünistleri aşağılama, kötüleme, sokakta dövme... Batı basınına yansımıyor, binlerce olay oluyor. Komünist Partisi'ni engellemeye çalışma vb. Yani iki taraftan komünistleri hareket etmek zorunda bıraktılar. Ama bu onların güçlerini değil, bir anlamda güçsüzlüğünü gösteriyordu.

Birisinin mutlaka kılıç vurması gereken bir ortam gelmişti. Siyasal olarak müdahale gerekiyordu. Ortam kararlı bir ekip bekliyordu. Vuracak, bir şekilde vuracak ama kararlı vuracak.

2. Darbe sırasında neler oldu?

Tüm olanlara değil de, özellikle bize birşeyler anlatabilecek tutarsızlıklara değinelim. Örneğin gece saat 4'te darbe açıklaması yapılıyor, ondan dört saat sonra tanklar gidiyor. Böyle olur mu? Önce tanklar gider, ondan sonra açıklama yapılır. Sonra tanklar Kremlin'e yürüyor, ama yolun öte yanında da taksiler, otobüsler geçiyor gidiyor. Ve tanklar kırmızı ışık yanınca duruyorlar! Bu nasıl şey?

Yeltsin yanında 20 kişiyle tankın üstüne çıkıyor, konuşma yapıyor. Güç kullanacağım diyorsun, darbe yapıyorsun! Kalkan el vurur. Yeltsin gece gündüz tüm emperyalist merkezlere faksılar çekiyor, telefonlarla konuşuyor.

Binanın elektriğini bile kesmiyorlar. Biz darbeler gördük Türkiye'de. Biliyoruz darbe nasıl olur. Nedir bu? Zaten darbede kullanılan gereçlerin büyük çoğunluğu tank değil, hafif panzer. Otobüsü bile zor devirir. En ilginç de ilk gün askere mermi de dağıtmıyorlar! Asker silahıyla gidiyor ama mermisi yok!

Dünyanın en seçme birliklerinden olan İçişleri Bakanlığı ordusunu, "Siyah bereliler"i darbenin bir gün öncesinde Baltık'a göndermişler. Bir tanesi yok Moskova'da. İçişleri Bakanının emriyle. İçişleri Bakanı da darbenin içinde.

Sonra, İngilizlerin SAS'ları gibi yetiştirme birlikleri olan KGB birlikleri, Spetnazlar nerede? Hiç yok ortada. Oysa KGB'nin başı Kryuçkof da darbenin başlarından.

kavga uzun olacak

Darbe başladı, televizyon devamlı şunu söylüyor: Kanalizasyonlardan, KGB güçleri Spetnazlar Rus parlamento binasını ele geçirmeye hazırlanıyor. Yani plan şöyle gözüküyor. Dışarıdaki güçler, orada sadece düzeni sağlamak için, içeriden KGB girecek. Ve KGB girmiyor.

Doğu Almanya, Romanya, Çekoslovakya'daki olaylar sırasında bütün NATO birlikleri alarma geçti. Sovyetler dünyanın en önemli ülkesi, bir tane ülke alarma geçmedi, ne iştir bu?

Dünyanın bütün ülkelerinde orduların alarma geçirilmesi gerekirdi. Muazzam bir nükleer arsenal var, değil mi? Darbe oluyor, çatışma var, kimin elinde kalır bunlar? Nükleer depoların anahtarı KGB'de. O da darbenin içinde, ölmeleri gerekirdi korkudan.

Büş, ikinci gün, hadi eyvallah dedi, tatile gitti. İş bağlamamış insanların tutumu değil bunlar. Bir bit yeniği var.

Bit yeniği, G7 toplantısıdır. Malta Zirvesi'nde Nikaragua'yı vb. bağladıkları gibi, G7 toplantısında da bu oyunu planladılar.

Demek ki, darbeye kararsızlık var, sonra yanlış hesap var. Ama birşey daha var, sızma var. Yoksa tankın üzerine çıkıp o konuşmayı yapamaz Yeltsin. Bunlar biliyorlardı, bekliyorlardı. Darbeciler herhalde çok çevreyle ilişki kurdular, "durum kötüye gidiyor, ülke batıyor, darbe zorunlu" dediler. Evet dedi herkes. Ama evet diyenlerin bir kısmı öteki tarafın adamıydı. Hem bilgi taşıdılar, hem de harekete geçildiği zaman desteklerini geri çektiler. Böyle bir şey oldu.

İşte bu noktada, "sosyalizm yanlıları tuzığa düşürüldü" diyoruz. Kesinlikle bir sızma var. Fakat sonuçta sosyalizmden yana olanlar kararlı davransalardı o sızmayı da yıkabilirlerdi. Kararsızlık

öteki tarafın elini güçlendirdi. Başlarda halktan "reformcular"a destek yoktu.

O zaman şöyle bir noktaya geliyoruz. Herkes biliyordu birisinin yaraya bıçak vurması gerektiğini. Doğru bıçağın vurulmasını engellemek için, darbeyi engellediler ama yolundan çıkardılar. Bunu başaramamalarında darbecilerin kararsızlığı ve cumhuriyetler dışında zor kullanma kararları büyük rol oynadı.

Sonuçta, darbe diyoruz ama darbe olmadı aslında.

3. Bundan sonra nasıl olasılıklar var?

Şimdi ciddi bir karşı-devrim sözkonusu. Çok sayıda insan öldürülecek, intihar edecek, büyük bir temizlik yapılacaktır. Vurucu güçlerin başına bundan sonra kolay kolay sosyalizm yanlıları geçmeyecek. Partiyi kapatıyorlar. Yokuş

aşağı gidiş birdenbire hızlandı.

Parti içinde sağlıklı gelişmeler bu karşı-devrimle sekteye uğradı. Tabandan gelen "Komünist İnisiyatif" gibi, "parti içinde 3 milyon sempatizanımız var" diyen, açıktan kanat örgütlenmesine geçen örgütlenmeler vardı. "Gorbaçov komünist değildir, komünist partisinden o ayrılıp gitsin, biz niye gidelim" diyenler. Tabanda işçiler arasında örgütlenmişler. Bunlara büyük bir provokasyon oldu.

Bir de şu var: Şu ana kadar, gerçek komünistler, parti ortamında mücadele etmek durumunda kalıyorlardı, elleri bağlanıyordu. Şimdi çok daha zor koşullarda, daha çelikleşmek durumunda kalacaklar. Daha uzun bir mücadele ama daha sağlıklı biçimde, ortacı yöntemlerden arınmış olarak mücadeleye girmek zorunda kalacaklar. Bu, darbenin getirdiği önemli birşey.

« Darbe ortacı yöntemlerin, bürokratik sosyalizmin de kesin iflasıdır. Kelimenin tam anlamıyla tarihsel olarak yadsındılar. Bundan sonra çıkacak bir hareket, mutlaka yığınlara dayanan bir hareket olmak zorundadır. Ortacılığın iflasıyla daha sağlıklı gelişmelerin önü açıldı (Ama kısa vadede onların işi zorlaştı). Eski bürokratik aygıt, onların gelişmesinin önünde en büyük engeldi.

Bütün bunlar hâlâ siyasal olaylar. Oysa uzun vadede sorunu ekonomi çözüyor. Onun için, nasıl bir perspektif bekliyor Sovyetler Birliği'ni?

Sovyetler Birliği'nde yığınlara dayanarak geri dönülebilecek bir durum hâlâ vardır. Çünkü bu ülke dünyanın altıda biri. Bütün kadroları atsan, yerine kapitalizmi avucunun içi gibi bilen adamları bulup getirsen, o ülkeyi kapitalizm çizgisinde örgütlemek 10 yıl alır. O zamana kadar karşı- devrimcilerin, "enkaz devraldık" edebiyatıyla işi göturmeleri çok zordur.

Karşı-devrimciler altı yılda, ekonomik sorunları çözemeyeceklerini gösterdiler. Tabii Batı'dan büyük yardım alacaklar. Ama çok büyük ülke. Batının yardımları ile sorunların çözülebileceği bir durum yok. Emperyalizmin o boyda bir yardımı seferber edebilmesi olanaksızdır, zaten kendisi bunalımda. İkinci Marşal planını örgütleyebileceğini düşünemiyor. Öyle olunca bu ekonomik temel üzerinde halkın hoşnutsuzluğu yükselecek. Önümüzdeki birkaç yıl içinde yeniden olaylar üsteleyecek.

Gorbaçov'un yıpranmasının altında yatan nedenler bugün değişmiş değil. Çarpık bir sosyalizm de olsa, üzerine kapitalizmi getirmek öyle kolay iş değil.

Ekonomik kalkınmayı sağlamak, dükkânları malları taşımak, üretimde belli bir düzen getirmek. Bunlar zor işler. Ekonomi çok kötü durumda. Alt yapının yenilenmesi büyük yatırım istiyor. 20-25 yıllık makineler var üretimde, onlarla verimli bir üretim kuramazlar. Bunları ve tren yolu, yol gibi yatırımları emperyalizm yapmak istemiyor. Bir İngiliz işadamı, "biz tren yoluyla uğraşmayız, Almanya uğraşmaz, Hindistan'daki şirketler de bu işi yapabilir" diyor. Onlar daha kârlı işler istiyor. Demek ki orta kuşak ülkelerini, emperyalistleşmek isteyen ülkeleri de değişik şekillerde Sovyet ekonomisini şekillendirmede seferber edecekler. Ama işin çapı gerçekten çok büyük. Ve zaman işi.

Darbeden önce emperyalizmin iki

taktik hedefi vardı. Biri, partinin zaman içerisinde yavaş yavaş güçten düşürülmesi ve ikincisi, bu güçten düşürülme sağlanana kadar da Sovyetler Birliği'nin birliğinin korunması. Emperyalizm kendisi karşı çıkıyordu Sovyet cumhuriyetlerinin ayrılmasına. Baltık için biraz farklı tavırları vardı ama yine de o noktada duruyorlardı. Çünkü komünistlerin güçlü olduğu bir noktada Sovyetler'in bölünmeye başlaması, iki-üç günde komünistleri tekrar başa getirdi. Ama şimdi bu darbe dengeleri değiştirdi.

Darbeden sonra emperyalizm hızla partiyi dağıtmak ve cumhuriyetlerin hızla dağılmasını sağlamak diye yeni bir yola girecektir. Başka türlü kendi bindikleri dalı keser.

Çünkü Sovyetler Birliği'nde pazar ekonomisinin kurulması minimum 10 yıl alır. (ve kurulacak pazar ekonomisi Sovyetler Birliği'ni kapitalist yapar ama ikinci, üçüncü sınıf bir kapitalist yapar.) Bu süre içinde parti kadroları durursa bu hiç olmuyor.

Sovyetler Birliği'nde ekonomik başarılar beklenmesin, öyle bir şey olmayacak. İşsizlik yükselecek, fiyatlar hızla yükselecek, üretim düşmeye devam edecek. Eskiden bir merkezi regülasyon vardı, bu kalkıyor ortadan. Gelişmiş bir alt yapısı yok, düzgün haberleşme yok. Otuz günde Kırgızistan'a kamyon gidiyorsa, ileri kapitalist ülkeler düzeyinde bir işleyişten konuşmuyoruz demektir.

Marşal planı deniyor. Evet kamyonlar, trenler dizilebilir Sovyetler Birliğine doğru. Bu, halkı susturmak içindir. Ekonomik çarkların kapitalist anlamda dönmesiyle ve modern bir şekilde dönmesiyle ilgisi yok. Marşal planı az nüfuslu bir ülkeye ve koca Sovyetler Birliği tehlikesine karşı yapıldı. 300 milyonluk bir ülkede hiçbir Marşal yardımı son derece palyatif bir önlem olmaktan öteye gidemez. Uzun erimli meselelere geldiğin zaman, pazar ekonomisi öyle bir anda kurulmuyor. Kadroları öyle 5 yıldır Frankfurt'ta

eğitimle olmuyor, bu kuşaklardan kuşaklara olan bir şey.

Ekonomik açıdan çoktütünden başka birşeyle karşılaşma olasılığı yoktur. Böyle bir durumda Komünist Partisi'nin ayakta kalması, işte onlar için bindikleri dalı kesmektir, bu bir. Sovyetler Birliği'nin dünyanın altıda biri olarak ayakta kalması onlar için bindikleri dalı kesmektir, bu iki. O zaman emperyalizm mutlaka taktik değiştirecektir. Partiyi ezmek, devletten temizlemek ve cumhuriyetleri ayırmak.

Ondan sonrasını emperyalizmin düşünmesi gerekmiyor. Onun derdi mi Rusya'yı kaldırmak? Onunla mı ilgilenecek? Onların tek derdi bu ülkeyi komünistlikten uzaklaştırmak ve ufaltmak. Bunlar olduktan sonra istersen geliş istemezsen gelişme, yani "git işine". O noktadan sonra Doğu Avrupa'nın düzeyi bile Rusya'dan yukarı kalacaktır.

Yazılarını bir kez bile düzeltmediğini kendisi söyleyen kafası karışık *Yalçın Küçük*, artık listesi tutulamayacak kadar uzayan yanlışlarından birini daha bu konuda yaptı. Dünyada bilimsel-teknolojik devrim olmamış, yok Sovyetler son derece ileri bir ekonomik düzeydeymiş. Onu çözen siyasal konularmış! Bu lafların Marksizm ile uzak yakın ilgisi

yoktur. Sovyetler Birliği son çözümlemede (siyasal yanlışların da tabanı bu) emperyalizmin ekonomik düzeyini tutturamadığı için çözülmüştür. Ve de bu yolda giderse ancak Doğu Avrupa ve de az gelişmiş ülkeler Rusya'nın doğal ticaret alanlarıdır.

"Bundan sonra ne olabilir?" sorusu, "Sovyetler Birliği'nde komünistler ne yapmalıdır" sorusunu da içinde taşıyor. Biz bu soruyu Polonya olayları sırasında yanıtlamıştık. Darbeyi desteklemiş, karşı-devrim ezilmeli anlamında destek vermiştik. Komünistlerin, biçimsel sosyalizme denk düşen, yukarıdan aşağıya iş yapma alışkanlığını bir yana bırakmalarını, devletle özdeşliklerini kaldırmalarını, aktif bir unsur olarak, özerk bir unsur olarak toplumda çalışmalarını istemiştik.

Yine aynı şeyi söylüyoruz. Yığınlara dayalı, yığınlar temelinde siyasal devrim. Bu, tüm eski güç merkezlerini, toplumda alışlagelmiş, meşruluk kazanmış mevzileri bırakacağız anlamına gelmiyor. Sovyetler Birliği'nde

70 yıllık bir çalışma var. 70 yılın gelenekleri var. Sosyalizmin bir meşrulaşmışlığı var. Kesinlikle her bir milimetre için mücadele vermek gerekiyor.

Sürengenliği var komünist hareketin. Bu hareketi bitirdik, yenisine başlıyoruz diye birşey yok. Süregenliği içinde yaşam yenisine doğru gidecektir. Bu zaman alacak. Komünistler çok daha derin bir anlayış yaratmak zorundalar.

Sosyalizmden yana kadrolara bu darbe muazzam bir zaman kazandırdı, bunu çekinmeden söylemek gerekiyor. Bir kez, dünya devrimi açısından önemli bir zaman kazandırdı. İkincisi, dünya kapitalizminin bunalımını ciddi bir şekilde etkileyebilirdi. Yapılması gereken, bu zaman içinde doğru yığın siyasetine dönmektir.

Darbe girişimi yapıldı, kaybedildi. O zaman, komünistlerin iç disiplinini, iç örgütlenmesini besleyecek olan sağlam teorik çalışma, onlar için iyice acildir. Ne söyleyecekler halka? Nasıl bir sosyalizm önerecekler?

Şu anda büyük bir ustalık gerekiyor komünistler için. Geri devşirmeyi bir noktada durdurabilirlerse umutsuz olmak için neden yoktur. Bu çok taraflı bir oyun. Karşı-devrimcilerin isteklerine bakmıyor yalnızca, halkın isteklerine de bakıyor, komünistlerin tutumlarına da bakıyor. Sovyetler Birliği, sosyalizmin en köklü olduğu ülke, 70 yıllık bir sosyalizm geçmişi var. Orada halkın bilincine güvenmek gerekiyor. Partiyi kapatsalar da, kapitalizmi yerleştirmeye çalışsalar da, kesinlikle halkın desteğini almış bir rejim olmayacak. Halkın isteklerine yanıt verecek, nabzını tutacak olan, karşı-devrimciler olmayacak.

Sonuçta, ülke eğer kapitalizm yoluna giderse 3.sınıf kapitalist ülke olacak. Bölünmüş, orta büyüklükte, 70 milyon nüfuslu bir ülke olacak. Ama daha oraya varmadan komünistlerin eline çok fırsatlar geçecek. Kararlı, inatçı, kendinden emin, halktan kopmayan bir tutumla giderlerse son perdeyi burada seyretmedik. Sosyalizm Sovyetler Birliği'nde çökmedi daha. Daha uzun bir kavga var.

SOVYETLER'DEN BAZI EKONOMİK VERİLER

Sovyetler Birliği'nde fiyatların serbest bırakılmasıyla birlikte, fiyatlar nisan ayında hızla yükseldi. Perakende fiyatlar yüzde 200, 300 artarken, ücret artışları ortalama yüzde 43 oldu. Yüzde 60 olacağı öngörülen enflasyon bugün yüzde 150'yi geçti. Resmi rakam bile yüzde 90 dolayındadır. Karşı-devrimin piyasa ekonomisi uygulamalarıyla birlikte enflasyonun Latin Amerika'daki düzeylere, yüzde 1000'e çıkması beklenmektedir.

Sovyetler Birliği'nde bu yılki asgari ücret, nisan ayındaki fiyat artışlarını da dikkate alarak 270 ruble olarak saptanmış. Oysa, bir sendikandan yaptığı hesaplara göre asgari ücretin, fiyat artışlarından önce 304 ruble, bugünkü enflasyon dikkate alındığında 626 ruble olması gerekiyor.

Bu kadarla kalsa iyi. İşçilerin önemli bir kesimi resmi asgari ücretinde altında ücret almaktadırlar. Devlet istatistiklerine göre ayda 100 rublenin altında kazananların cumhuriyetlere göre dağılımı şöyledir: Estonya yüzde 3,

Beyaz Rusya yüzde 7, Rusya ve Ukrayna yüzde 11, Kırgızistan yüzde 47, Türkmenistan ve Azerbaycan yüzde 49, Özbekistan yüzde 57 ve Tacikistan yüzde 67'dir. Bu, Sovyetler Birliği'nde gelir düzeylerinin düşüklüğünü ve gelir dağılımındaki adaletsizliği anlatmaktadır.

Yine devlet istatistiklerine göre 90 milyon Sovyet yurttaşı (nüfusun yüzde 30'u), Sovyetler'de belirlenmiş "yoksulluk sınırı"nın altında yaşamaktadır.

Öte yandan, Sovyet ekonomisinde cari işlemler açığı 1990'da 4,5 milyar doları bulmuş olup, bu yılki açığın 10 milyar doları aşması beklenmektedir.

Sovyetler'in ödemesi gereken dış borcunun ise 1990'da 52,2 milyar dolardan 1991'de 65 milyar dolara ulaşacağı beklenmekteydi. Bu rakam Sovyet ekonomisi için oldukça küçük bir oran olmakla birlikte, 1986'ya göre iki katına çıktığı düşünülünce hızlı bir artış eğiliminin olduğu açıktır. ●

“Komünist düşünce yaşayacaktır”

BBC programcılarının David Dimbleby, geçtiğimiz temmuz ayında Londra'da yapılan ve karşı-devrimci Gorbacov'un katıldığı G7 toplantısından önce Sovyet İşçi Sendikaları Merkez Konseyi'nin başkanı ve Devlet Başkan Yardımcısı Gennadi Yanayef'le bir söyleşi yaptı. Söyleşi, Sovyetler'de darbenin yapıldığı 19 Ağustos günü yayınlandı.

Yanayef, bir süre önce sosyalizm yanlısı güçlerin basıncıyla Gorbacov'un yardımcılığına getirilmişti. Karşı-devrimi durdurmak amacıyla bu darbe girişimine de katılan, işçi sınıfına ve sosyalizmin geleceğine inanç ve umutla bakan bu işçi liderinin görüşlerini, kısaltarak Türkiye işçi sınıfına aktarıyoruz.

Dimbleby: Bizim Batı'daki görüşümüz, sizin Cumhurbaşkanı Gorbacov'a çok yakın olduğunuzdur. Öyle görünüyor ki Gorbacov sağ ve sol arasında manevra yapmakta. Ocak ayında Litvanya'da olanlara bakılırsa bize göre sağa kaymıştı. Oysa şimdi yine reform yoluna girdi. Bunu açıklayabilir misiniz?

Yanayef: Çoğu zaman kendimi Gorbacov'un yerine koyup, öyle bir durumda sorunun nasıl üstesinden gelirdim diye düşünürüm. Devlet başkanının tüm siyasal partilerin üzerinde olması gerekir. O, değişik bakış açılarını olabildiğince dikkate almalı. Birbirine zıt tutum ve bakış açıları değerlendirerek karar vermeli.

(Gorbacov) kişisel olarak sağa kaymakla suçlandı, sonra da sola. Güzel ama, başından belirtmek gerekir ki sağ-sol ayrımı yapay bir ayrımdır. Nereden baktığınıza bağlıdır. Bazen sağ, soldaymış gibi görünür. Önemli olan perestrojka yandaşları-karşıtları ölçütünü almak.

Şimdi hepimizin devlet başkanı Gorbacov'un 1985'de oluşturduğu siyaseti sürdürmekten yana olduğunu ileri sürsem yanlış olur, çünkü bazıları bu siyasete açıktan karşı çıkıyorlar. Ve düşünün ki, gerçekte 1985'de SSCB'nin ekonomik, siyasal ve toplumsal bir krizde

olduğunu tümüyle görmezden gelmesine karşın, o tarihe kadar varolan idari kumanda sistemi, varlığını sürdürmek için her hakka sahipti.

(Ama) bu durgunluk devam edemezdi. Son tahlilde, şöyle ya da böyle, zor kullanarak ya da barışıl yoldan, duruma hakim olmak gerekiyordu. 1985'de siyasi tercih yapma cesaretini gösterdiği için Gorbacov'u kutlamak gerektiğini düşünüyorum.

Bugün zorlandığına, mecbur bırakıldığına gelince, çeşitli görüş açılarını dikkate almakla doğru yapıyor. Devlet başkanı konumu bunu gerektiriyor. Ortacı Gorbacov, 1985 siyasetinin destekçisi Gorbacov ve benzeri varyasyonlar, taktik çeşitleme olarak değerlendirilmelidir.

Unutulmamalı ki, kendi gelenek ve gerçekleriyle 300 milyonluk bir ülkeden söz ediyoruz. Pazar ekonomisine geçişimizin çok yavaş olduğu söyleniyor. 300 milyonluk bir ülkede, ani, yaratacağı sonuç önceden kestirilemeyecek bir değişim siyaseti izleme hakkına sahip değiliz. Atılacak her adımın yaratacağı sonuçları iyi değerlendirmeliyiz. Bunda her zaman başarılı değiliz.

Şatalin-Yavlinski Planı'nı alın. 500 Gün Planı'nı harfiyen uygulamış olsaydık ne olurdu? Bugün Sovyetler'de 70 milyon insan sefalet sınırında, hatta bu sınırın altında yaşıyor. Eğer Şatalin-Yavlinski Planı'nı uygulamış olsaydık, bu yılın sonunda 30 milyon insan işsiz kalacaktı. Bunu 70 milyona ekleyelim, 70 milyon açlar ordusu artı 30 milyon işsiz. 100 milyonluk bir barut fıçısı, toplumu yoketmeye yeter. Böyle bir olasılığı dikkate almak zorundayız.

Piyasa ekonomisi'ne geçişin ikili bir rolü var. Piyasa kendi içinde bir amaç olarak algılanmıyor. O, ekonomik ve toplumsal sorunlarımızı çözmede bir araç. Ben onu çifte hedefli olarak görüyorum.

İlk önce, çalışabilir nüfusun üretkenliğini artırmak üzere güçlü özendiriciler yaratmalıyız. İkinci olarak, kendi piyasa sistemimizi, yoksul aileleri piyasa koşullarında korumaya

yetenekli olacak biçimde, çok güçlü düzenleyici mekanizmalarla donatmalıyız.

Piyasa, çetin bir şeydir ve hele bir geçiş döneminde acımasızdır. Bu yüzden çocukları ve yaşlıları düşünmek zorundayız. Bugün bile iyi bir yaşam düzeyine ulaşamamış olanları düşünmek zorundayız. Ve riskli çözüm yollarını seçersek, bu kesimleri tehlikeye atmış oluruz.

Dimbleby: Ama ben küçük işletmecilerle konuştuğum zaman, onlar hükümeti piyasayı sadece sözde desteklemekle, aslında ise Sovyetler'de serbest girişimcilik ruhunu ellerinden geldikçe boğazlamaya çalıştıklarını söylüyorlar. Bununla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Yanayef: Sovyetler Birliği'nde piyasa konusunda yaygın iki aşırı eğilim var. Biri tümüyle yanlış: “Piyasa şeytanın çocuğudur, insanlık faciasıdır” de-

niliyor. Öte yanda, “bugün piyasa (ekonomisine) geçilse ertesi gün refah gelecektir” yollu düşünenler var.

(...) Piyasa, birdenbire yaratılabilecek bir şey değildir. Bunun yanında, idarenin bir bölümünün piyasa görüşüne allerjisi olduğu da doğrudur. Ancak, zaten Sovyetler Birliği'nde piyasa ekonomisine geçiş bilinci olarak engelleyecek çok insan yok. Çünkü, ekonomimizi geliştirmenin ve halkımızın yaşam standardını yükseltmek için başka akla yatkın seçenek olmadığını çoğunlukla kavırıyoruz.

Sanırım, bizdeki gibi geleceklere sahip olan ve tarihin en kritik dönemlerinde varlığını sürdürebilmiş bir ülkenin insanları - II. Dünya Savaşı bizim için yalnızca insani bir felaket değildi, o aynı zamanda bize kendi potansiyelimizi gösterme şansını verdi - bugün de zorlukları atlatacak.

(...) Bazılarının (sorunların çözümünü için) yaratmaya çabaladıkları siyasal koşullar görüşümce doğru değildir. Biz güçlü bir ülkeyiz ve sorunların üstesinden geleceğiz. Fakat, aynı zamanda işbirliğine, Batı'yla ticari ve ekonomik işbirliğine de ilgi duyuyoruz.

Dimbleby: (İş bu derece ileri götürmeye istekli olan Yanayef, bazı dış politika kararlarının aceleyle alındığı kanısında.)

Yanayef: Politikacı olarak gerçekçi bir insanım. Politika mümkün olanı gerçekleştirme sanatıdır ve biz her tarihsel

aşamada - başarılı ya da başarısız - gerçekçi dış politika hedeflerini tutturmaya çalıştık.

(...)

Tarih uzun erimde bunların değerlendirmesini belki yapacak, her şeyi yerli yerine oturtacaktır. Dış politikaya ilişkin bazı kararlarda belki çok aceleci davrandık. Belki, bunların bazıları, Sovyet hükümeti ve öteki Varşova Paktı ülkelerinin 1968'de Çekoslovakya'yı işgal kararı gibi, yanlış kararlardı. Afganistan'a askeri müdahale kararının yanlış olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, belli dış politika girişimlerinin değerlendirilmesinde açıklık ilkesinin benimsenmesinin gerektiğini de düşünüyorum.

Dimbleby: Şevardnadze, dış işleri bakanlığından istifa ettiğinden beri, Sovyetler Birliği'nde siyasal çoğulculuk yönündeki gelişmelerin önde gelen adlarından biri. Şevardnadze, yeni Demokratik Forum'un liderlerinden biri olmak üzere Komünist Partisi'nden istifa da etti. Siz Sayın Yanayef, yeni partiye üye olmak amacıyla Komünist Partisi'nden ayrılmayı düşünüyor musunuz?

Yanayef: 30 yıl önce Komünist Partisi'ne katılma yönünde yaptığım siyasal seçimin doğru olduğunu düşünüyorum. Hiçbir zaman bir siyasal dönem olmadım. Bence, sevdiğiniz kadını değiştirebilirsiniz ama siyasal inançlarınızı değiştirmemelisiniz. Yani, hâlâ Komünist Partisi üyesiyim ve öyle kalacağım.

Partinin sorunlarından biri şu ki, biz ülke içi değişimin çok fazla gerisinde kaldık. 1985'te, Perestrojka'nın romantik döneminde, Merkez Komitesi Genel Sekreteri Gorbacov da dahil parti liderliği büyük bir yanlış yaptı. Perestrojka'yı, barışçıl devrimi yukarıdan aşağıya başlattıkları zaman, bu sürece partiyi siyasal, örgütsel, ideolojik ya da psikolojik olarak hazırlamak zahmetine katlanmadılar. Parti bu yüzden Perestrojka sürecinin gerisinde kaldı. Neyse ki, 28. Kongre'den sonra parti demokratikleşme ve ülkenin içinde bulunduğu siyasal ortama ayak uydurabilecek yapıların oluşturulması sürecine girdi.

Partinin iyi bir geleceği olduğuna eminim. İktidar ya da muhalefet partisi olabilir, komünist düşünce yaşayacaktır. Komünist düşünce ölmedi. Sosyalizm ya da sosyalist düşünceden öte. Hepsi bir yana, biz, tek bir gün bile sözcüğün normal Leninist anlamında sosyalizm yaşamadık. Yaşadığımız, sosyalizmin çarpıtılmış bir görüntüsü, deformasyona uğranmış sosyalizmdi.

Sonuç olarak, “Sovyetler Birliği'nde komünizm öldü” demek için çok erken. Mark Twain'in söylediği gibi, “öldüğüme ilişkin söylentiler biraz fazlaca abartılmıştır”

“Sovyetler Birliği'nde komünizm öldü” demek için çok erken. Mark Twain'in söylediği gibi, “öldüğüme ilişkin söylentiler biraz fazlaca abartılmıştır”

Birliksiz

işçi işçi değildir, haydi Türk-İş'e

SABRİ TOPÇU

TÜMTİS GENEL BAŞKANI

“Bana göre de doğrusu Disk'in Türk-İş'e katılmasıdır”

Turgut Özal 20 Mayıs'ta, “sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin” demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

Rekabet olarak bakmamak gerekli. Yani, işçi sınıfının sendikalarının bir rekabet olayına girmesini doğru görmüyorum. T. Özal'ın söylediği anlamda rekabet oluşsun, bu bana doğru gelmiyor.

Sendikalararası rekabet işçi sınıfının mücadelesini bir noktaya getirmez. Önemli olan sınıf hareketini yükseltebilmek, işçileri örgütlemek, sigortasız, sendikasız işçilerin örgütlenebilmesini sağlamaktır. Bu da bir rekabet mantığıyla ortaya çıkmaz ve sağlıklı olmaz. Bu konuda inançlı sendikalar, sendikacılar, herkes olumlu çaba harcamalı diye düşünüyorum.

Sendikalar asla işyeri değildir. Sendikalar ticaret şirketleri değil ki rekabet etsin. Ben bu mantığı kabul etmiyorum. Sendikalar, sınıfın mücadelesine inanan insanlar, rekabet yapmaz, gerçekte işçi sınıfının örgütlenmesi, işçi sınıfının mücadelesini yükseltmek için çaba harcarlar. Bu bir inanç meselesidir.

Sendikasız milyonlarca işçi var. Türkiye'de 2 milyon sendikalı-sigortalı işçi varsa 3,5 milyon da sendikasız işçi var. Onların örgütlenmesi için tüm sendikaların, tüm işçilerin çaba harcaması gerekiyor. Bunun adı rekabet değil. Sınıfın mücadelesini yükseltmek gerekli.

Disk'in yeniden açılması olanağıyla birlikte yeni bir durum doğdu. Öte yandan sendikal işçilerin yüzde 80'i

Burjuvazinin tepe sözcüleri son aylarda işçi sınıfının sendikal birliğini parçalama niyetlerini açıkladılar. Bunun ardından Disk'in yeniden açılma süreci başladı. Son olarak da, emperyalizm Sovyetler Birliği'nde sosyalizme ve işçi sınıfına karşı şiddetli bir saldırı başlattı. Bütün bunlar, *Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğinin korunması* görevini iyice acilleştirmektedir. KAVGA, konuyu kamuoyunun bilincinde daha da öne çıkartmak üzere, başta Türk-İş üyeleri olmak üzere sendikaların yöneticileri arasında bir soruşturma başlattı. Bu sayımızda, Tümtis, Dokgemi-İş, Petrol-İş, TGS ve Hava-İş'in genel başkanlarıyla Deri-İş genel başkanvekilinin görüşlerine yer veriyoruz. Önümüzdeki sayılarda öteki sendikaların yöneticilerinin görüşlerini yayınlamayı sürdüreceğiz.

Türk-İş'tedir, sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmıştır. Sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

Başından beri savunduğumuz bir şey var, Disk açılmalı, hakları verilmeli, 12 Eylül döneminde gaspedilen her şeyi geri alınmalı. Ama bu demek değil ki Türk-İş'e alternatif bir sendika olsun, rekabet etsin. Yani biz işçi sınıfının birliğinden yanayız.

Bugün işçi sınıfının birliği Türk-İş içinde sağlanmıştır. Sendikaların, demokratların, devrimcilerin, sosyalistlerin görevi sınıfın içinde kavgayı vermektir. Bugün Türk-İş'te birtakım zaafılarıyla beraber bir yönetim vardır. O yönetim değiştiği zaman o sınıf içinde bugünkü Türk-İş,ünkü Disk'den de daha ileriye götürülebilir.

Ama bunun anlamı Disk'in açılması veya kapatılması değil. Disk açılacaktır, açılmalı, mal varlığı da verilsin, teslim edilsin. Disk de işçi sınıfının mücadelesini versin diyoruz, ama bize göre doğru olan şu. Eğer gerçekten inanılıyorsa sınıf ve kitle sendikacılığı yığınlarla hayata geçer, yığınlarla olur. Ona kararı kendileri versinler.

Bana göre de doğrusu Disk'in Türk-İş'e katılmasıdır. Tabii şimdiden onun için bizim fazla bir şey söylememiz doğru değil. Ama biz sendikal politika olarak Türk-İş'in içinde kavgayı düşünüyoruz. Bize göre doğru olan budur.

NAZIM TUR

DOKGEMİ-İŞ GENEL BAŞKANI

“İşçi ne kadar birlik olursa, sermayeye karşı o denli güçlü olur”

Turgut Özal 20 Mayıs'ta, “sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin” demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal

SENDİKA LİDERLERİ NE DİYOR?

hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

Sendikalar kâr amacı güden müesseseler değil ki rekabete girsinler. Herhalde sayın cumhurbaşkanı Özal, işveren sendikalarından geldiğinden, kendi sınıfı için söz etmiş olmalı. İşçi sendikalarının birbiriyle rekabeti kan kaybına sebebiyet verir. İşçilerin bölünmüş olması işçilere fayda değil, zarar getirir. Bu yüzden biz, bu yoldaki düşüncelere katılmıyoruz. İşçiler birbiriyle ne denli yakın, birlik içinde olurlarsa sermaye karşısında o denli güçlü olurlar. Sendikaların ticari meta gibi düşünülerek birbiriyle rekabete sokulmasının işçi sınıfına faydası yoktur.

Özal'ın "sendikalar arasında rekabet açalım" demesinin sebebi, Türkiye'de sendikalar arasında yüzde 10 barajının getirilmiş olmasıdır.

Kendi işkolumdan örnekleyeyim. Ben gemi işkolu olarak 11000 kişinin çalıştığı bir işkolundayım. Kurulacak bir sendikanın 1100 kişiyi temsil etmesi, artı, tersanelerde çalışan işçilerin de en az % 50' sini temsil etmesi gerekiyor.

Bu olmasa Türkiye'de sendika enflasyonu olur. Adedi sayılmayacak kadar sarı sendika doğar. İşveren 500 kişinin çalıştığı bir yerde (eğer % 10 barajı olmaz ise) bir sendika kurdurur. 3 sene geçerli olacak şekilde sözleşmeyi yapar. İşçiler bunun farkına varsa bile, o teşekküldeki işçilerin hepsi sendikadan istifa etse bile, sözleşmenin hükmü devam eder. Bu işçinin kan kaybı demektir.

Eğer hakikaten rekabet isteniyorsa, önce kendileri için barajları kaldırsınlar. Siyasi partiler için getirilmiş olan yüzde 10 barajı kalksın, parlamentoda milletin sesi gerçek çok sesli demokrasiye dönüşsün, insanlar temsil edildikleri insanlar vasıtasıyla mecliste seslerini duyurma imkanını bulsun. Ondan sonra sendikalara gelem.

Bir tarafa perhiz bir tarafa lahana turşusu. Böyle şey olmaz. İğneyi kendilerine çuvaldızı bize batırırlar. Ve de işçiyi "akıl" vereceklerine para versinler.

Disk'in yeniden açılması olanağıyla birlikte yeni bir durum doğdu. Öte yandan sendikalı işçilerin yüzde 80'i Türk-İş'tedir, sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmıştır. Sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

Disk'in şu anda adı var sanı yok. Şu anda Türk-İş bünyesinde bulunan 32 sendika, 28 işkolunda Türkiye'de sendikalı herkesi Türk-İş şemsiyesi altında toplamış durumda. Disk'in eski üyesine sahip olması mümkün değil.

Yapılması gereken en güzel şey, Disk'in 12 Eylül askeri darbesinde zorla elinden alınmış mal varlığının Disk'e iadesi. Mal varlığının sahibi Disk'in eski üyeleri şu anda Türk-İş'te. Eğer bu kişiler kabul ederlerse, mal varlığıyla birlikte Disk'in her şeyi Türk-İş'e aktarılmalıdır. Ve Türk-İş dinamızın kazanmış, istikbale güvenle yürüyen en güçlü işçi konfederasyonu olarak görevine devam etmelidir.

Disk'in ayrı bir konfederasyon olarak

faaliyet göstermesinin faydasına hiç mi hiç inanmıyorum. Böyle bir şeyin hukukun mümkünatı yok, yöneticilerin bile yöneticilik vasfı ortadan kalkmış. Disk için halihazırda kapandığı dönemdeki yöneticilerinin meşruiyetine hükmetmek gerekir. Ortada fol yok yumurta yok, Disk iskeleti var. Bu iskeletin kimseye faydası yok. Fakat mal varlıkları hakiki sahiplerine iade edilmelidir.

MÜNİR CEYLAN PETROL-İŞ GENEL BAŞKANI

"Sendikal rekabet sınıfı böler, Disk Türk-İş'e katılmalı"

Turgut Özal 20 Mayıs'ta, "sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin" demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

Hakim çevrelerin, Türkiye'de sendikal hareketin mücadele içinde giderek nitelik kazanan gelişmesinden ciddi ölçüde rahatsız olduklarını, onyıllardır tavırları, açıklamaları ve ortaya koydukları bir dizi uygulamayla görüyoruz.

Onların bütün amacı, cumhurbaşkanının yalnız bu yaklaşımı değil diğer birçok olaydaki yaklaşımı, sendikaları bölebilmek ve işçi tabanının sendikalara olan güvensizliğini yaratmaktır. Tabii, sendikal harekete bütün gücüyle, topyekun karşı koymanın, bu gücü eritebilmenin artık çok zor olduğunu onlar da görüyor.

Bu zoru gördükleri için daha kolay bir yola, sınıf hareketini gerekli örgütleri vasıtasıyla kendi yapısı içinde bölmeye yönelik çabalara başvuruyorlar. İşte, sendikaları rekabet içine sokma yönündeki düşüncesi, böyle bir bölünmüşlüğü sınıfın örgütleri içinde yaratabilme düşüncesidir.

Biz, geçmişten bu yana, sendikal hareketin hangi nedenle olursa olsun bölünmüşlüğüne netice olarak sınıf hareketine, demokrasi mücadelesine, sınıf kavgasına olumlu katkıları olduğunu göremiyoruz. Geçmişte sınıfın bölünmüşlüğüne getirmiş olduğu zaaf-

ları ve açmış olduğu yaraları gören ve yaşayan kişiler olarak, herşeyden daha fazla duyarlılık içinde olmamız gereken nokta, sınıf hareketini bölme ve parçalamaya yönelik tavırlara karşı birliğin muhafazasını sağlama yönünde çaba göstermektir.

Yani, onlar sendikal rekabet ya da bir başka değişiklik adına sınıfı parçalamaya, sendikal hareketi bölmeye çalışacaktır. Biz, bunlara karşı duyarlı olmalı, amacın bizi bölmek olduğunu bilmeli, bu oyunlara gelmemeliyiz.

Disk'in yeniden açılması olanağıyla birlikte yeni bir durum doğdu. Öte yandan sendikalı işçilerin yüzde 80'i Türk-İş'tedir, sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmıştır. Sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

Ben, günün şartları içinde, Türkiye'de sendikal hareketin Türk-İş çatısı altında birleşmesinin doğru bir yol tavrı olacağına inanıyorum. Tabii Disk'in geçmişteki mücadelesine, sendika anlayışı bazında ortaya koyduğu düşüncelerine ve bu düşünce temelinde yapmakta olduğu mücadelelerine büyük saygı duyuyorum.

Bütün baskılara, karalamalara, tutuklamalara rağmen Disk'in geçmişteki mücadelesini, düşüncesini yok edemezler. Bu düşünce Türk-İş içinde, Türk-İş'e bağlı sendikalar, bağımsız sendikalar içinde var, işçi tabanı içinde var.

Şimdi ne yapılması gerekiyor? Disk açıldıktan sonra Disk'e, Disk'in üyelerine, dolayısıyla işçilere ait olan trilyonlara varan para ve mal varlığı üzerindeki baskı da kalkmalı, bunlar bir an önce hak sahibine iade edilmelidir. Bunların nasıl kullanılacağına kararını da öncelikle hak sahipleri vermelidir. Bu karar onlara aittir.

Ama, bu hareketin içindeki kişiler olarak bize "görüşünüz nedir?" diye sorarlarsa, ilk baştaki görüşümüzle de bağdaşmak üzere "Disk Türk-İş'e katılmalı" derim. Disk'in tekrar açılmasından sonra, işçi sınıfının içinde bölücülük sevdasında olanların sevdalarını kursaklarında bırakmak olgunluğunu göstermemiz gerekiyor.

Bu birleşme yeni bir çatı altında, yeni bir isimle mi olur hiç önemli değil. Ama bütün işçileri bir çatı altında barındıracak, Türkiye çapında konfederasyon bazında bir tek hareketin olmasının gelecekteki mücadele açısından çok gerekli olduğunu inanıyorum. Bu birleşmeyi, hangi koşulda olursa olsun, etiketleri, geçmişi bir tarafa bırakarak gerçekleştirmemiz gerekir diye düşünüyorum. Disk'in, mal varlığıyla birlikte - bu da mücadelede bir olanaktır - bu doğru mücadele yolunda kullanılması, çok büyük imkanlar yaratacaktır.

Eski Disk'çilerin sendika anlayışı ile sizin sendikal anlayışınız arasında bir fark var mı?

Bizim sendikal platformda söylediğimiz düşüncelerin o gün Disk'in söylediklerinden çok bir farklılığı yoktur. Şartlar içinde biraz daha kendimizi biraz daha geliştirmişiz. Bugün (Disk'teki) arkadaşlar da eğer dükkün düşüncelerden farklı bir sendikal anlayış ortaya koymazlarsa çok farklı

şeyler söylediğimizi iddia edemezler. O nedenle, aynı şeyler söylüyorsak niye değişik yerlerde olalım.

Sınıf sendikacılığı dediğimiz genel ilkeler öncelikle Türk-İş'in kitle tabanına ve kimi sendikalarına egemen olmuştur diyebilir miyiz?

Disk üyelerinin işlerinde kalabilenlerinin büyük bir çoğunluğu, yüzde 90'ın üzerinde Türk-İş'e bağlı sendikalarda ve sadece bir işkolunda bağımsız bir sendikada örgütlenmişlerdir. Bu demek oluyor ki, Disk üyelerinin büyük bir çoğunluğu Türk-İş'e bağlı sendikalardadır. Ve 1980'den bu yana hangi sendikal düşünce içinde olursa olsun işçi olmuş yeni kuşakların hepsi de Türk-İş'in tabanıdır. Türk-İş'in tabanı boş değildir, yani Türk-İş tabanını yönetimde yeralan kişilerin sendikal anlayışı paralelinde değerlendirmek lazım.

ORHAN ERİNÇ TGS GENEL BAŞKANI

"Sade Disk değil, Hak-İş, bağımsızlar...Tüm sendikal hareketin birliği."

Turgut Özal 20 Mayıs'ta, "sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin" demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

Özal'ın amaçladığı sendikal rekabet, anlaşıldığı kadarıyla olayı işkolu sendikacılığından işyeri sendikacılığına döndürmek, bu yolla da işçinin gücünü zayıflatmaktır.

Özal'ın işçiden yana bir tavrını bugüne kadar duymadık, görmedik. Tüm açıklamalarında işverenden yana tavır aldı. Bu nedenle, rekabetin bu düzeyde bir rekabete dönüştürülmesi Türk işçi hareketinin zayıflamasını doğurur. Yüzde 10 barajının biraz daha aşağı çekilmesi düşünülebilir, ama olayın Türkiye genelinde işçilerin haklarının savunulması, konusunda getireceği değil, götüreceği vardır.

Tabii çeşitli benzer uygulamaları var. Özellikle son 2-3 ay içinde Japon

SENDİKA LİDERLERİ NE DİYOR?

«modeli» sendikacılık gündeme getirilmek isteniyor. Orada genelde işyeri sendikaları var. Tabii o Japonların kendi yaşam tarzlarına, felsefelerine, alışkanlıklarına uygun bir yol. Türkiye için geçerli olabileceğini sanmıyorum.

Disk'in yeniden açılması olanağıyla birlikte yeni bir durum doğdu. Öte yandan sendikacı işçilerin yüzde 80'i Türk-İş'tedir, sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmıştır. Sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

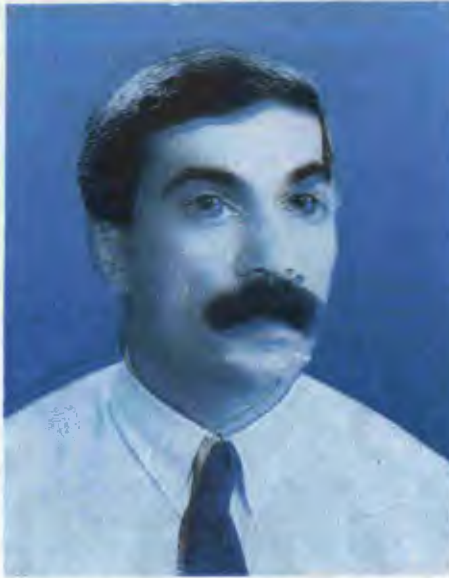
Öncelikle şunu belirtmek istiyorum. 12 Eylül döneminin hatalarından birinin yargı organları tarafından düzeltilmiş olması sevindirici bir olaydır.

Bana göre 2 yönü var. Birincisi, işçi hareketinin tek güç olarak hareket etmesinin sağlanması. Ama, böyle bir katılma veya aynı çatı altında toplanma dediğin zaman, bunun başka yönleri de var. Örneğin bir Hak-İş federasyonu da var, onun dışında bağımsız sendikalar da var. O nedenle olayı sade Disk olarak değil de tüm sendikal birlik olarak değerlendirmede yarar var.

Disk'in Türk-İş'le birleştirilmesini istemek konusunda kendimde konuşma yetkisi bulamıyorum. Disk bağımsız bir sendika. Onun geleceği konusunda da Disk'in yasal yetkilileri karar vermek durumunda. Yani onlara şöyle yapın, böyle yapın demek konusunda kendimde bir hak görmüyorum.

İşçilerin şurada veya burada, ama tek güç olarak hareket etmelerinde, sorunları ele almalarında, dayanışma sağlamalarında yarar var. Ama Türk-İş'e katılma, öyle bir birleşme durumunda ise Disk'in yasal yetkilileri, organları karar vermek durumundadır.

ATILAY AYÇİN HAVA-İŞ GENEL BAŞKANI

“Sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışında tek konfederasyon amaçtır”

Turgut Özal 20 Mayıs'ta, “sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin” demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal

hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

İşyerinde ve işkolunda tek sendika ve ülkede tek konfederasyon sınıf mücadelesinin amaçlarından biridir. Bu anlamıyla sendikal rekabet işçi sınıfının birliğinin henüz sağlanmamış olduğu anlamına gelir.

Ancak sınıfın birliğinden anlaşılması gereken de yalnız tek sendikanın varlığı değildir. Bundan daha önemlisi sınıfın hangi sendikal anlayış altında örgütlenmiştir.

Tamamen devlet yanlısı, sarı ve teslimiyetçi sendikalar altındaki “birlik” sınıfın birliğini temsil etmekten çok, düzenin sendikalara dek her alanda egemen olduğunu gösterir ve böyle bir durum ister istemez farklı sendikal anlayışların bir sendikal rekabet geliştirmeleri sonucunu doğurur.

Sınıfın birliğini işyerlerinde ve mücadele alanlarında sağlamaya çalışan alternatif sendikal anlayış, düzen sendikacılığına karşı sendikal rekabet geliştirirken sınıfı bölmez. Sınıfın daha yüksek bir birliğini sağlama yolunda adımlar atmış olur.

Kısacası sendikal rekabet sendikal anlayışlar arasındaki rekabet olursa ve bu sendikal anlayışlardan bir tanesi düzen karşıtıysa sendikal anlayış gelişir. Ama bu rekabet işyerlerinde ve mücadele içinde geliştirilmek zorundadır. Yoksa farklı sendikalar kurmak değildir amaç.

Turgut Özal'ın istediği, “çok sendika kurulsun, işçi sınıfı bölünsün”. Özal elbette düzene muhalif sendikaların kurulup yaşamasını istemez. O daha çok eşitler arasında bir rekabet istiyor, yani sendikacılık anlayışları düzene hapsolmuş sendikaların kendi aralarındaki çıkar rekabetini arzuluyor.

Tüm bunların karşısındaki alternatif sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı ise, kendini şu ya da bu sendikal çatı altına hapsedmeden, gelecekteki sınıf birliğinin bugünkü ifadesi olarak işyerlerinde, grevlerde ve direnişlerde boy veriyor.

Disk'in yeniden açılması olanağıyla birlikte yeni bir durum doğdu. Öte yandan sendikacı işçilerin yüzde 80'i Türk-İş'tedir, sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmıştır. Sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

İşçilerin yüzde 80'inin Türk-İş'te olması, ilk soruda da ifade ettiğimiz gibi, sınıfın birliğinin sağlandığı anlamına gelmiyor. Aksine düzenin sınıf üzerindeki hakimiyetinin boyutlarını gösteriyor.

Bu yönüyle, Disk'in Türk-İş'e katılması ya da katılmaması, önümüzdeki temel sorunu oluşturmuyor. İster Türk-İş'te olsun, ister yeni faaliyetine başlayacak olan Disk'te olsun, temel sorun, sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının yerleştirilmesidir. Amaç böyle saptanınca politikalar da buna göre belirlenir. Bu açıdan yaklaşacak olursak, Disk'in ayrı mı kalacağı Türk-İş'e mi katılacağı önemsizleşir. Ama bugün Disk'in açılması bir şanstır.

Sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri doğrultusunda Disk'in yeniden örgütlenmesi sınıfın birliğinin sağlanması yolunda atılmış adım olacaktır. Aynı

adımlar Türk-İş tabanında da atılır ve başarılı olursa, Türkiye işçi sınıfı gerçekten tek konfederasyon, ama sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı altında tek konfederasyon imkanına kavuşabilir.

MUNZUR PEKGÜLEÇ DERİ-İŞ GENEL BAŞKAN VK

“Disk üyeleri, temsilci ve yöneticileri tartışarak karar vermeli”

Turgut Özal 20 Mayıs'ta, “sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin” demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

Sayın Özal'ın “sendikalarda rekabet ortamının yaratılması için yüzde on barajını kaldırmak gerekir” lafından kalkarak, “Özal da sendikal demokrasi istiyor” biçiminde bir değerlendirme, ağaçtan ormanı görmemektir. İşçi sınıfı sınıfsal birliğini ve sendikal birliğini kendi mücadele araçları ve bilinciyle yaratacaktır.

Bizlere ve sınıf adına konuştuğunu iddia edenlere düşen görev, sınıfın gelişmesine güçlenmesine denk düşen tutum ve davranışları benimsemek olmalıdır. Burjuvazinin belirlemiş olduğu gündemin dışına çıkabilmeyi önermektir. Bunu önerebilmek bu inançla bu bilinçle mücadele edebilmekle mümkündür.

Disk'in yeniden açılması olanağıyla birlikte yeni bir durum doğdu. Öte yandan sendikacı işçilerin yüzde 80'i Türk-İş'tedir, sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmıştır. Sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

Oniki Eylül faşizmi. 24 Ocak ekonomik tedbirlerinin asgari demokratik bir ortamda uygulanabilmesi oldukça zordu, bunu gören Türkiye finans-kapitali ve parababaları orduyu göreve çağırdı. O günün iktidarı gelişen halk hareketi ve işçi sınıfı mücadelesini kontrol edebilmekte ve durdurmakta çaresiz kalmıştı. Ülkeyi yönetemez durumda idiler. İşsizlik, pahalılık, yolsuzluk had safhada idi, tek

çare baskı ve zordu, bunu da burjuva devletin ordusu ile yapabilirlerdi ve öyle de oldu.

12 Eylül'ün generallerinin ilk açıklaması, 24 Ocak ekonomik tedbirlerini aynen uygulayacaklarını belirtmek oldu. Grevleri kaldırdılar, tüm demokratik kitle örgütlerini, işçi sınıfının büyük bir kesiminin örgütlü olduğu Disk'e bağlı tüm sendikaları kapattılar. Disk yöneticileri tutuklandı. Amaç belli, işçi sınıfının mücadelesini kırmak ve örgütsüz bırakmaktı.

Parababaları ihtiyatı tedbirli davranmayı elden bırakmayarak Türk-İş ve bağlı sendikaları açık bıraktılar. Türk-İş parababaları tarafından denenmiş, sınanmış olduğundan hizmette kusur etmeyeceğine güvenleri tamdı. Bir taraftan da tüm işçilere çağrı çıkarılıyordu. “Sendikalı olmak istiyorsanız işte Türk-İş'e gidin üye olun.” İşçi sınıfının başı bağlanmak isteniyordu.

1982 anayasası ve bağlı yasalar işverenlerin düşüncesine uygun hazırlanmıştı. “Ya Türk-İş'e üye olursun, ya da örgütsüz ve ekonomik haklardan mahrum kalırsın.” Disk'li işçiler uzunca bir dönem örgütsüz kalmayı benimsedi, bir taraftan da bağımsız sendikal örgütlenme gibi yeni arayışlara yöneldiler. Bağımsız sendikaların bazılarında başarılı olunurken, bazılarında ise bir çok nedenden dolayı başarı sağlanamadı.

Bugün varılan noktada Disk mutlak özgürce örgütlenmeli, mal varlığı iade edilmelidir. Disk'in nasıl bir yol izlemesi gerektiğine sınıf içinde, işçi sınıfı mücadelesine gönül vermiş Disk üyesi işçiler, temsilciler ve yöneticileri bir platform içinde tartışarak karar vermeli, yeniden örgütlenirken tabanın özgür iradesi doğru saptanmalıdır.

Parababalarının gelişen sınıf mücadelesine tahammülsüzlüklerini birkaç kez yaşayarak gördük. Yaşananlardan ders alınmış olmalıyız. Yeniden örgütlenirken hatalarımızı iyi tespit etmeliyiz. Yeni örgütlenmeleri işyeri komiteleri ve işyeri birimleri üzerine örmeliyiz. Sendika-içi demokrasiyi eksiksiz uygulamayı esas almalıyız.

İşçi sınıfının birliği ve sendikal birlik sınıfın özgür iradesiyle mücadele içinde sağlanmalıdır. İşçilerin farklı sendikalar da, farklı konfederasyonlarda olması, birliğe engel değil, sınıfın daha üretken ve sağlıklı düşünmesini yardımcı olur.

Burjuvazinin anayasa ve yasa zoruyla oluşturmuş olduğu Türk-İş'te birlik sınıfın birliği olarak algılanmamalı. Son yıllarda birçok büyük eylemler, işçi sınıfının, farklı sendikalarda olmasına rağmen birlikte davranmasını ve mücadele etmesini getirmiştir. Geçmişte Disk içindeki mücadele deneyimlerinin Türk-İş'e taşınmış olması bir olumluluktur.

Disk'in yeniden serbest bırakılması burjuvazinin gönüllü istemi değildir. Gerek dünya kamuoyunda gerekse Türkiye kamuoyunda sıkça denokrasiden bahsederek sıkıştırdı. Bir taraftan 141-142-163. maddeler kaldırılarak demokrasi söylevleri çekilirken, Disk'in kapalı tutulması bir çelişki değil midir? ●

TÜM SENDİKALARIN HER DÜZEYDE YÖNETİCİSİNİN, İŞÇİ ARKADAŞLARIN, SENDİKAL BİRLİK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİ KAVGA'YA İLETMESİNİ BEKLİYORUZ.

Gölge etmeyin!

İlyas Merter

İki trilyonluk DİSK'in üye sendikalarının binaları, defterleri geri verilmeye, çok sayıda siyasal yamyam da çevrede dolanmaya başladı.

DİSK'in işçi hareketinde ne yer tutacağı, asıl olarak işçi sınıfının bilincine, tercihi ne. Militan işçi sınıfımızın, son on yılın deneyimleri içinde, gömlek değiştirir gibi sendika değiştireceğini hiç sanmıyoruz, bu açıdan içimiz rahat.

Ancak, sınıf mücadelesinin genel çıkarları, burjuvazinin bölücü girişimlerine karşı “DİSK'in herşeyiyle Türk-İş'e katılmasını” bekliyor. DİSK yetkilileri buna ne diyorlar, işçi hareketinin bütününe ve burjuvaziye ne tutum takınıyorlar? Hazırladıkları öneriler ne? Bunlar yavaş yavaş suyuza çıkıyor.

Türk-İş'e tutum: DİSK

lideri Abdullah Baştürk, hazırladığı bir raporda, DİSK üyelerinin Türk-İş'e geçmiş olduğunu doğruluyor. “Yönetimin yokluğunda... (DİSK'in) ulusal düzeyde temsili sağlanamamıştır... Bir kısım sendika yöneticilerimiz DİSK yerine ‘Türk-İş'te birlik’ fikrini önermişlerdir” diyor. İşçilerin önemli bir hareketlilik içinde olduğunu da, sendika adı vermeden kabul ediyor.

ILO toplantılarında Şevket Yılmaz'la Türk-İş'te birlikte çalışacağını tanıklar önünde söyleyen Baştürk'ün Türk-İş'e tutumu dostça değildir. Rıza Güven, hem de burjuva partisi SHP'nin bir yemeğinde Türk-İş'e suçlamalar yöneltilmekte, Baştürk ise *Milliyet*'e, Türk-İş'in birleşme çağrısının “demagojik süsleme” olduğunu söylemektedir.

Türk-İş'in

“devlet sendikası” olduğunu ileri süren Baştürk, onun “12 Eylül hükümetlerine bakan verdiğini” hatırlatmaktadır. (Türk-İş'e bugün devlet sendikası diyebilmek için ya şaşkın, ya da düşman olmak gerekir.) Kendisinin ve çalışma arkadaşının CHP, SHP gibi *burjuva partilere hizmet vermesini* ise, “siyasal tercihler doğrultusunda siyasi partilerde görev üstlenmek” olarak sunmaktadır. İsmail Hakkı Önal'ın “politikaya DİSK yürütme kurulunun kararıyla atılmışım” açıklaması, bunun bir *örgütsel eğilim* olduğunu kanıtlar.

Abdullah Baştürk'ün raporu, Türk-İş'e tutumu daha da açmakta, “Birleşik Almanya'da DGB, Doğu Almanya'da FDGB ile birleşmek yerine

kendi şubelerini açmayı tercih etmiştir” diye emsal(?) göstermekte, DİSK'in rakip bir sendikal örgüt olarak Türk-İş'e saldırmasını öngörmektedir. Raporda şöyle denmektedir:

“DİSK'in kendisini... yeniden üretmesinden sadece DİSK üyesi sendikaların açılması anlaşılmamalıdır. Eski üyelerimizin kazanılması yanında, *diğer sendikalardan konfederasyonumuza gelmesi gerekli işçilerin örgütlendirilmesi* zorunluluğunu dikkatlerden uzak tutamayız. DİSK'in... sendikal anlayışını benimseyen sendikaları da kucaklayan bir örgütlenme biçimi ise, kendi somut sorunları karşısında yaratıkları ve DİSK'in mücadeleye deneyiminden kaynaklanan işyeri örgütlenmeleridir. DİSK'in başından beri yakalaması gereken nokta, emekle sermayenin açık çatışma alanları olan işyerlerindeki bu biraz da kendiliğinden örgütlenmeleri yakalamak ve bunları DİSK'in önderliğinde kalıplaştırmaktır...”

SUN TURİZM VE SAHİPLERİ:

“Yeni” Disk faaliyete geçerken, onun uzun bir süredir işçi sınıfının, sendikacılığın dışında kalmış yetkililerinin Türkiye işçi sınıfına mal beyanında bulunmaları, en azından siyasal ahlak açısından gereklidir. Burada yayınladığımız bilginin, çeşitli DİSK “yönetici”, “yetkilisinin” bugünkü sınıfsal konumlarının anlaşılmasına yardımcı olacak mal beyanlarına başlangıç olmasını bekliyoruz.

Birinci paragraf Türk-İş'ten üye çalma, bu amaçla Türk-İş'e “sızma”, adam “kafaya alma” hedefini anlatıyor. İkincisi, işyerlerinde sendikal rekabete girmeye niyetli olduklarını ortaya koyuyor.

İşçilerin sendikal rekabetin ve birliğin farklı sonuçlarını yaşayarak gördüklerini *mutmuşa* benzeyen Baştürk, savunduğu sendikal anlayışla eski DİSK'ten de geridedir.

Sınıf sendikacılığına tutum: Baştürk, DİSK'in “sınıf ve kitle sendikacılığı” anlayışının “yeni koşullar ve yeni görevler açısından gözden geçirilmesini” öneriyor. “sınıfa yarar getirmeyen, moral ve örgütlenme şevki aşılamayan, kısır, bağnaz anlayışlar yeni mücadele dönemi-mizde terkedilmelidir” diyor.

Baştürk sınıf sendikacılığını istemiyor. (Geçmişte de zaten savunmamıştı.) Yalnız da değildir. Eski Maden-İş'in “mutabakatçı” yöneticisi Mehmet Karaca, “80 öncesinin

bakış açısını” kınamakta Baştürk'le yarışıyor. DİSK genel sekreteri Süleyman Çelebi, “geçmişte de *Batılı anlamda* sendikal mücadele vermiştik, bugün de verdiğimiz inaniyoruz” diyor.

Baştürk'ün kilit kavramları “Batı sendikacılığı”, “ILO kararları, Avrupa Konseyi ilkeleri ve Batı Avrupa sendikacılık ilkeleri” vb.dir. ILO emperyalizmin iş örgütü, Avrupa Konseyi, Avrupa emperyalizminin çatısı ve ilkeleri de emperyalizmin “liberal” ilkeleridir. “Batı sendikacılığı” bu temelde biçimlenen “mutabakatçı” sendikacılıktır. Baştürk'ün “yeni” DİSK'inin cibilliyeti konusunda kafamızda soru yoktur.

DİSK'in parası: DİSK toplantılarında DİSK'in geri alıncak 2 trilyon parasıyla ne yapılacağını görüşülmesi doğaldır. Ama doğal olmayan şeyler de var.

Devletin yakasına yapışıp “beni haksız yere zindanda yatırdınız, uğradığım maddi-manevi kayıplar için tazminat ödeyin” demeyi aklına bile getirmeyenler, şimdi 1980-1991 dönemi için profesyonel sendikacı ücretlerinin DİSK kasasından karşılanmasını istiyorlarmış. Kimileri de banka kurmayı öneriyormuş, adını bile koymuşlar, DİSKBANK. Mide bulandırıcı şeyler. Özel TV, vakıf, gazete, enstitü kurma gibi öneriler de gani. Eğitim ve tatil merkezleri “iyi” işletilecek. Belki de yeni turizm şirketleri...

Madem işler bu noktaya geldi, sorularımız olacak.

“Bu para işçinin aidatıdır, sahibi işçi sınıfıdır. İşçinin parasını ya işçilere verelim, ya da onların onayıyla yine bir işçi kuruluştan Türk-İş'e devre-delim” diyecek, hiç olmazsa yüreği işçi kalmış DİSK yöneticisi KALMADI MI?

“DİSK davası sürerken, ASK'ın topladığı ve bir Norveçli sendika avukatınca İstanbul'da bir DİSK yetkilisine *elden teslim* edilen milyonlarca liranın hesabını şimdi verelim” diyecek namuslu kimse YOK MU?

Birliği ve militan mücadeleyle 1980'lere, 1990'lara damgasını basan işçi sınıfımızın, sınıfsal konum ve siyasal anlayış olarak işçilikle bağı kalmamış, sınıf atlamış “liderlere” ihtiyacı yoktur. Gölge etmesinler, başka ihsan istemez! ●

SUN TURİZM A.Ş.

Şirketin Adı: Sun Turizm ve Ticaret A.Ş.
Adresi: Yeni Gelin Sokak No:1, Beşiktaş-İstanbul
Kuruluş Tarihi: 1985
Ticaret Sicil No: 213055-160607
Sermayesi: 350 milyon TL. Sermaye artırımına gidiyor. 1 milyar TL'lik sermaye artırımı için henüz olağan yönetim kurulu toplantısı yapılmadı. Dolayısıyla sermaye artırımı henüz Ticaret Odası'na tescil ettirilmedi.

Rodos ve Yunanistan'a tur düzenleyen şirketin sahip olduğu 12 kişilik bir yat 500 milyon TL'ye sigortalı. Şirket, Kuşadası'nda bir de şube açtı. Çalıştığı bankalar: T.İş Bankası Balmumcu Şubesi, Garanti Bankası Taksim Şubesi
Ama, kredi kullanmıyor.
Şirketin pay toplamı: 1750
Ortaklara göre pay dağılımı:
Faruk Pekin (DİSK uzmanı): 144 pay
Salih Mesudiyeli: 380 pay
A.Rıza Güven (DİSK Yürütme Kurulu üyesi, Tekstil-İş eski genel başkanı): 144 pay
Ercüment Tahiroğlu (DİSK davası avukatı): 144 pay
Abdullah Baştürk (Sosyal demokrat milletvekili, DİSK genel başkanı): 382 pay
S.İ.D.İ. (Fransız ortak): 400 pay
Muhtelif: 156 pay
Telefonlar: 1582373 / 1582589 / 1593323 / 1603816
Fax: 1588732

Ek bilgi: Aynı kişiler, aynı pay oranları ile, aynı adresteki Fest Turizm adlı ikinci bir şirketin de ortak sahipleridirler.
Son bir nokta daha. Sosyal demokrat milletvekili Baştürk'ün yöneticisi olduğu bu “milyarlık” şirketlerin, turizm sektörünün dünya çapında şiddetli kriz geçirdiği bir sırada bile *kredi kullanmıyor* oluşu bize oldukça garip geldi. Acaba diyoruz, Baştürk'ün düzenlediği son toplantılarda DİSK paralarıyla kurulması önerilen DİSKBANK'ın bu ve benzeri şirketlere kreditor olması mı düşünülüyor? Yoksa kreditor kim? Fransız ortak mı?

ALEVİLİK, EZGİYLE HALK EĞİTİMİDİR

Bugün Aleviliğin içinde bulunduğu durumu "yaratıcı kaos" olarak niteleyebilir miyiz?

Evet. Tabandan yukarı, yanlışlıklar doğrular tartışılıyor. Henüz ses getiren yerlere pek ulaşmıyor ama tartışılıyor. Bir arayış var.

Bugünkü karmaşa, Almanya'daki, Hollanda'daki karmaşalar elbette olacak. İçinden yanlışlar çıkacak, düzeltilecek.

Alevilik içinde bugün bir takım cereyanların olması, aslında doğruyu bulmak için faydalı. Birşeylerin yapılması mutlaka gerekli.

"Benim Alevilik diye bir sorunum yok" diyenler de var, "1000 yıl evvelki Aleviliği tartışamam, ben çağdaş bir insanım" diyorlar. İyi de oraya nasıl geldin? Uçarak mı?

Burjuvazi de Alevilikteki hareketlenmeyi değişik açılardan etkilemeye çalışıyor. Alevilerin bu durumda görevi ne olmalı?

Sadece 10 dakika düşünmesi yeter. Ama geriye doğru düşünecek. Babasının dedesinin yaşamlarına doğru düşünecek. Bir karar vermesi gerek.

Günün esen rüzgarına göre değil, en kritik anlarda doğruya yer almalı. Eğer çağdaş bir şekilde düşünüyorsa sınıf bilincine ulaşması, düşüncesini yaşamını bu çerçevenin içine oturtması lazım. Ben Alevilere şunu söylüyorum, "ama öyle, ama böyle sınıfınızda yer alın".

Aleviler hedefi henüz tam seçemediler. Kendi aralarındaki çelişkileri bir tarafa bırakmalarını istiyorum. Bugün Yozgat'ta Tokat'ta dışlanıyor, kapılarına yazılar yazılıyorsa sınıfları belli, onların konulduğu kategori belli demektir.

**R. Yürükoğlu'nun
halk müziğimizin**

çalışkan ustası

Musa Eroğlu'yla

yaptığı röportajın bu

ikinci ve son bölümü,

Alevilikle aydınların,

sol hareketin ilişkisini

ve Dedeliğin

durumunu ele alıyor

Aleviliği bir din çerçevesi içinde göstermeye çalışanlara da aldandırmaması lazım. Elbette kültürünü koruyacaktır. Zaten korumasaydı bugün bunlar gündeme gelmezdi. Onun için, kendini daha disiplinli bu işin içine adapte etmesi lazım.

Devletle uzlaştırma çabaları var, özellikle Dedelere yükleniyorlar.

Geçen yılki *Cumhuriyet*'te çıkan yazıları paylaşmadım. Bilimsel değildi. Sadece Dedeler eleştirildi.

Hele o müdürlük tartışması. "Alevilere diyanette bir müdürlük verilsin mi verilmesin mi?" Aleviler yediyüz yıl fiili bir şekilde buna direnmişler. Bir müdürlüğe tav olmamaları lazım. O düşüncüyü paylaşmalarına bile benim gönlüm razı değil.

Doğruda kararlı olmak ve mücadele etmek gerek, değil mi?

Ben elimdeki becerimle herhangi bir iktidarın yanında yer alabilir, şef olur-

dum herhangi bir yere. Onlar gibi birisi olur rahatça "yaşadım". Ama sokakta birisi "kimsin" dese cevap veremezdim. Şahsım için söylüyorum, benim bir dama ihtiyacım yok. Benim yaşamım ibadet.

10-12 yaşlarındaki bu yana Dedelerle birlikte oldum, aşağı yukarı 35 yıllık bir birikimim var. Düşüncemden taviz vermedim, vermem de. Yanlışlarımın hesabını veririm. Onların da öyle olması gerekir. Kandırılmamalı bu yöneticiler.

Mesela Dedelere maaş bağlansın deniliyor. Maaş bağlanınca sorun çözülüyor ki? Karşı tarafın düşüncesini onaylamış oluyorsun.

Dedelere maaş verilmesin, diyanet işlerine ayrı müdürlük açılmasın. Ne yapılınsın?

Üniversitelerde kürsü verilsin. Alevilik kürsüleri açılın. *Bütün* etnik gurupların kültürel yaşamları aydınlatılsın. Ayrıca-lik yapılsın.

Biz iktidarda olsak, Doğu'da böyle bir hareket olmaz, çünkü ezilen insanın Lazı, Kürdü, Alevisi olmaz. Ezilenlere sınıf bilinci gerekli, hangi sınıfta olduklarını anlatmak lazım. Küçük küçük kültürel farklılıklarla insanları bir yöne çekmenin hiçbir anlamı yok. Zaten asırlardır çekildi. Bugün de ondan medet umulmaktadır. Bu nasıl bir oyundur?

Sünni vatandaşlara söylüyorum. Molalar camilerde Aleviliği "kanı bozuk onların" diye anlatıyorlar. Bilimsel düşünen, müsbet ilim okumuş aydınlar, *Sünni aydınlar* hiç olmazsa desinler ki, "hayır bu söyledikleriniz yanlış, çünkü dört gurup kan var, kan bozuk olmaz".

Dedeliğin bugün içinde bulunduğu duruma ne diyorsunuz?

Dedelere benim serzenişim, yeterli bilgi edinmemelerinedir. Tabii, okutmadan

ne istersin ki adamdan?

Şimdi bazı gençler Dedelerin toplumu *sömürdüğünü* ileri sürüyorlar. Dedelerin topluma birşey verip vermediğini konuşmuyorlar da, "hakullah" toplamalarını konu ediyorlar.

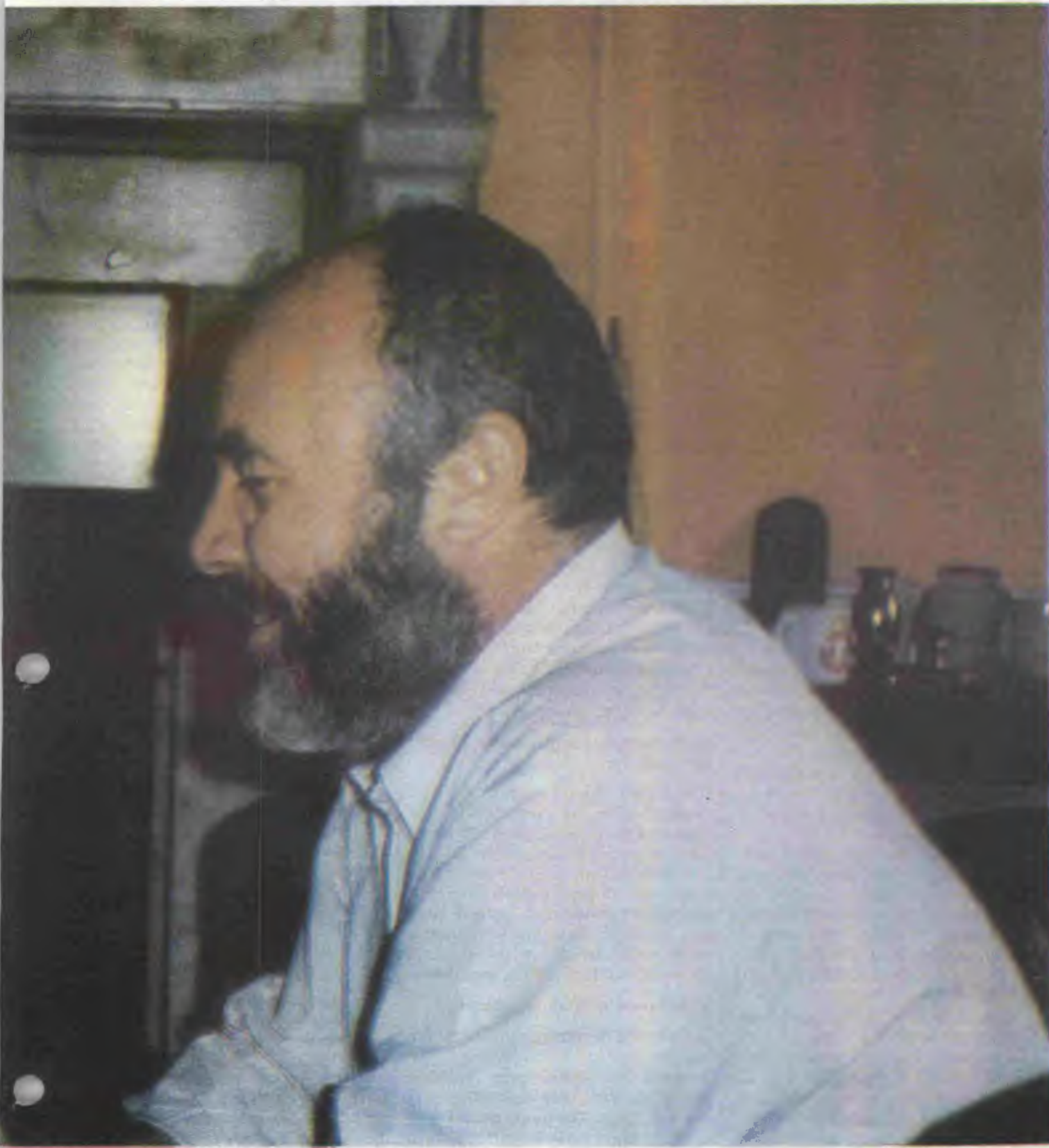
Böyle dediğin zaman bir kanıt göstermen gerekir. Dede sömürdüyse nereye gitti? Temelsiz suçlama olur mu? Anadolu'da bir Dede konağı gösterin ki, dediklerinin doğruluğu çıksın. Anadolu'da bir tek Dede konağı bulamazsın, yok.

Bakın ozan ne diyor:

Toplumda sözünü bilmezse kişi.
Alimin gönlünde diner mi yaşı
On batmandan ağır koca bir taşı
Alıp da götüren selden korkarım

Kötü söze sitem adı takmışlar
Manayı bilmeyen dilden korkarım
İşte böyle nice gönül yıkmışlar
Kendini bilmeyen kuldan korkarım

Dedenin içtiği ne idi? Karda kışta çalgısını Osmanlı'dan saklayarak - ki, bağlamanın sapını kısaltarak, onu koltu-

Aleviye "gerici" deyip karşısındaki şeriatçıya hoşgörüyle bakan Sünni aydının aydınlığı çok tartışılır

ğunun altına saklanabilir hale getirdi - köye gidiyor. Sabaha kadar çalışıyor, birşeyler anlatıyor. Alıp başını başka bir köye gidiyor. Sen arpa verdiysen, onu götürüp öbür köyde yoksula veriyor. Bu insanları suçlayamayız. Kendimizi vurmuş oluruz.

Dedeler sömürücü değildir. Dedeler kültür taşıyıcılarıdır. Toplumu buraya kadar onlar getirdiler.

Dedeliğin misyonunu tamamladığını ileri sürenler de var.

Diyelim ki, Dedeler misyonunu tamamladı. Senin elin armut mu topluyor, onun yapamadığını sen yap. Aleviliğini niye

saklıyorsun? Dede sana müziğini öğretiyor, mücadelenin bayrağını taşıyor. Direnç göstermeseydi, susturulsaydı ne olacaktı? Mevlevi müziği birinci plana çıkacaktı. Sen sen olmayacaktın.

Hayır, Dedeliğin misyonu sürüyor. İlerletilmeleri lazım. Alevilik içinde idareyi ele alacak olanların, hikaye, masal ne varsa toplayıp ayıklaması, Aleviliğin özünü çıkartması lazım. Dedeler geçmişte bu işi yaptılar, aksi halde bu toplum ayakta tutulamazdı.

Sol hareketin, Kürt örgütlerinin de Alevi toplumunun örgütlenme çabasından rahatsız olmasını nasıl yorum-

luyorsunuz?

Alevilerin toparlanarak örgütlenmeye başlamasına Kürtlerin rahatsızlığı biliniyor. Ancak, ürtükleri şeylerin gerçekleşeceğine inanmıyorum. Bir takım örgütler de devamlı Aleviliğin gerici olduğunun propagandasını yapıyorlar.

Düne kadar böyle birşey yoktu. Toparlanmayla birlikte ortaya çıktı. Demokrasi kavgasının istemleri yerli yerine koyulmaya başlayınca huzursuzluk doğdu.

Esas rahatsızlık aydın geçinenlerdedir bence. Adam "ben demokratım, filanım ama üstelik de Sünniyim" diyor.

Hepimiz "ilericiyiz, demokratız" ama Aleviliği itiyoruz. Neden itiyorun? O da senin yanında yer alıyor. Sen ilericisin de, benim inancıma niye saygı duymuyorsun? Bunun üzerine bir de adaletten, ortak paylaşımdan, demokrasiiden söz ettiğin zaman kendinle çelişirsin.

Demokrasi, insan hakları ortak paydadır. Üstelik, kadın haklarını, kadının eşitliğini biz yeni öğrenmedik. O bizim geleneğimiz, göreneğimizdir. Demokra-

"Beni din çerçevesine sıkıştırmadan, önyargısız tanımaya çalış"

siyi arıyorlarsa, gelsinler güzel bir demokrasi yapalım. Niçin rahatsız oluyorlar?

Cemin kendisi en büyük demokrasi değil mi? Dedeyi de sorguya çekip, yanlış gördüğünde "Dede bu dediğin yanlış" demiyor mu?

Öyle. Bugün Dede seçilecek olan astrofizik bilmek zorunda, yoksa seçilemez. Önderlik kolay mı?

Hüseyin, Ali'yle çağın en büyük devrimcisi, önderiydi. Ben Hüseyin'i savunurum, Emevilere karşı çıkmış adam. "Siz karşı çıkmıyorsanız ben tek başıma karşı çıkarım" demiş, ama Hasan aynı şeyi yapmamış. Kutsallığı tartışılır Hasan'ın. Ve tartışılmalı.

Hasan "toplumu bölmeyeyim" demiş.

Yanlış düşünmüş.

Bir de, Alevilikteki uyanıştan rahatsız olanların, gecelerinde vb. bu kültüre yaslanmaları çelişki oluyor.

Topluma belli çizgide önderlik etmeye çalışan örgüt düzeyinde, ama Aleviliğin yayılmasına genelde karşı. İnsanın inanası gelmiyor.

Ben Aleviliğimi her yerde, hangi siyasi boyuttaysa orada savunurum. Herşeyden taviz verebilirim, ondan vermem. Çünkü o bana ait değil, belli bir toplumun kültürü. Eksiği varsa getirirler, tartışırız.

Aynı insanlar, bir de türban konusunda "demokrasinin gereğidir" biçiminde tavır takındılar.

Türban çağıdı. Hapis var orada, zorlama var. Başka şeyler de var.

Ben karşı çıktım ona. Muhammed'in icraatını bugün uygulamaya çalışmıyorum ben. Bana en azından ondan saygı duymam lazım. İlericiliğin nerede kaldı? Bizim insan hem aydın hem dinci. Olmaz öyle şey.

Alevilik, dedikleri gibi bir "din" ise de korkmasınlar. Aydın değil mi bunlar? Bu "dinin" kuralları, ilkeleri var, yaşamı var. *Baksınlar, Sünnilikle kıyaslasınlar*. Bugün sahip oldukları serbestinin kazanılmasında Alevilerin payına bir baksınlar.

"Aydınlar" şeriatçılarla mücadele etmiyorlar, ama devrimciler de etmiyorlar. Oysa, Alevilerin haklarını savunmak için devrimci değil, insan olmak yetiyor. Çünkü bu bir insanlık sorunu. "Cami kapatılıyor mu, havra bile açık, siz nasıl oluyor da cemevlerini kapatır, kapalı tutarsınız" diye sormuyorsa, demokrat demokrat değildir.

Sofrada herkes demokrat. Uygulamada yok. İlericiysen, niye şeriatçılara karşı çıkmıyorsun? Demek ki Sünniliğinden memnun.

Çorum'da araştırma yaptığımda, günümüzün olanlarından Haşimi'nin bir şiirini yakaladım. Konuyla ilgili olduğu için burada okuyayım:

VİCDAN MAHKEMESİ

Vicdan mahkemesi şahit istemez
Ne sorarsan kendi vicdanından sor
İnsanlığa hiçbir zorluk göstermez
Bunu yapındaki organından sor

◀Seni sana teslim eden o madde Tüzüğü yok değişemez elbette Ne kâğıt, ne kalem, ne de müsvedde Eğer yanlış ise insafından sor

İstersen dünyada on asır yaşa Ayrılma mantıktan gelirsın tuşa Haşimi'yi her gün tutsalar tuşa Gerçek arıyorsan ustasından sor

Aslında, insanın yaşamına bakılmalı. Yaşamındaki çizgiler, insanlara yaklaşımı nedir? Sen eğer demokratsan, "benim dine imana fazlaca itibarım yok" diye söyleyebilmelisin. Turan Dursun'un öldürülmesine tepki göstermelisin.

Basının tepkisini biliyorsunuz. Gazetelerde çıkan Alevilikle Bektaşilikle ilgili yazılara gösterilen tepkiyle, Turan Dursun'un öldürülmesine gösterilen tepkiyi yanyana koyalım. Demokrat aydınların feryadı figan etmesi lazımdı.

Bence yeni bir oluşum söz konusu. Diyorum ki emperyalist güçlerin yeni bir taktiği var. Alevilikte demokrasi, hoşgörü var. Aleviler şeriatçılarla mücadele ediyor. Yeni girişimler bunu aksatmaya yönelik. Türkiye'nin karışabildiği kadar karışması, Batılı için "hayırlı iş". Aydınlar burada taraf olmak, tavır koymak zorundalar.

Tavır Koyarken Alevilik mirasını reddettikleri zaman, bu oyunlar karşısında tutunacakları dal kalmıyor.

Kalmıyor. Şimdi orada bu oyun tezgahlanırken, burada Aleviliğe "gerici" damgasının vurulması kadar saçma birşey olamaz. Bunu ileri sürenin tam serseri olması lazım.

İnsanlar yüzyıllardır direniyorlar yahu, hâlâ direniyorlar. Bu insanlara "dinsiz, imansız" de. Gavur de. De, böylece sen kendi yerini, kendi siyasi platformunu belirlemiş oluyorsun. Ama *gerici diyemezsin*.

Gericiler, şekliyle şemaiyle, geleneği göreneğiyle orada duruyor. Alevilik ise, yavaş da olsa bilinçlenerek *ileriye* doğru gidiyor. Karşısındaki Aleviye "gerici" deyip şeriatçıya hoşgörü gösteren Sünni aydının aydınlığı tartışılır.

Gerçekten, Alevilerin örgütlenmesine sevinmek lazım. Başka örgüt adıyla da olsa farketmez, senin yanına geliyor. Aynı düşmana karşı geliyor. Bunun hazmedilmemesi bize küçük dükkançılık gibi geliyor. "Başka dükkan açıyorlar, benim müşterimi de alacaklar."

Sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Bu zihniyeti devrimcilere yakıştıramıyorum. Bugün sol siyasi örgütlerin temelinde hep Alevi çocukları vardır.

Ortada bir harman yeri var. Herkes bir tınaz katıyor. Fakat aydınların durumları hiç iyi değil. Bugüne kadar ortaya birşey koymadılar.

Neyse ki, çok saygıdeğer bazı arkadaşlarımız var. "Ben bir Sünniyim ama Alevilere şu mesajım var" diye görüş getiriyorlar. İsim de verebilirim. Çetin Yetkin. *Cumhuriyet* gazetesindeki arkadaşlar, Çetin Yetkin gibi değerli arkadaşlarımızın da - özellikle Sünni olduğu için - görüşünü alsınlar. Aydın öyle olmalı.

Aydınların tutumu ne olursa olsun, harman yerinde, Alevi kesimde bir uyanış var. Ve siz herhalde bunun birçok örneğini görmektesiniz...

Acıpayam'ın Alaattin belediyesi küçük bir belediye. Belediye başkanının adı

Bekir. Bekir kardeşim beni, düzenlediği bütün şenliğine götürdü. Konser verdik.

Sonra Bekir bizi aldı evine götürdü. "Musa" dedi, "biz kimiz ya? Buralara tıkmışsınız, annem namaz kılar, niyazdadır. Buradaki insanlar öyle. Epey de insan var. Ama biz kimiz?"

"Bekir bunu niye soruyorsun" dedim, "sen Türkmen'sin", "mesela, şu sofraya bezinize bakın. Bu mutlaka annenin gençliğinden kalmazdır."

Eskiden insanlar kültürlerini çaputlara işliyorlardı. Mesela mezar taşlarında üç tane çizik vardı. Gömleklerin burasına, kollarına işlerlerdi. Onları sormasını söyledim.

Annesini çağırdı. "Annie bu nedir, niye bunu böyle dokudunuz" diye sordu. Ana diyor ki, "bizim boyumuz yani obamız, hep bu şeylere dikkat ederdi".

Asimile olmuşlar. Ama, "sor nene," dedim, "ilk namazı ne zaman kılmış. Böyle bir zorlama var mıymış, bir sor." Tabii, nene konuşmak istemiyor, "ne bileyim ben" diyor. Ama var birşey.

Şimdi aynı ailenin bir yüz yıl daha geriye gittiğini düşün, farklı şeyler ortaya çıkacak.

Genç Alevi kuşakların kendi kökenini öğrenmeye çalışmasına "din tüccarlığı" deniliyor.

Yahu biz din tüccarlığı yapmıyoruz, bunu kavrayın artık. Toplumumuzun nasıl bir yaşam biçimine sahip olduğuna gelin bakın! Din tüccarlığı falan değil bu, gerçeğin, yaşamın kendisi.

Benim dinim imanım tartışılır, beni pimpirik bir çerçeve içine sıkıştırma. Önyargısız tanımaya çalış. Fıkra da geçen Bektaş'i'yi hatırla.

Ramazan'da adamı içki içerken yakalıyor zaptiyeler. "Sen allahı tanımıyor musun, bilmiyor musun, niye içiyorsun?" diyorlar. O da istifini bozmadan, "biz" diyor, "buraların yabancısıyız". Bundan açık bir anlatım olamaz. Adam "ben ateistim, benim allahım yok" mu desin?

Bir de, hacıların hocaların anlayışını koyan bir fıkra anlatayım size.

Erzurum'un orada bir yerden bir deve geçmiş. Deveyi ilk kez gören köylüler hayvanı birşeye benzetememişler. "Bilse bilse Ordu'nun imamı bilir" demişler. İmam gelmiş, deveyi incelemiş. "Cemaatı Müslimin", demiş, "bu ya camidir, ya hamam". "Nereden bildin?" diye sormuşlar. "Kubbelerini görmüyor musunuz?" demiş.

Görüldüğü gibi, insanlar baskı altında fikirlerini açıktan söyleyemediklerinden hiciv üretmişler, yeni kuşakları eğitebilmek için. Kendilerini devamlı yenilemişler.

Rıza Zelyut bunlardan bir kitap hazırladı.

İlk kitapları çok iyiydi Rıza'nın. Son kitaplarında bir arayış içinde.

Bektaş'i'nin "biz buraların yabancı-sınız" deyişindeki öze gelmek istiyorum. Aleviliğin insanı merkez kabul eden bu derin hümanizmi, koca bir tarihten süzülüp gelmiş...

İsmailiye tarikatından olanların yaptıklarıyla bugün arasında bir bağ kurmak mümkün.

Fatimilerden biri diyor ki, "tanrı insanları, kitapta söylediğine göre tek-mil yarattı. Tekmil yaratmış olsa kitaba ne gerek var? Tekmil yaratmadı, öğre-

nerek gelişecek". Bu, Fatimilerin temel felsefesi, ilk başkaldırının temelidir.

Aklıma Kaygusuz Abdal'ın görüşleri geliyor.

Kaygusuz Abdal, *Vücutname*'sinde 7 kat göğün 7 kat yerin *insanda* tecelli ettiğini söylüyor. *Vücutname*'de 7 kat gök göbeğinden itibaren yukarısı, 7 kat yerin altı da göbeğinden aşağısıyla tarif ediliyor. Sana fizik anlatıyor, astronomi anlatıyor.

Kaygusuz, dört mevsimi *insanda* şöyle tecelli ettiriyor: İnsanın çocukluğu, gelişme çağı, orta yaş ve ölmek. Anlatılanın hepsi sensin. Bütün ayrıntılarıyla 365 günü sende tecelli ettiriyor.

Bu adam bir din adamı falan olamaz. Din adamının iki kapısı vardır. Biri evinin, biri de medresenin kapısıdır. Oraya gider gider gelir. Kaygusuz bu boyutta sıkışıp kalmamış. Bütün sorunluluk, yaratılışın özü, biçimi benim diyor. "Bende biter" diyor.

Tanrıyı insanda görüyor.

Ateistliğimiz, hümanizmimiz işte orada. Bu adama dinci diyemeyiz, hele gerici hiç diyemeyiz. Böyle değerlendirmelere çok kızıyorum.

Ötekilere gelince. "Dört kitap hak-tır" diyorlar. Fakat inanışları ayrı ayrı ve aralarında kıyasıya kavga var. Bir müslüman olarak 4 kitaba "haktır" diyorlarsa, o kitaplara inananlara da saygı duymaları gerekmez mi?

Bir de tanrısız, kitapsız dinler, bunları izleyenler var.

Dört kitaplı, 50 de kitapsız din var, mesela Budizm. Ne yapacağız? Güneşe tapanların sayısı epeyce fazla. Bir kitaba gerek duymamışlar. Unutmuşlar mı?

Kitaplı dinlerin taraftarlarının azaldığını, yer değiştirdiğini, veyahut tartıştığını görmekteyiz. Tartışan insan aklı, din değil. Tartışılmalı da. Duygusalıktan uzak tartışma gerçekleri ortaya çıkaracaktır. Bilime bağlılık öne çıkmalı.

Muhammed'in kitabına gelirse.

Muhammed'in yazdığı kitaba benim bakışım şöyle.

Avrupa'nın yeşilliği içinde yaşadığım zaman, çevremdeki şeylerle düşüncemi bağdaştırırım. Çölde ise o çevredekilerle bağdaştırırım. Çöldeki bir toplumun insanının öncelikle Serap, kum, hurma tişen doğa), deve (şim aracı).

Kitabın çerçevesi bunlar çiziyor. Yar Kainatı onun yara söylemiyor, düny her yerini bilmesi zım. Biliyorsa o za niye bir coğrafya t sizliği var? O kit koyduğu kurallara kutuplardaki insan müslümanlığı yaşa-lır?

O zaman benim ma "kitabın yukarı mı aşağıdan mı gelc sorusu düşüyor. İşte nim "inançsızlığım rada başlıyor. F körüne bağlanmak mıyorum. Düşün-rum. Doğrusu oı çıksın ki, yarınki k-lar rahat yaşasın

rum.

Aleviliğin dine bakışı aydın, ileriye dönük. Bu yüzden, onu bir dinsel taban içinde göstermeye çalışmak anlamsız.

O bir yaşam biçimi...

O bir yaşam biçimi ve çağdaş! İnsanlara bu dünyada neler verebileceğini, nasıl yaşayacağımızı, bu kültür içinde buluyoruz diyorum.

Karşıdaki emperyalizmi de bu doğrultuda yeneceksin. Çünkü ortaklığın, paylaşımın en adil şekli, yargı da bu sistemde. Düşünsene, mahkemeye gitmez. Çünkü kendini kendi içinde yargılamıştır.

Bir "düşkünlük" kavramı vardır Alevilikte. Bir insan herhangi bir suçundan dolayı düşkün ediliyor, ona belirli manevi cezalar veriliyor. En ağır ceza, toplumdaki tecrit etme. Yani mesela, "üç ay" diyor, "sen toplumun içine gelmeyeceksin". Hapisaneyeye tıksan daha mı iyi olur? Toplumla ilişkisini kesiyor-sun, işte hapisane o.

Aleviliğin yasası kurulduğu zaman, sınırlara filan da gerek kalmayacak, pasaporta ihtiyaç olmayacaktır. Bu sınırlar, insanların kendilerinin koyduğu sınırlardır.

Alevi kültürü dünyaya hakim olduğu zaman, insan kendi kendini yargılayacak, silah yapmayacaktır. Ben seni öldürmek için silah yapıyorsam, O zaman canıym. Dini anlamda da, tanrıya karşı geliyor, onun yarattığı şeyi ortadan kaldırmaya çalışıyorum. Yani her açıdan zorbalık var. Sevgi nerede kaldı?

Alevilik bir birikim. O, türkülerle ezgilerle eğitimidir. Şuna bir kulak verin:

Dinle sana bir nasihat edeyim
Haturdan gönülden geçici olma
Mecliste arit ol kelamı dinle
El iki söylerse sen de bir söyle
Elinden gelirse iyilik eyle
Darlıp da başa kakıcı olma

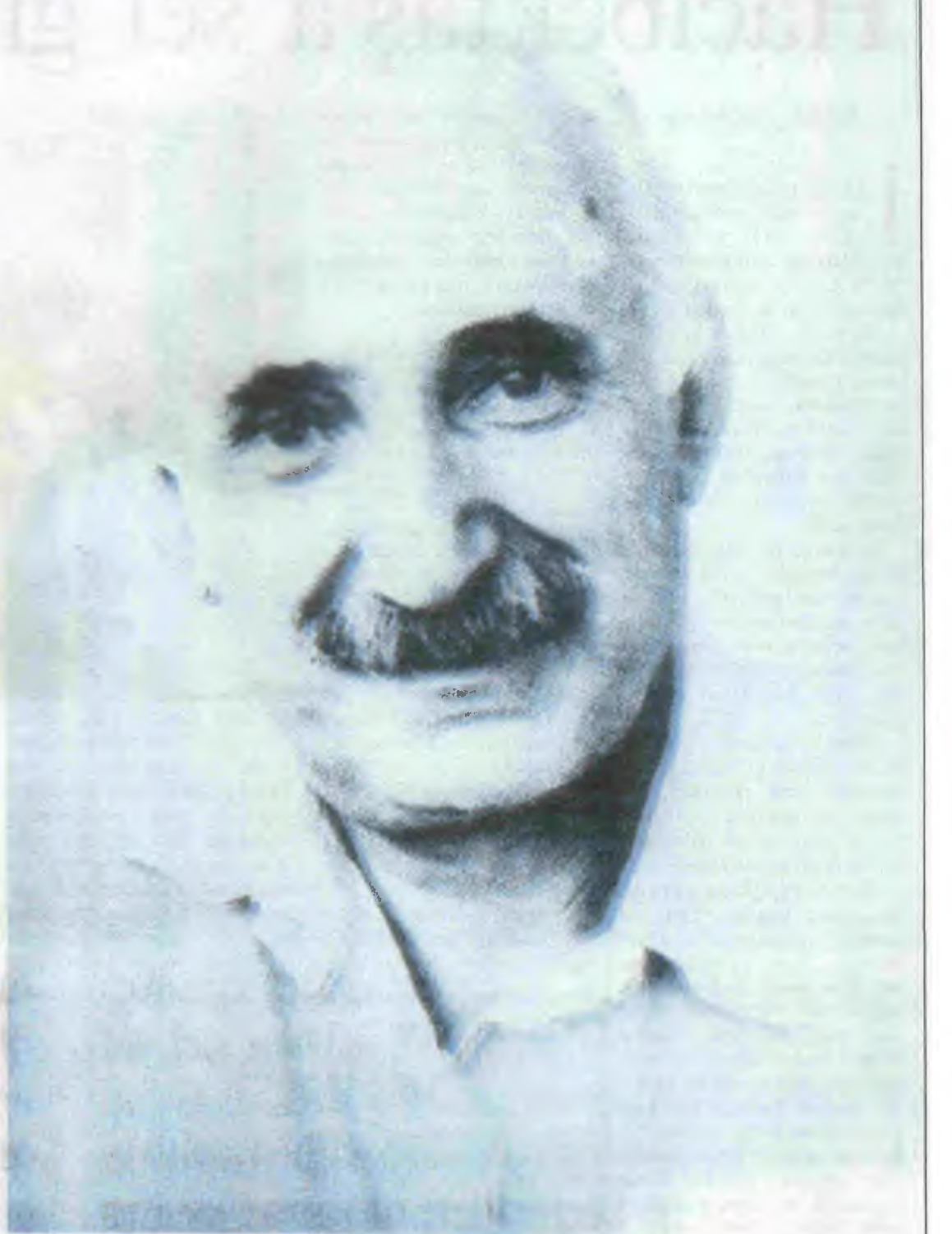
Niye gamlanırsın divane gönül
Elbet bir gün kış gider, yaz gelir

Ben inanıyorum o yazın geleceğine. Kolay değil hiçbir şey ama, inanıyorum. İnsanlar bunun için mücadele ediyorlar. Ben onlara yürekten saygı duvu-

TETİKTE AYET İZLERİ

Bir yıl önce "kimliği bilinmeyenlerce"
öldürülen *Turan Dursun*, Koşuyolu'daki
asfalta, kanıyla "işte din bu" diye yazmıştı

G enellikle cinayetlerde mermi çekirdekleri üzerinde yapılan balistik muayenesinden sonra, bir raporla, merminin hangi silah-
tan atıldığı, o silahın kaç cinayet işinde kullanıldığı bilimsel olarak saptanır.

TURAN DURSUN'un öldürülüşünde kullanılan silah DİN silahıdır, tetikteki parmak izleri de, Ayet izleridir.

TURAN DURSUN ne tatlı su kurnazı Ateist, ne de sokak devrimcisiydi! O kendi kendini yetiştirmiş, çok okumuş, çok deneyimli, pratiklerin adamı olarak haddeden süzülerek geçmiş gerçek bir aydıdı.

Ne Salman Rüştü gibi kariyerist, ne de dine saldırıp meşhur olayım diye derdi olan sözde aydınlardan değildi.

Başta Diyanet İşleri ve giderek İlahiyat ve İmam Hatiplerdeki tüm din ulemalarına, "rahle-i tedrisinde" bilim derisi verecek çapta gerçek bir din adamı, araştırmacısıydı. Çarpıklıkların üstüne üstüne giden, çağımızın İBNİ HALDUN'uydu diyebiliriz.

O beş sene susup sonra aydınlara dilekçesi vermeye kalan, kervancıları koruyan fedai çöl bedevisi değildi.

O faşist kültür bakanları elinden plaket alan aydın müsveddesi değildi.

O Ateizmi üç kadeh atınca gündeme getiren Boğaziçi Restoranları aydınlardan, memoş, liboş, nonoş hatta godoş köşe yazarlarından da değildi.

O ona kucak açan *İkibine Doğru* sayfalarına teorik yön verenlerle siyasi birlikteliği olmayan, ve fakat yazılarına yer verdiklerinden ötürü teşekkür etmesini bilen vefa bilir bir

Anadolu efendisiydi.

O aydın olmanın ne menem şey olduğundan laf edenlere "gölge etmeyin başka ihsan istemez" diyenlerdendi.

O Hz.Hasan'da kadınlara olan zaafın gizini gösteren, Hz.Ali'de Hz.Muhammed'e karşı olan zaaf ve pasifizmin Kırklar'ı nelere dışarı ettiğinin bilimsel kanıtını ortaya koyan, buna araştırma kapısını açan ve fakat Hz.Hüseyin'deki devrimci bayrağın nasıl şahlandığını kanıtlayan gerçek bir Alevi dostu olduğunu da gösteren, Anadolu Bektaşisi inceliğinde taşı gediğe koymasını bilen birisiydi.

Turan Dursun ölüm yıldönümünde anılmaz, yaşatılır, fikirleri halkımıza açılır, Turan Dursun'lar çoğaltılarak ona olan borç ödenir.

Turan Dursun'dan korktular, ve ayetler tetiğe bastı. "Bir garip öldü" dediği gibi şairin, öldü.

Sevinsin din adına, din alıp satan at cambazları. Bu yaptırımın din neresinde, inan hangi merminin barutunda saklı? Şam'daki Muaviye "bravo" diye haykırıken, Kербela'daki Hz.İmam Hüseyin lanet okumadı mı sanıyorsunuz?

Türkiye aydınları ot olmanın ne zaman kurtulacaklar? Adliye dosyalarını karıştırıp kitap, makale yazanlar, viskili sosyalist parlamenter, gazeteci, yazar, Osmanlı'daki cinayetleri inceleyen, gözü kör oluyor diye Affı Şahane'ye uğrayan türden olanlar, kendilerine soru sormayacaklar mı? Piyanodan pireli, bir mayıslı nağmeler döktüren, bugün TRT'den yal ile beslenen kişiler, neden Turan Dursun için bir ağıt döktürmüyorlar, nasıl bir miras bırakıyorlar veletlerine?

Türkiye işçi sınıfını kara, kapkara, katran karası, kara cübbeli, kara sakallılar tekeline terkeden ot aydınlara, sivil toplumcu ideologlar "tehlike nerededir" diye sormuyorsa, yarın bu ot aydınlara camilerde secdeye rahmana gelerek hep birlikte 99'luk tesbih çektiklerinde şaşmamak gerekir.

Turan Dursun Türkiye'nin gelecekteki tehlikesine parmak bastığı için öldürüldü. Ot aydınlara kurşun sıkılmıyorsa ayetler ot aydınlara çelişki içinde değildir demek.

Ne kadar Kuran kursu varsa o kadar çırak ve sanat okulu, ne kadar imam hatip varsa o kadar yapı ve endüstri okulu, ne kadar ilahiyat varsa o kadar tıp ve teknokrat okulu. Bunları vurguluyordu Turan Dursun. "Diyanet devletten kopmalı, genelev patronunun verdiği ver-

giden din, diyanet olmaz" diyordu. Cemal Şener gibi bazı Alevilerin "ille de Diyanette bize de bir yer" mantığına tam bir cevap teşkil ediyordu.

"Din" diyordu, "halkın kendi öz kurumu, halkın seve- rek verdiği aidatla dernekleşmeli, bakalım yaşayacak mı o zaman görürüz". Devletten yağ, vakıflardan bal babam da yapar bu din işlerini, diyordu.

Ot aydınlara hayhuyla, Efe ile, Semra ile, Ahmet'le uğraşırken o gerçek hedeflere dik-kati çekiyordu.

Sözde Ateistler O'nun öldürülüşünden sonra komaya girdiler. Sokak devrimcileri *Kulleteyn'i* ve *Din Bu*'yu aşırı buldular. "Ak saçlı delikanlı genç", vakıfa yazar sermayeye üç beş dahi yetiştirmek işine biraz daha hız verdi ve Kenan'la bir kuruşluk mahkeme işinin kariyerizm bataklığına gömüldü.

TBMM seçilmişleri meclis camisinde cumalarını kırlarken Allahlarına dua edip tetikteki ayetlere hamdusenalar ettiler.

Türbanlı başlar, siyah peçe pencereli köle kadınlar ordusu ayet uyarınca O'nun öldürülüşü şerefine sopa yediler.

Ve O, gazete kağıtları örtülü cesede, Koşuyolu üstündeki asfalta, kanıyla

İŞTE DİN BU diye yazdı.
Bitiremezler
İnsan varsa
Yaşayıp düşünüyorsa
Kahpeliklerin
Köküne
Bilimin kazması
Daha sert inecek
Sınıf bilinci verildikçe. ●

Ali Haydar Celasun Dede bundan böyle KAVGA'da düzenli olarak yazacak, toplumumuzun canalcı sorunları üzerinde duracaktır.

Hacıbektaş'a sel gibi insan aktı

KAVGA – Hacıbektaş

İki yıldır uluslararası düzeyde yapılan Hacı Bektaş-ı Veli'yi Anma Şenlikleri'nin yirmisekizincisi 16-18 Ağustos tarihleri arasında Hacıbektaş'ta yapıldı.

Bu yıl ilgi öyleydi ki, Hacıbektaş daha perşembe gününden tıklım tıklımdı. Ülkenin çeşitli yörelerinden, yurtdışından gelen binlerce Alevi ve Alevi dostu, otellerde, evlerde, çadırlarda yer kalmadığı için taşıt araçlarının içinde yatmak zorunda kaldı.

Şenlikler, 16 Ağustos cuma sabahı belediye binası önünde yapılan resmi gösterilerle açıldı. Burjuvazinin cins cins politikacısı, açılıшта konuşma yaptı. Hacı Bektaş'a övgüler yağdırarak, "milli görevlerini" yerine getirdiler.

Şenlikler sırasında, bir yanda Kültür Bakanlığı'nın rejisinde devletin resmi programı, bir yanda da Hacıbektaş Halkevi'nin örgütlediği Alternatif Şenlik'in programı yürüdü.

Birinci gün öğleden sonra iki ayrı panel yapıldı. Yerli ve yabancı konuşmacılar Hacı Bektaş-ı Veli düşüncesi ve Alevilik üzerine tartıştılar. Halkevi'nin düzenlediği alternatif panelde Dede çocuğu yazar Ahmet Kızılar, yazar Mehmet Bayrak, Halkevi'nden ve Turizm Derneği'nin eski yönetiminden konuşmacılar, burjuva partilerin çeşitli temsilcileri konuştu. Özellikle Ahmet Kızılar'ın konuşması dikkati çekti.

Panelde bir mesaj gönderen KAVGA okurları, devletin Aleviliği kendine çekme, Alevi kültürünü Sünnileştirme çabası içinde olduğuna dikkati çektiler. Bir başkaldırı çizgisi olan Aleviliğin, 1000 yıllık yürüyüş boyunca egemen sınıfa karşı isyan bayrağını dalgalandırdığını, Alevi halkının çıkarının sömürüye ve sömürücü düzene karşı örgütlü mücadele veren işçi sınıfının çıkarıyla içiçe olduğunu vurguladılar.

Bu arada, bir gurup Alevi aydını, devlet tarafından düzenlenen Hacı Bektaş-ı Veli'yi Anma Törenleri'nin onun felsefesine uygun biçimde yapılmasını protesto eden bir açıklama yaptı.

"Alevi-Bektaş düşüncesinin inançta laik, ekonomide eşitlikçi-bölüşümcü, siyasette demokrasi yanlısı, sosyal hayatta adaletçi bir düşünce" olduğunu vurgulayan açıklamada, "bu

kültürün gerçek sahiplerinin yapılanları yadırgamakta, ve programlarda Alevi-Bektaş kültürünün çarpıtıldığını, yozlaştırılmaya çalışıldığını, gider ek özünden saptırıldığını, asilime edilmeye çalışıldığını kavramakta" olduğu belirtildi. Ve şu öneri getirildi:

"Devletin katkısı, yapılan anma törenini yönlendirmek biçiminde değil, ekonomik destek ve kamu hizmeti biçiminde olmalıdır. Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerin düzenlenmesi programının oluşturulması ve yürütülmesi bu kültürün gerçek sahiplerine ve yerel yönetimlere bırakılmalıdır.

"Bu konuda tek yetkili organ, Hacıbektaş belediye başkanlığı ile Türkiye'de kurulu Hacı Bektaş Veli kültürünü tanıtmaya ve yaşatmaya amaçlı 'dernek temsilcileri kurulu' olmalıdır."

Kültür Bakanlığı'nın kapalı spor salonundaki gecesine giriş ücreti 15 bin liraydı. Alternatif program uyarınca Dedebağı'nda düzenlenen gece ise, teknik sorunlar nedeniyle bir sonraki güne ertelendi. Yine de, bu talihsizlik, gelen binlerce Alevinin sevincini, coşkusunu dizginleyemedi.

Şenliklerin ikinci günü Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği panel yapıldı. Ecevit'in de

katıldığı panelde Hacı Bektaş Veli, Türklük-İslamlık çerçevesinde ele alınırken, Aleviliğe Diyanet İşleri'nde yer vermeyi önerenler, hatta Aleviliğin şeriat olduğunu ileri sürenler oldu. Yani panel, Alevilik üzerinde oynanmak istenen oyunları yansıtan zengin bir laboratuvar oldu.

Panelin en güzel yanı, yaşlı

bir Alevinin ayağa kalkıp, Aleviliği şeriate (Kuran'a) bağlayan konuşmacının konuşmasını kesmesi, "bizim şeriatla işimiz yok" diye bağırmasıydı. "Yetkililer", devletin propaganda ettiği çerçeveye doğal olarak "aykırı" düşen bu Aleviyi müdahale ederek susturdular.

Bu olay, Hacı Bektaş düşün-

cesini hadım etme çabasını, açtığı "Ahmet Yesevi ve Dünya" sergisiyle de gösteren burjuva devletin, Aleviliğe olan aykırılığını bir kez daha sergilemiş oldu.

Burjuvazinin sağlı "sollu" temsilcileri, şenlik boyunca, konuşmalar, mesajlar ve mitinglerle şenliğin havasını zehirlemek için çok uğraştılar, ama başarılı olamadılar. Binlerce Alevi, ölümünün 720. yıldönümünde, Hacı Bektaş gibi bir ulu halk önderine sahip olmanın coşkusunu yerinde yaşadı. Üç gün boyunca Hacıbektaş'ın her köşesinde, her evinde Alevilik tartışıldı. Türkiye'nin değişik bölgelerinden gelen Dedeler Aleviliği değerlendirdiler. Türbeleri gezdiler, kaynaştılar. Cemler düzenlendi, semahlar döndü.

KAVGA'cılar, başından sonuna dek şenlikleri izlediler. Dergi standlarıyla, elden satışı yapılan KAVGA dergileriyle her topluluğun içinde vardılar. İşçi muhabirler, oldukça geniş bir alanda sohbetlerde bulundular. Geniş Alevi yığınına dergiyi tanıtip yeni dostluklar kurdular.

Bu yılki şenliklerin kuşkusuz en önemli yanı, Alevilerin örgütlenme çabasında attıkları adımdı. Türkiye'den ve Avrupa'dan Hacıbektaş'a gelen Alevi dernek yöneticileri, örgütlenme girişimleri yapan Aleviler toplandılar, Alevi derneklerinin Türkiye düzeyinde federasyon oluşturması için kararlar aldılar. Bunun olumlu sonuçları kendisini kısa sürede gösterecektir. ●

Münkire kılıç çalalım

Burjuvazi Alevilikteki uyanıştan dehşetli rahatsızdır. Aleviliği özünden saptırma, onu yaklaşan seçimlerde burjuva partilere oy tabanı yapma gereksinimi ise büyüktür. Bunu törenler sırasında yakından gördük.

Liberal burjuvazinin ana partisi SHP'nin lideri İnönü, açılıшта yaptığı konuşmada, Alevilerin aşağılanıp horlanmasına "cumhuriyetle birlikte son verildiğini" söyledi. Öteki parti DSP'nin lideri Ecevit, birkaç yüz kişilik mitingde "Aleviliği horlayan diyanet işleri istemiyoruz" derken İnönü'yü de yalanlamış oldu.

Hacı Bektaş felsefesinde kurt ile kuzunun birlikte yaşamasının vurgulandığını "hatırlatan" İnönü, "gelin canlar bir olalım" dedi. Ecevit ise, "Türk Alevisi ile Sünnisi arasında ayrılık yoktur" dedikten sonra, Alevilere, "biz bize benzeriz, birbirimize yakınız, geçmişten kalan ayrılıkları unutalım" çağrısını yaptı. Bu arada DYP sözcüsü, Hacı Bek-

taş düşüncesini gelecek kuşaklara aktarmanın "milli görev" olduğunu falan belirtti. "Türk düşünürü"nü anan mesajlar gönderenler de oldu.

Aleviler bunları bıyık altından gülümseyerek izlediler. Yaşlılar, "cumhuriyetin" Koçgiri'de, Dersim'de giriştiği katliamları yaşamışlardı. Gençler, on-oniki yıl öncesinin Sivas, Elbistan olaylarını, Çorum ve Maraş katliamlarını dün gibi hatırlıyorlardı. O dönemin yetkilisi Ecevit'ti. İnönü'nün "çağdışı davranışlar bir daha olmayacak" güvencesi, "laf ola beri gele"ydi. Çünkü SHP, daha birkaç ay önce, Aleviliğin ve laikliğin azılı düşmanlarının önünü açan "163'ü kaldırma girişimine" koşa oynaya oy vermişti.

Aleviler, "madem ki..." diyorlardı, "günümüzde mezhap farklılıkları ortadan kalkmıştır, Alevi-Sünni ayrılığı yoktur, o zaman Aleviliğe diyanette sandalye verme önerisi ne oluyor? Baskı kalktıysa, çemevine yasak, Alevi köye

Sünni cami girişimi, zorunlu din dersleri, namaz, oruç baskısı niye sürüyor?"

Kanımızca Aleviler şöyle düşünüyorlar:

Biz bize benzeriz, birbirimize yakınız. Çünkü 1000 yılın tecrübesiyle sabit ki, biz ezileniz, emekçiyiz. Fabrikada işçiyiz. Ama siz bize benze-mezsiniz, yakınımız bile değilsiniz.

Siz, kuzuyu kurda yem etmek üzere "gelin canlar bir olalım" der, orada durursunuz. Biz, o şiirin, sizin söylemediğiniz, söyleyemeyeceğiniz - çünkü siz münkirin kılıcını sallarsınız - kısmını okur, "gelin canlar bir olalım, münkire kılıç salalım, yoksulun hakkını alalım" deriz. Çünkü, kuzuyu kurtla birlikte yaşatmanın tek yolu budur, Aleviliktir. Öyleyse,

Ezilene emekçiye,
Aleviye işçiye,
Birliğimize, dirliğimize,
Sömürüyle cengimize
Hü Dostlar, Hü!

Köklü bir gelenek

KAVGA - İzmir

Hamzababa Aşure Şenlikleri'nin dördüncüsü 25 Ağustos'ta yapıldı. Hamzababa köyü, İzmir'e 1,5 saat uzaklıkta, Kemalpaşa'ya bağlı. 20 kadar ev var. Evler Hamzababa Türbesi'nin hemen yakınında yapılmış, dar bir alanı kaplıyor. Köye girildiğinde göze ilk çarpan evlerin duvarlarındaki yazı ve resimler....

Hamzababa'ya şenliklerden bir gün önce gittik. Kısa bir süre dinlendikten sonra KAVGA flamasını şenliklerin yapılacağı alana astık. Flamanın hemen önüne dergilerimiz ve Alev Yayınları'ndan aldığımız kitaplarla bir stand açtık.

Şenliklere, bir gün önceden yaşlılarıyla, genciyle, kadınıyla, çocuklarıyla Dikili, Bergama, Kemalpaşa ve köylerinden vb. gelmiş insanlar vardı. Bunlar açık havada yatacaklarını bile gelmişlerdi. Çünkü köy ziyaretçilerin hepsini misafir edecek güçte değildi. Bu insanlarla o akşam tanışma fırsatımız oldu. Uzun uzun sohbet ettik.

Ertesi sabah erkenden kalkıp standı açtık; yeni bir günün coşkusu ve kalabalık bir insan seliyle karşılaştık. Ufacık köye 5000 dolayında insan gelmişti. Köy alanı tıklım tıklım dolmuştu.

Hamzababa Aşura Şenlikleri'ni İzmir Hacıbektaş Kültür

Derneği ve İşçi Sağlığı Derneği İzmir şubesi ortaklaşa organize etti. İlk kez bu yıl iyi organize bir şenlik yapıldı.

Program saat 13.00'te şenliğin açılış konuşması ile başladı. Başka konuşmalar da yapıldı.

İşçi Sağlığı Derneği İzmir şube başkanı Haluk Altay, konuşmasında şunları söyledi:

"Anadolu'da yoğrulmuş, Anadolu'da biçimlenmiş bin yıllık kültürü taşıyan, taşıtan canlara merhaba.

"Alevi-Bektaşî düşüncesi Anadolu'da biçimlenmiştir. Türkiye'de ve Türkiye halkında iyi olan çok şeyi bu kültüre borçluyuz.

"Türkiye halkının, müslümanlık kapısı olan gerici, Arap etkisi altına girmemesini, Anadolu'da Alevi-Bektaşî düşüncesine borçluyuz.

"Zengine değil, yoksula değer veren, halkın sanatını kendisine katan Anadolu kültürünün oluşmasını, genel anlamıyla bu düşünceye borçluyuz. Bu kültür insana değer veren, eşitlikçi, ortakçı bir kültürdür. Toplumsal değerlerin gelişmesinde tüm Anadolu insanına ışık tutmuştur.

"Biz hakikatin ve doğrunun yanındayız. Alevilik, Anadolu'da her zaman yoksul halkın egemen sınıfa karşı başkaldırı silahı olmuştur. Toplumun emekçi kitlesinin istemlerini

dile getirmiştir. Ve devlet, Aleviliğe, Alevi düşüncesinin önderlerine hunharca saldırmıştır. Pir Sultan bunun örneğidir. Daha birçok örnek verilebilir.

"Dostlar. Aleviliğin tarihi destansı öğelerle doludur. Günümüzde de ilerici özünü taşımaktadır. Buna saldıranlar yoğunlaşmaktadır. Örneğin? 163. madde kalktı. 163. madde Sünni gericiyi azdırmak için kaldırıldı. Duyarlı olalım.

"Maraş, Çorum katliamlarını, Sivas, Erzincan olaylarını bu devlet yarattı. Aynı devlet yeni Maraş'lara, yeni Erzincan'lara, yeni Sivas'lara hazırlanıyor. Duyarlı olalım, uyaralım, uyanalım.

"Dostlar, sadece bu değil. Devlet başka oyunlar da oynuyor. İşte, yıllarca Alevi düşüncesine karşı duranlar, şimdi Hacı Bektaş şenliklerini "düzenliyorlar". Faşistlerin yıllarca Alevi kitleye en ileri saldırıları yükselten insanları, Hacıbektaş'a konuşma yapmaya ge-

liyorlar. Diyanet işlerinde Alevileri temsil ettireceğiz diyorlar.

"Devlet Aleviliği kendi içine çekmeye çalışıyor. Böylece onun ilerici özünü gidermeye, iğdiş etmeye çalışıyor. Pir Sultan'ın Hızır'a dediği gibi, "bozuk düzende sağlam çark olmaz". Bu girişimlerin ardında yatan niyetlere karşı duyarlı olalım."

Dağa sonra çeşitli mahalli ozanların, sanatçıların ve semah ekiplerinin gösterilerini izledik. Yavuz Top, Musa Eroğlu ve Muhlis Akarsu gibi halkın beğenisini almış sanatçıların katılımı şenliklere renk kattı.

Bunlar şenliklerin eksikleriyle birlikte güzel yanlarıydı. Madalyonun bir de öteki yüzü vardı. Daha önce Antalya'daki Abdal Musa Şenliklerinde, Hacı Bektaş-ı Veli'yi Anma Şenlikleri'nde rastladığımız, devletin, Alevi kültürünü asilimile etmek

amacıyla yürüttüğü Türk-İslam Sentezi girişimleri. Alevi halk önderlerini ve onların düşüncesini "İslamiyete", "Türklüğe" bağlama çabası.

Egemen sınıf bunu dün başaramamıştır, bugün de başaramayacaktır. Hamzababa, "72 millet bizdendir" diyenlerin yolunu sürmüş, ezilenlerin yanında yer almış, köylülerin bayrağı olmuş bir halk önderiydi. Haksızlığa başkaldırmış, döneminin Amasya valisi ile savaşmıştır. Hamzababa'yı halk böyle öğrenmiş, böyle bağrına basmış ve bu günlere getirmiştir. Halk, Hacı Bektaş-ı Veli, Hamzababa, Baba İshak, Şeyh Bedreddin, Pir Sultan, ve nice halk önderlerini bilincinde hep yaşatacak.

Onlar, "Türk" ya da "müslüman" oldukları için değil, sömürüye, zulme, sefaletle karşı koydukları, egemen sınıfa başkaldırdıkları ve insanı sevip, değer verdikleri için halkın gönlünde yaşayacaklar. ●

Savaş Yılları SON GÖRGÜ CEMİ

Anadolu kültür tarihleriyle beslenen **Son Görgü Cemî** romanında olaylar canlıdır, yaşanmıştır. Kişiler gerçektir. Bu romanla Aleviliğin toplumumuza yaptığı katkıyı biraz daha derinden kavrayacak, tarihimizi biraz daha yakından tanıyacağız. Alevi toplumunu bin yıl öncesiünden bugüne getiren ve o ana tazeliliğini hiçbir zaman yitirmeyen felsefenin gizini **Son Görgü Cemî**'nde bulacağız.

İsmail Kaygusuz'un edebiyatımıza kazandırdığı ve geçtiğimiz ay Alev Yayınları Kültür Dizini'nin ikinci kitabı olarak yayınlanan *Savaşlı Yıllar II Son Görgü Cemî*, tarihsel olayları, toplumsal gerçekliklerin ve Anadolu kültürünün Onarlı bir gelinin bele uzanan saç örgüsü gibi ayırtılı, sıkıca iç içe geçtiği bir roman. Kendinden emnin, akıcı bir dille yazılmış.

Kendinden emniyeti yazarın olaylara yer yer tanıklık sunış, kendi yaşamadıklarını da yaşayanlardan belgelenmiş olmasından kaynaklanıyor. İsmail Kaygusuz, sıradan bir çabayla yanyana getirildiğinde kuru bir tarihsel belgeler dizinine dönüşebilecek olayları, ustaca bir kurgu ve akıcı anlatım tarzına sokmuş ki, deyim yerindeyse tarih film şeridi gibi

Son Görgü Cemî

Serpil Giray

SON GÖRGÜ CEMİ

İsmail Kaygusuz

Alev Yayınları, 302 sayfa, 22 000TL

gözlerinizin önünden akıp gidiyor.

Onar Köyü'nün insanları ve Büyük Ocak Tekkesi romanın temel taşlarını oluşturuyor. Selçuklular'dan Osmanlı'nın son dönemlerine, gelenin gideni arattığı cumhuriyetin kuruluşundan günümüze bağlanan tarihsel çerçeveye içinde Onarlılar'ın başına gelenler, bazen bir Yemen ağdışı şiirseliğiyle, bazen de bir kaya mezarın yazılarını çözen arkeologun heyecanıyla okura yansıtılmış.

Onar bir Alevi köyü. Anadolu'da ezilen halkın Aleviliğin

güçlü toplumsal örgütlenmesiyle ayakta kalışını, kültür değerlerini kuşaktan kuşağa aktarışını örnekliyor.

Savaşlı Yıllar'ı okurken, yazarın hem romancı hem tarih ve toplumbilimci, hem talip hem Dede olduğunu düşünüyor insan. Aynen öyle. Dede çocuğu İsmail Kaygusuz, çok yönlü bir yazar. Sorunları olsa da Alevi toplumun dimdik ayakta durduğunu düşünüyor. Alevileri din ve inanç toplumu olarak ele alıp, sınıfsal kurtuluş mücadelesinin dışına çekme girişimlerine karşı da uyarıyor.

Savaşlı Yıllar II Son Görgü Cemî, Alevilikteki uyanışın edebiyatımıza çaktığı önemli bir kilometre taşıdır. ●

Mustafa Suphi

Salih Hacıoğlu

Şefik Hüsnü

Nazım Hikmet

Gelenegin ve geleceğin partisi

Ekim devriminin Türkiye işçi sınıfına en büyük armağanı, aynı zamanda ülkenin en yaşlı partisi olan Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) kuruluşudur.

TKP, Türkiye'nin yanbaşındaki şanlı 1917 Ekim Devrimi'nin tüm dünyaya yaydığı devrimleştirici etkiyle, onun çıktığı kıvılcımlarla, tam 71 yıl önce 10 Eylül 1920'de kuruldu. Mustafa Suphi'nin önderliğinde Bakü'de toplanan TKP 1.Kongre'si, ülke içinde ve dışındaki devrimcileri, devrimci grupları birleştirdi. 1.Program'ı hazırladı.

Kuruluş kongresinin hemen ardından, partinin Kurtuluş Savaşı'na katılmak üzere Türkiye'ye geçen, başta Mustafa Suphi ve Ethem Nejat olmak üzere 15 yöneticisi, 28-29 Kanunisanı'da (1921), sonradan T.C.'yi kuran yönetimce Karadeniz'de boğdurularak katledildi.

Bundan sonraki yıllar, TKP için zor ve şanssız yıllar oldu. Parti, kuruluşunun hemen ardından en seçkin yönetim kadrosunu yitirmesine, o yıllarda işçi sınıfının güçsüzlüğüne, toplumsal ortamın elverişsizliğine, ağır baskı koşullarına, sayısız tutuklamalara rağmen çalışmalarını sürdürdü.

1922 yılında Ankara'da yapılan TKP 2.Kongre'si, Salih Hacıoğlu'nu genel sekreterliğe getirdi.

Üç yıl sonra, 1925'de İstanbul'da yapılan 3.Kongre'de ise bu göreve Şefik Hüsnü (Değmer) seçildi.

1926 yılında, Avusturya'nın başkenti Viyana'da, Şefik Hüsnü liderliğinde, Nazım Hikmet'in de katıldığı bir konferans yapıldı. Bu konferansta, ülkenin değişen koşullarını yansıtabilecek biçimde 2.Program'ın hazırlanması kararlaştırıldı. 2.Program 1929 yılında parti örgütlerine sunuldu ve 1930'da yayınlandı.

Bu arada 1927'de, Komintern'in 1930'da, büyük olasılıkla Türkiye'den verilen yanlış bilgiler temelinde, TKP üyelerine gönderdiği Açık Mektup, partiyi likide eden Vedat Nedim Tör'lere karşı muhalefet örgütleyen ve

Murat Ulaşır'ın yazısı 10 Eylül 1920'de kurulan Türkiye Komünist Partisi'nin 71 yıllık mücadelede nereden nereye geldiğini inceliyor

Nazım Hikmet'in de içinde olduğu gurubu "bozguncu", "Troçkist" ve "ajan" olarak niteliyordu. Nazım Hikmet, bu mektuba dayanarak, ajan-polis ilan edilip partiden atıldı.

Bu büyük haksızlık çok sürmedi. TKP üyesi olarak Türkiye işçi sınıfına mal olmuş Nazım Hikmet, 4.Kongre'den önce parti genel sekreterliği de yaptı.

TKP 4.Kongre'si 1932 yılında yapıldı ve genel sekreterliğe Yakup Demir'i (Zeki Baştımar) seçti. 4.Kongre, 1930'da kabul edilen programı değiştirme kararı da aldı. Ancak "parti yönetiminde uzun süre oportünistlerin program ve tüzüğün yenilenmesi önerilerine aldırılmamaları" (3.Program) nedeniyle karar, tam 41 yıl yerine getirilemedi.

Geçen ay ölüm yıldönümünde andığımız, işçi sınıfının değerli önderi Reşat Fuat Baraner de, 4.Kongre'den sonraki yıllarda TKP'nin genel sekreterliğini yaptı. Reşat Fuat, 1944'te TKP genel sekreterliğinden mahkum oldu.

TKP'nin çalışması, 1950'lerde burjuvazinin yoğun saldırıları karşısında iyice zayıfladı. Parti, örgütsüz, programsız, tüzüksüz 1970'e dek geldi.

İşçi sınıfının gür sesini duyurmasıyla birlikte, 1962'de yurtdışına çıkan Yakup Demir, 1963 yılında radyo redaksiyonunda çalışan eski partililerden TKP Dış Bürosu adıyla bir organ olagandı ve "TKP Merkez Komitesi Dış Bürosu Birinci Sekreteri" sıfatını aldı.

Aynı yıllarda dış büro içinde çelişkiler ortaya çıktı ve gelişmeler Dış Büro'nun tasfiyesine kadar gitti. Bundan sonra Yakup Demir TKP MK Birinci Sekreteri sıfatını kullanmaya başladı.

TKP, 1973'de işçi sınıfından, onun

partiyi arayışından aldığı güçle atılım yaptı. Yakup Demir ve İsmail Bilen'in fikir liderliğinde 3.Program yazıldı. 1974'de TKP il örgütlerinin onayıyla yürürlüğe giren 3.Program, atılım yıllarında yazılmasına karşın eklektik bir programdı. Parti içindeki oportünist ve Leninist eğilimleri birlikte yansıtırdu.

1973 Atılımı, aynı yıl parti yönetimini eline alan İsmail Bilen'in damgasını taşıyordu. Atılımın ardından gelen yıllar, Türkiye Komünist Partisi'nin ilerlediği yıllar oldu.

1977'de parti konferansı toplandı, program ve tüzüğü onayladı. Bazı değerlendirmeleriyle de devrimci bir hava yaydı. *Atılım ve İşçinin Sesi* dergilerini parti organı olarak onayladı.

1977 Konferansı'na devrimci havayı veren İ.Bilen ve öteki Leninist parti üyeleriydi. İ.Bilen parti-içi sağ oportünizme tepkisini Konferansta şöyle dile getirdi:

"Profilo!... Çok önemli bir olay. Yine-liyorum. Fazla gelmesin. Barikata çıkacağız. Barikata zorluyorlar bizi. Bizim savaşımız kan ve ateş içinde geçiyor. Razi olmayacağız işçileri, gençleri sokaklarda, alanlarda yürünler. Savaşacağız. O da fabrikada olur. 'Fabrikalar kalemizdir' belgisinden ayrılmayacağız. Bu tepegözlük değil. Anarşist değiliz. Sertüvenci değiliz..."

"...Bazı kimseler legale alıştı. Bu kimileri pasifliğe körlüğe götürdü. İşin illegal yanı ağır. Legal olanı elbette kullanmak gerek."

Ancak, partide sağlanı bir devrimci çizgi oluşmamıştı. Karşı-devrimin 1 Mayıs 1977 saldırısı karşısında TKP yönetimi zılpalamaya, konferansın devrimci havasını rafa kaldırmaya başladı.

1 Mayıs 1977 MK Politbüro toplantı-

sında, "barışçı devrim olur mu" konusunda çıkan şiddetli tartışmada İ.Bilen, böyle bir şeyin hele Türkiye'de ham hayal olduğunu söyledi. "Türkiye'nin emperyalizmin zayıf halkası oluşuna" ilişkin açıklayıcı bir kitap yazılması konusunda görev verdi.

İ.Bilen, 75.yaşgününe radyodan yaptığı konuşmada da, "yalnız kesenek ödemek yetmiyor, partiye bütün ömrünü tümüyle vereceksin" diyerek, tartışılmaz, su götürmez devrimci bir gerçeği vurguluyordu. Parti kadrolarının "düşmana karşı olduğu gibi, parti içinde her türlü oportünizm belirtisine karşı da ardıcıl ve Leninist bir savaşım yürütmek zorunluluğunda" olduğuna dikkati çekiyordu. Parti içinde yürüyen kavgada oportünizm gerilemekteydi.

İ.Bilen'in verdiği görevin yerine getirilmesiyle, Şubat 1978'de *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* broşürü olarak çıktı, geniş ilgi gördü. Bu arada, 1978 MK Plenumu, Leninist kanattan Veli Dursun'u MK'nin ideolojik işlerinin başına getirdi. Ancak karar uygulanmadı, SBKP'nin doğrudan karışmasıyla zoraki gerekçeler yaratılarak parti içinde Leninicilere karşı tasfiyeci bir saldırı başlatıldı.

İ.Bilen Leninicilerle Mart 1979'da yaptığı son görüşmede SBKP'nin basıncına yenik düşmekte olduğunu şu sözlerle anlatıyordu: "Neye niyet neye kısmet. Ben sizi yanımda görmek istiyordum, olmadı."

Parti bir yol ayrımına gelmişti. Leninist TKP ile oportünizmin ayrışması hızlandı. Tasfiyeciliğe, tüzüğün açıkça çiğnenmesine karşı parti-içi tüm yolları tıketen Leniniciler, Temmuz 1979'da açık kavgayı başlattılar.

Bu ayrışma, TKP tarihinin en büyük ayrılığı oldu. Önemi, öncekilere farklı olarak ideolojik, siyasal tutum farklılıklarına dayanan ve ilk kez parti merkezini elinde tutanların ideolojik yenilgisiyle, en so-

Reşat Fuat Baraner

Yakup Demir

İsmail Bilen

Veli Dursun

nunda da örgütsel yenilgisiyle sonuçlanmış olmasından ileri geliyor.

4.Kongre'den 53 yıl sonra, 1985'te toplanan TKP 5.Kongresi, 1979'da açığa çıkan Leninci-oportünist ayrışmasında bir dönüm noktası oldu. Kısa bir süre sonra da, eski merkez kliği, üzerinde yol aldığı kaygan zeminde oportünistliği de "aşarak" sosyal demokratlaştığını, burjuvazinin yağcılığına soyunduğunu, kurduğu TBKP ile belgeledi.

TKP 6.Kongresi olağanüstü olarak Eylül 1987'de toplandı. "Partinin adını, haksız yere ve sahte bir içerikle kullanan, bu temelde partiyi resmen de

"Savaşacağız. O da fabrikada olur. 'Fabrikalar kalemizdir' belgisinden ayrılmayacağız"

İ. Bilen,

1977 Konferansı

feshetmeye hazırlanan resmi TKP'den geri aldı."

Yedinci Kongre, 5.Kongre'den altı ve 6.Kongre'den dört yıl sonra, Nisan 1991'de toplanarak, partinin genel sekreterliğine yeniden Veli Dursun'u seçti. "Türkiye'nin gerçesini parti" belgisinin ana belgi olarak geçerliliğini kofuduğunu vurgulayarak, TKP 7.Kongresi, dünya çapında gelişen karşı-devrim ve gericiilik dönemine ilişkin çeşitli kararlar aldı.

TKP tarihi, kan, ateş, zulüm altında yaşanan nice kahramanlıkların, nice

fedakârlıkların tarihidir. Ama, ciddi yanlışların, ideolojik-politik hataların hatta ihanetlerin de tarihi oldu.

TKP içinde 1979'la birlikte patlak veren Leninci-oportünist kavgası, Türkiye işçi sınıfına, "oportünizme karşı savaş, burjuvaziye karşı savaştan ayrılmaz", ve "gelenek ve gelecek onun için savaşlarındır" belgilerinin yaşamsal önemini pratikte gösterdi. Bugün Sovyetler'de oportünizmin çürüttüğü SBKP içinden çıkan Gorbaçof ihanetiyle gelişen dünya çapındaki karşı-devrim ve gericiilik dalgası da bunun taze kanıtı oluyor. ●

Alev Yayınları

**İşçi sınıfının demokrasi kavgası
gün 24 saat sürüyor. Bu kavganın anahtarı
doğru bilinçtir.**

Okunacak En Büyük Kitap İnsandır

(R. Yürükoğlu)

20.000 TL

Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye

(Emine Engin)

13.000 TL

**Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu
ve Türk Metal'de Birlik**

(Ali Babaishak - Mercan Köklü)

5.000 TL

Ali Özsoy Dede: Görüşleri - Şiirleri

10.000 TL

Romanya'da Karşı-Devrim

(Mercan Köklü)

12.000 TL

Savaş Yılları I: SON GÖRGÜ CEMİ

(İsmail Kaygusuz)

22.000 TL

Beni Avuçlarınızın İçine Yazın (Şiir)

• Bedir Yoldaşın Anısına

(Ozan Öncü)

ÇIKIYOR

Faşizm ve Burjuva Demokrasisi

ÇIKIYOR

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ VE İNDİRLİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞKİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.

ALEV YAYINLARI, PİYERLOTI CADDESİ 17/4-C ÇEMBERLİTAŞ - İSTANBUL TEL: 516 84 64 DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ, İSTANBUL: ARKADAŞ, PAPIRUS, SAY, TÜMDA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

**Alev
Yayınları**

Kavganın anahtarı doğru bilinçtir

VI. İŞÇİ SAĞLIĞI KAPİTALİZMLE ÇELİŞİR

1. İşçi sağlığı-işgüvenliği üzerine güncel tartışmalar

İşçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme kavgası, yalnızca sağlık, işgüvenliği, meslek hastalıklarıyla, meslek kazalarıyla sınırlı değildir. SSK, sosyal güvenlik, iş güvenliği, çalışma hakkının tanınması, çalışma süresinin azaltılması, adil paylaşım talepleriyle de, kapitalist düzeni zorlar.

Türkiye'de iş kazalarının, meslek hastalıklarının asıl kaynağı, burjuvazinin gözü doymaz sömürme isteğinde aranmalıdır. Burjuvazi ve onun devleti, işçi kırımlarının başlıca suçlusudurlar. Ama onlara sorarsanız, meslek kazalarının suçlusu işçidir. "Hepimiz suçluyuz, kaza bilgisizlik ve dikkatsizlik nedeniyle olmuştur."

Modern, bilimsel işçi sağlığı kavrayışı, "işçinin en dikkatsiz ve dalgın anında bile ona zarar vermeyen bir çalışma ortamı yaratmayı" ilke alır. Ve, işe alınan her işçinin, en az üç gün süreyle yapacağı iş hakkında eğitim görmesi ve bu eğitimlerin sürdürülmesi, kapitalistin sorumluluğundadır. Demek ki, "dikkatsizlikten ve bilgisizlikten" asıl sorumlu olan, kapitalisttir.

Burjuvazinin işçi sınıfının yaşama hakkına değer vermediğini kanıtlayan bir durum daha vardır. Ulusal veya uluslararası düzeyde işçi sağlığına ilişkin olarak yapılan her toplantıda devletin ve burjuvazinin temsilcileri şöyle konuşurlar: "Haklısınız, işçi sınıfının çalışma ve yaşama koşulları olumsuzdur, iş kazaları bir kıyım niteliğindedir. Devlet-işveren-sendika üçlüsü bu soruna çözümler aramalıdır." Aramazlar.

2. Sendikalar içindeki sağ görüşler

Öte yandan, burjuvazinin işçi sınıfı içindeki sözcüleri ve işçi sınıfının kıt düşünceli kimi dostları, kapitalistleri işçi sağlığının ve işgüvenliğinin düzeyinin yükseltilmesinden kendilerinin de yarar sağlayacağına ikna etmek için, sömürünün azalmayacağı, belki de artacağı anlamına gelen saçma kurgular kurarlar. Bu zeminde *iki sınıfı uzlaştırmaya* çabalarlar.

Bu dostlar(!), örneğin "iş kazaları nedeniyle yitirilen işgünü sayısı, grevlerde yitirilen işgünü sayısından daha fazladır" derken, aslında, işgünü yitiminin burjuvaziye vereceği zararlar ilgilenmekte, asıl zarar gören işçinin sorununu ikinci planda bırakmaktadırlar.

Burjuvazinin, uyguladığı ekonomik terörü kendiliğinden bırakmasını, hele milyonlarca işsiz işçinin "bir lokma bir hırka" karşılığında çalışmaya hazır olduğu bir ortamda, işletmelerde yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmesini ummak, hele burjuvazinin bundan-kârlı çıkacağını kanıtlamaya çalışmak, *sınıf uzlaşmacılığının* ta kendisi değilse, gerçekdışına düşmektir. Kapitalist kârın yükseltilmesinin böyle bir yöntemi bulunsaydı, işyerlerinde işçi sağlığı-işgüvenliği sorunu ve bir tek işsiz işçi kalmazdı.

3. İleri kapitalist ülkeler modeli ve Türkiye

Burjuvazi, Türkiye'nin de Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki gibi bir sosyal refah devleti olacağını, sınıf kavgalarının gereksizliğini, esasen işçi sınıfının "kaybolmakta" olduğunu vb. çok propaganda eder. Bundan etkilenen kimi sendikal yayınlar da, "Batı Avrupa, ABD ve Kanada gibi ileri kapitalist ülkelerde 'sosyal devlet', 'refah devleti' altında, işçi sınıfının sorunlarının çözüldüğü, çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirildiği, vb." görüşüne yer verirler.

İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde, ekonomik genişleme döneminde bu emperyalist ülkeler burjuvazisinin, sağlık, sosyal güvenlik, eğitim, konut alanlarına küçümsenmeyecek kaynaklar ayırdığı doğrudur. Ama bu, kapitalizmin, "insanlık yararına" işletildiğinden olmamış, işçi sınıfının örgütlü mücadelesi, burjuvaziye elde ettiği *emperyalist süper kârın* kırımlarını işçi sınıfına vermek zorunda bırakmış, işçi sınıfı yaşam ve çalışma koşullarının iyileşmesini bu temelde, bileğinin gücüyle *kazanmıştır*.

Ne var ki, 1990'lar dünyasında, ne kapitalist metropollerdeki işçi sınıfının durumu söylendiği kadar parlaktır, ne de Türkiye işçi sınıfı burjuvazinin kanıtlarını temel alacak kadar denesizdir.

ABD'de milyonlarca Meksikalı, Portoriko'lu işçinin, İngiltere'de çoğu yabancı tekstil işçilerinin, Almanya'da Türkiyeli ve Fransa'da Kuzey Afri-

kalı işçilerin çalışma ve yaşam koşulları akıllar durdurucu kötülüktedir. "Refah", sefalet üzerinde yükselmektedir. Ayrıca, dünya ekonomisindeki ekonomik krizle birlikte, Batı'nın refah toplumlarında ücretler, iş güvencesi, sosyal güvenlik, konut, gelir dağılımı, sağlık, çalışma koşulları gibi alanlarda sorunlar, giderek bütün ağırlığıyla işçi sınıfının başına çöreklenmektedir. Kapitalizm, "sosyal refah devleti" etiketiyle verdiği ödünleri birer ikişer geri almak amacıyla saldırmaktadır.

Bu örnekler geliştikçe, kapitalizmin neden Türkiye'nin ve dünyanın geleceğini temsil etmeyeceği, neden insanlığın gelişmesi önünde bir engel oluşturduğu, işçilerce daha iyi anlaşılacaktır.

Kapitalizm, kendi nesnel yasalarıyla (kâr yasası) işlemektedir ve vereceği ödümlerin de sınırı vardır. Sistemin kendisi aşılmadıkça bu sınır geçilemez. Ancak, Türkiye işçi sınıfı, bu sınır içinde bile henüz alabileceğini almış değildir.

VII. İŞÇİ SAĞLIĞI VE SENDİKALAR

İşçi sağlığı-işgüvenliği, proletaryanın çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme gibi her sorun için mücadele, sendikaların asli görevidir. Geniş anlamıyla işçi sağlığı ve sendikal görevler arasındaki bu kopmaz ilişki, devrim sonrasında, sosyalizm döneminde de devam edeceğinden, kuşkusuz yine sendikaların işlevleri arasında olacaktır.

1. Türkiye'de durum

Türkiye'de, SSK'ya bağlı işçilerin sayısı 3,5 milyonu, sendikaların sayısı da 2 milyon 130 bini aşmıştır. Örgütlü işçi hareketinin kazanımlarını işçi sınıfının sigortasız ve sendikasız kesimlerine taşıyan sınıfsal dinamikler vardır ve Türkiye'de de işlemektedir. Ama, sendikaların önünde daha milyonlarca işçinin sigortalı, sendikalı yapılması görevi vardır.

Sendikaların, proletaryanın çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirme sorununa yaklaşım-

ları, çeşitlilikler taşımaktadır. Özel konumları nedeniyle bu sorunlara sıcak yaklaşan, kadrolar ayıran, alan araştırmaları yapan ve örgütlü bir çalışmaya seçen, az sayıda sendika vardır. Türk-İş yayınlarında ve yer yer kimi sendikaların eğitim programlarında da, modern işçi sağlığı-işgüvenliği kavrayışına uygun çalışmalar gözlemlenmektedir.

Bu olumlu örnekler bir yana, sendikaların bu sorunlara yönelik çabalarda çoğunlukla yetersiz ve başarısız kaldıkları görülmektedir.

2. Sendikalar neden yetersiz ve başarısızlar

Bir bölüm sendikacı, *her zaman* önemli olan "parasal kazanımları", gerçekte parayla ölçülebilir ya da paraya dönüşürülebilir hakları öne çıkartmakta, yalnızca "ücret sendikacılığı" ile yetinmektedir. Bu sendikalar, çalışma ortamı ve çalışma koşullarından kaynaklanan sağlık ve güvenlik sorunlarına, tehlikeler, tehditler ve riskler konusuna yeterli önemi vermemektedirler. Bu alanda uzmanlaşmış kadro ve bilgi birikimleri ya yok, ya da çok yetersizdir.

SSK yasası, iş yasaları, işçi sağlığı-işgüvenliği tüzüğü, gerilik ve yetersizliğine rağmen, hâlâ işçi sınıfının yararına yorumlanabilecek ve kullanılabilecek birçok hak içermektedir. Sendika yönetimleri, yasalar, tüzükler ve yönetmeliklerle kazanılmış bu hakların kullanımında titiz davranmamaktadırlar. Örneğin, işletmelerde, yasa ve tüzük gereği *kazanılmış bir hak olan* işçi sağlığı-işgüvenliği komiteleri ya işletilmemektedirler, ya da hiç kurulmamışlardır. İşletmelerin kendine özgü sorunlarını belirlemek ve işçi sağlığı-işgüvenliği alanında alınacak önlemleri saptamak amacıyla ön çalışmalar yapılmamaktadır.

Bunun temel bir nedeni, kendi sendikacılık anlayışlarının yasa ve yönetmeliklerin bile *gerisinden* gelmesidir. Bu sendikalar, eğitimi ve işletmeler içinde derinlemesine örgütlenmeyi, hak alma eyleminin bu iki kaynağını ihmal etmektedirler.

Eğitim fonlarını kapitalistlerin çıkarlarını kollayan, işçilerle patronları uzlaştırmaya çalışan eğitim programlarına ve bu işi meslek edinmiş burjuva eğitimcilere harcamaktadırlar.

İşçi sağlığı-işgüvenliği faciasının asıl sorumlusu ve kaynağı burjuvazidir. Ancak, büyük bir bölüm sendika yöneticisinin ve uzman/bürokratin, işçi kitlesinin yaşam ve çalışma koşullarına yabancılaşması da eklenince, başlıca şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

İşkazalarında Türkiye sürekli Avrupa birincisidir. Her yıl otuzbeşbin yeni meslek hastası, hiçbir tanı koyulmadan ve tedavi görmeden eskilerine eklenmektedir. SSK, sağlık kurumları ve işleyişi, iktidar ve burjuvazinin işbirliğiyle çöktürülmektedir. İşçi sınıfının, kendi yaşamını, sağlığını ve çalışma yeteneklerinin koruması, "temel demokratik haklarını" kullanması engellenmektedir. Oysa bütün bu sorunlar, işçi kalmış işçi sınıfının çıkarları uğruna mücadele etmeye kararlı sendika yöneticilerinin rahatlıkla adım atabileceği sorunlardır.

VIII. SORUNLARI KİM ÇÖZECEK?

İşçi sağlığı-işgüvenliği, birçok bilimsel uzmanlık alanını birleştiren bir bilimsel araştırma ve uygulama alanı olarak, kapitalist metropollerde üretilmiş çeşitli bilgilerle, alet ve makinalarla, koruma ve iyileştirme yöntemleriyle işçi sınıfının yaşamında yerini alma sürecindedir.

Ayrıca metropol kapitalist ülkelerde işçi sınıfının büyük mücadelelerle elde ettiği sendikal-demokratik haklar, Türkiye'de işçi sağlığı-işgüvenliği alanının yasal ve hukuksal sınırlarının genişletilmesinde önemli katkılar sağlamıştır.

İşçi sınıfı, sorunlarını ancak kendi gücüyle, bilgisiyle çözebilir. Görev, onu bilgilendirmektir. Tabipler odası gibi meslek odaları, İSD gibi demokratik kitle örgütleri ve sendikalar, işçi sağlığı-işgüvenliği alanındaki bilimsel bilgilerin yoğun biriktiği başlıca kaynaklardır. Bu bilgilerin işçi sınıfına ulaştırılması, sınıfın aktif katılımını öngören çözüm önerilerinin üretilmesi, çalışma ve yaşam koşullarında iyileştirme sağlamanın ilk adımıdır.

Çözüm, aydınlanmış işçi sınıfının, işçileşmiş aydınlarla birlikte örgütlü mücadelesinden doğacaktır. *Somut eylem*, bu düzende çalışma ve yaşam koşullarının *iyileşmesini* sağlamanın olanaklı ve geçerli tek yoludur. Kalıcı çözüm ise, işçi sınıfının siyasal iktidar hedefiyle, devrimle bağlıdır. ●

"Sağlık için seni işten attım"

Kapitalizmin insanlığın refahını, sağlığını düşünmek gibi bir amacı yoktur, çünkü yasası kârdır. Marks, *Kapital*'de şöyle yazıyor:

"Hiçbir kapitalist, kâr oranını düşürdüğü sürece, yeni bir üretim yöntemi, ne denli fazla üretken olursa olsun, artı-değer oranını ne kadar çok artırırsa artırsın, hiçbir zaman gönüllü olarak uygulamaya koymaz." (K.Marks, *Kapital*, Sol Yayınları, 3.cilt s.233) (abç)

Bu, kapitalistin işçi sağlığı ve işgüvenliği önlemlerine yaklaşımının da genel çerçevesini veriyor. O, ancak kâr oranını artırıyorsa önlem alır. Gerisi, işçi sınıfının bilek gücüyle kazandığı haklardır.

Öte yandan, yaşamın tüm alan ve anları kapitalizm için "kâr kapısı"dır. Sağlık hizmetleri, böyle bir alandır. Emperyalist dünyanın lideri ABD'de sağlık hizmetleri özel şirketlerin elindedir. İşçi, örneğin General Motors (GM) firmasında çalışır, bu dünya tekelinin sahip olduğu sağlık sigortası şirketine bağlanır, oraya prim öder. Sağlık sigortası, tekellerin önemli bir kâr kapısıdır.

GM'nin sahibi olduğu sağlık sigortası şirketinin de "kâr" için çalışıyor oluşu, yaşamda hoş çelişkiler yaratıyor. Kapitalizmi de bütün iğrençliğiyle sergiliyor. *Financial Times*'in yazdığına göre, son yıllarda Amerikan tekelleri, çalıştırdıkları işçilerin özel yaşamları, sağlıkları ile sahibi oldukları özel şirketlerin verdikleri sağlık hizmetlerinin artan maliyetleri arasında daha doğrudan ilişki kuruyorlar.

Kapitalistin bir şirketinde çalışan işçinin, onun başka bir şirketinin sattığı alkole olan bağımlılığının işyerinde üretimi olumsuz etkilemesi ve sonunda da,

yine aynı kapitalistin sağlık hizmeti veren şirketinin tedavi masraflarının artması, onu, işçinin sağlığını düşünmeye(!) yöneltiyormuş. Oturmuş hesap yapmışlar, ABD tekel-leri, alkolizmin yarattığı verimsiz çalışma yüzünden yılda 66 milyar dolar yitiriyorlarmış. Uyuşturucu alışkanlığının sonuçlarını da ekleyince önerine 165 milyar dolarlık bir fatura çıkıyormuş. Gazete bu durumu şöyle anlatıyor:

"Bu sorunlar yeni değil, yıllardır salgın hastalık boyutlarında ve yaygındır. (Ama), şirketlerin verdikleri sağlık hizmetlerinde maliyetlerin tırmanması, Amerikan şirketlerini tutum almaya ikna etti." (abç)

Kapitalist tekel, ikna oluyor da ne yapıyor? "Sağlıksız alışkanlıklar, şirketin sağlık hizmetleri faturasını yükseltiyor" diyerek, bir taşla birkaç kuş birden vurmaya yönelik uygulamalar başlatıyor.

Örnekler, insanın tüylerini diken diken ediyor. Indiana eyaletinde Ford Meter Box işyerinde bir işçi, evinde sigara içtiği için işten atılıyor. Bir başkası, şişman olduğu için işe alınmıyor. Best Lock firmasının bir işçisi iş saatleri dışında içki içtiği için kapı dışarı edilmiş. Buna "kapitalist patronların işçilerin sağlığını geliştirmek için başvurdukları çok taktikler" adını vermişler.

Haberde, binlerce ABD şirketinin, sigara içenleri, kanında yüksek kolesterol bulunan, şişman işçileri, iş saatleri dışında kayak, sualtı sporları gibi tehlikeli sporlar yapmaları ya işe almadığı, farkına vardığında bu nedenle işten çıkarttığı, ya da işçiyi, artmasına neden olduğu sağlık masrafları için yıllık sigorta primini artırma cezası verdiğine yer veriliyor. Uygulama, işçinin kendisi değil eşi söz konusu olduğunda bile sürdürülüyor-

muş.

Böylece kapitalist, sağlığa, "işçisinin sağlığına" ne denli yüksek değer biçtiğini(!) göstermiş, işten çıkarmalar için "modern" bir gerekçe uydurmuş, son tahlilde de, "kâr oranlarının" belini doğrultmaya çalışmış oluyor. Tabii, işçi sendikalarının, insan hakları savunucusu kuruluşların işverenler aleyhine açtıkları davaların sayısı da artıyor.

Sigara gerçekten insan sağlığına zarar gösterilmiş bir alışkanlıktır. Alkol de öyle. Uyuşturucular ise bir evrensel felaket! Sağlıksız yiyecekler yemenin, eksik/yanlış beslenmenin insan fizikinde yarattığı deformasyon da biliniyor. Ama, bütün bunların yaratılmasında başrolü oynayan kapitalizmin "insan sağlığını" düşünüyormuş pozlarına girmesi, "fiziki düzgün işçi" istemesi, komik kaçıyor.

Kapitalizm sömürücü özülle iğrenç ve sahtekar bir sistemdir. Kişisel ve toplumsal hastalıkları yaratarak kâr Onları engelleme, caydırma adına kâr eder. Tedavi etme adına kâr eder!

"Uygur" kapitalizmin öteki yüzü insanlık düşmanlığı, mafya ilişkileridir. Alkolü, sigarayı, uyuşturucuyu vb. üreten, reklam yoluyla alışkanlıkları körükleyen, yeri geldiğinde saygıdeğer şirketler gerektiğinde de mafya örgütleri aracılığıyla pazarlayan, işçi sağlığı-çevre sağlığı sorunları yaratan, sonra bütün bunlara karşı "mücadele"(!) eden, tedavi merkezleri kurup "kötü alışkanlık" sahibi, hasta işçiyi işinden eden, hep aynı sistemdir. Kapitalizmdir.

Kapitalizm insanlığın tenine saplanmış, zehir saçan bir dikenidir. Bu dikenin söküp atmadan işçinin, insanlığın, doğanın sağlığını kalıcı bir güvenceye kavuşturmak olanaklı değildir. ●

Devrim ve demokrasi kavgasını
işçi sınıfının dünya görüşüyle
yükselten

KAVGA temsilcilikler açmaktadır

İŞÇİ, EMEKÇİYSENİZ,
HAKSIZLIKLARA, SÖMÜRÜYE
DUR DEMEKTEN,
GERÇEK DEMOKRASİDEN,
ADİL BARİŞTAN,
1000 YILLIK GELENEĞİ
GELECEĞE TAŞIMAKTAN, YANAYSANIZ,
KAVGACIYSANIZ,

BU GÖREV SİZİNDİR

KAVGA TEMSİLCİSİ
OLUN!

İstekli okuyucularımız, özgeçmişlerini, ad ve adreslerini içeren yazılı başvurularını 2 fotoğrafla (6x9) birlikte, aşağıdaki adreslere taahhütlü olarak postalayabilir, telefonla ya da şahsen başvurabilirler.

**YENİ KAVGA'CILARA
MERHABA!**

Türkiye: KAVGA Merkez Bürosu, Ordu Caddesi Dağarcık
Sokak No:32/24, Fatih, İstanbul
Telefon: (1) 521 52 62

Avrupa: KAVGA Avrupa Temsilciliği, Murtaza Dersimli,
P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere

ABONE FORMUNU BURADAN KESİNİZ ✂ Formu ve abonelik bedelini ödediğinizi belirten belgenin kopyesini KAVGA adresine postalayınız

KAVGA'YA ABONE OLMAK İSTİYORUM

Adı: _____ Soyadı: _____
Sokak/no: _____
Şehir: _____ Posta kodu: _____
Ölke: _____ Tel: _____

Abone bedeli	12 sayı	6 sayı
Yurtiçi:	☐ 60 000TL	☐ 30 000TL
İngiltere:	☐ 15 Sterlin	☐ 7.5 Sterlin
Almanya:	☐ 60 DM	☐ 30 DM
Fransa:	☐ 150 FF	☐ 75 FF
İsviçre:	☐ 50 SFr	☐ 25 SFr
Amerika:	☐ 40 \$	☐ 20 \$
Avustralya:	☐ 40 \$	☐ 20 \$
☐ Banka havalesi	☐ Posta havalesi	☐ Nakit

İmza _____ Tarih: ____/____/1991

YURT İÇİ ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:
Ordu Caddesi, Dağarcık Sk. No:32/24,
Fatih, İstanbul.
Tel: (1) 521 52 62
Banka havalesi:
Yapı ve Kredi Bankası,
Aksaray Şb.
Genel Ajans, Hesap No: 5349-3

YURT DIŞI ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:
Avrupa Genel Temsilciliği:
Murtaza Dersimli,
P.O.Box 1822, Londra N1, İngiltere.
Banka havalesi:
National Westminster Bank,
Hackney Amburst Branch
20 Amburst Road,
London E8 1SW
Hesap: KAVGA (1) 521 52 62

Ali Yıldırım, devletin "yerinde imha" uygulamasına karşı çıkmak insanlık borcudur, diyor

Ekonomik, toplumsal bunalım derinleştikçe devlet terörünün dozu da yükseliyor. Her türlü demokratik hak ve istem geri çevriliyor, büyük bir sınıfsal kinle karşılanıyor. İstemler kitlesel bir oluşumla ifade edildiğinde devlet geri çekilmek zorunda kalıyor. İşçi eylemleri bu anlamda devletin acizliğini sergiliyor. Fakat bu her zaman böyle değil, son Diyarbakır katliamı keyfiliğin boyutuna işaret ediyor.

Devlet terörüne dayanak oluşturan Terörle Mücadele Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle hak aramaya verilen yanıt, yaşama hakkının tümüyle ortadan kaldırılması oldu. Yeni bir kavram girdi günlük dilimize: *Yerinde imha*.

Evet düpedüz, devletin planlayarak adam öldürmesi. Terör yasasının daha birkaç aylık ömründeki bilançosu elliye yakın insanın kurban edilmesi oldu. Ölü ele geçirmeler devletin zafer hanesine yazılıyor. Ve insanlar bir mal gibi, eşya gibi "ele geçiriliyorlar".

Öldürülen insana ne suç yüklenirse yüklensin, siyasi polisin yerinde imha uygulamasına karşı demokratik bir tepki oluşturmak zorunludur.

Masumiyet Karinesi

Yaşanan süreçte siyasi iktidar kendi hukukuna dahi uygun davranmak gereğini duymuyor. İktidarı kendi çitlerinin ardına çekilmeye zorlamalıyız.

Ceza hukukunun genel bir ilkesi vardır: Suçluluğu mahkeme kararı ile sabit oluncaya kadar kişi suçsuzdur. Buna masumluk karinesi adı verilir. Bu düzenleme, gerek 1982 Anayasası'nda 15. madde ile, gerekse ceza yasasındaki düzenleme ile yerini almıştır.

Bu ilkenin dile getirilmesi şu açıdan önemlidir: Siyasi iktidarın son İstanbul katliamının ardından demokratik kesimlerce tepkiler ortaya konuldu. Tepkilere karşı siyasi polisin yanıtı "adam öldürmekle iyi iş yapıyoruz, öldürmemize karşı çıkanlar da teröristlerin destekçisidir" anlamına gelecek nitelikteydi. Oysa yasa ne diyor? Kişi suçlu sayılamaz. Siyasi polis bütün işlevleri üstleniyor. Yani yargılıyor, mahkum ediyor ve infazı gerçekleştiriyor. Buna hakkı, yetkisi var mı? Hayır.

Önce Terörist İlan Et Sonra Öldür

Burjuva demokrasilerinde klasik güçler ayrılığından söz edilir ve özellikle de yargının

Yerinde imha

bağımsız olduğu öne sürülür. Yargı bağımsızlığı bir yana yürütme, yani siyasi iktidar, yani siyasi polis, yargının görevlerini bizzat kendi üzerine alıyorsa karşımızda bir polis devleti var demektir.

Siyasi polis hiçbir zaman mahkemelere güvenmemiştir. En iç içe çalıştıkları DGM'lere bile güvenmiyor. Bu nedenle de kendi işini kendi görmek istiyor. Yargılama süreçleri, gözaltılar, tutuklamalar, polise lüks geliyor. O, yerinde işini bitirmek istiyor. Yargılama yetkisi ise ancak kanunla verilebiliyor. İşte terör yasası "polis mahkemelerinin", yani imha timlerinin yasallaşmasına olanak sağladı. Dün utangaçça gerçekleştirilen yasadışı uygulamalar, bugün hukuk oldu. Terör yasası ile DGM'lerin önemli derecede görevi polise devredildi.

Aslında, yukarıdaki arabaşlığı tersine çevirmek gerek. Siyasi polis terör yasasından aldığı feyzle bütün kamuoyunun, mahallelinin, komşuların gözü önünde insanları kurşuna diziyor. Kurşuna dizilen kimdir? Neden öldürülüyor? Hangi yasa öldürmeye yetkili kılmış? Öldürüyor ve ilan ediyor, "öldürdüklerimiz teröristti". Teröristse öldürülsün, demeleri isteniyor insanlardan. Teröristi öldürmek mübah mı? Nerede yargı, hukuk, kanun, vs.?

İnfaz Değil İmha

Öldürdüğü insanları kim terörist ilan ediyor? Polis. Kim öldürüyor? Polis. Yani yargılayan da, karar veren de, infaz eden de polis. Bu TC'nin kendi devlet düzeninin hiçe sayılması, anayasanın, ceza yasasının çöpe atılmasıdır. Ama mücadele eden insanların aleyhine olacak şekilde.

Polisin planlayarak adam

öldürmesi için "infaz" kavramı kullanılıyor. Bu kavram, olayın özünü karıştırıcı bir anlam taşıyor. Şöyle ki, *infaz*, bir yargılama sürecinden sonra, suçluluk sabit olunca, infaz hukuku kuralları çerçevesinde gerçekleşen bir durumdur. Yani önce suç, suçluluk ve infaz. Polisin adam öldürmesine infaz demek, polisin "öldürdüklerimiz teröristti" ilanı yargı kararı saymak, polisi de bu kararı infaz eden memur saymak anlamına geliyor.

Yargılama süreçlerinin işlemesi, savunma herkes için gerekli bir kurumdur.

Tutuklanmak Şans Oldu

Bugün için özgürlük ve demokrasi mücadelesine katılan hiçbir insan için hukuksal güvence söz konusu değildir. Hukukçular da dahil olmak üzere insanların başlarına her an birşeyler gelebilir. Bu yabancısı olduğumuz bir durum değildir. İrkçi Güney Afrika'da olup bitenler, Güney Amerika'da ölüm mangaları...

Örgütlü bir mücadelenin içinde olmayan, hukuksal güvencesi olmayan kişi siner, korkar ve geri çekilir. Zaten istedikleri budur. Belirsizlik ve bunun sonucu tedirginlik. Anayasa Mahkemesi başkanı bile Türkiye'nin bir hukuk devleti olmadığından söz ediyor. Yani şunu demek istiyor: Devlet kendi koymuş olduğu yasaları, hukukunu bile çiğniyor. Bir anlamıyla da hukukundan sıyrılıp bütün çıplaklığıyla, kaba güç olarak orta yerde terör çıkarıyor.

Acıdır ama gerçektir, yerinde imhalar. akıl almaz işkenceler karşısında artık tutuklanmak şanstır.

Devletin Öldürme Yetkisi

Devlet terörü yalnızca solcu-

ları, sosyalistleri hedef almadığı gibi, gerek üniversiteler gerekse basın bu terörün yanında kayıtsız şartsız yerlerini alıyor. İsmail Beşikçi'nin sözleriyle söyleyecek olursak, "polisin itibarsız yardımcısı" oluyor.

Göz göre göre insanlar katledilirken, istisnasız bütün günlük basın emniyet müdürlüklerinin açıklamalarını haber diye yazıyor. Onursuzluk bu kadar olur!

İstanbul'da on kişinin öldürüldüğü gün yayınlanan bütün gazeteler "üç evde on teröristin çatışmaya girerek ölü ele geçirildiğini" yazıyordu. Polisin verdiği bilgi. "Testim ol çağrısı yapıldı, silahla karşılık verildi, öldürüldü." Olay mahalline bütün giriş çıkışlar yasaklanmış, hiçbir gazeteci bilgi alamazken, polisin hükümünü aynı gazeteler manşete çıkarıyor. "Teröristler ölü ele geçirildi." Ölenlerin adları belli değil, ama kimlikleri terörist.

Ya üniversitelerin ceza kürsülerindeki profesörlere ne demeli? Tortulaşmış bir biçimde susuyorlar. Terör yasası çıkmış susuyorlar, insanlar imha ediliyor susuyorlar, ölüm mangaları dehşet saçıyor susuyorlar. Kimse bu baylardan "ihtilalcilik" beklemiyor. "Namuslu burjuva olun yeter" deniliyor. Ama ne gezer. Gerçekliğe, yaşanan sınırdan dönen bilim adamı, üniversite. Hoş doğrusu. Evet üniversite de bilimin b'sinden habersiz, siyasi iktidarın kapı-kulu.

Öldürmek İçin Vurmak

Teröristler ölü olarak "ele geçiriliyor". Neden? Sağ yakanmaları mümkün değil mi? Olmaz olur mu! Evin etrafı gündüz gözüyle sarılıyor. Çelik yelekli, zirhli, ma-

kineli tüfekli, bombalı, panzerli ve yüzlerce tim görevlisiyle... "Hücre evinde" üç-dört insan. Birkaç saat beklemek yeterli olacak. Hayır beklenilmiyor. Bombalar atılıyor, makinalı ateş kusuyor, kapılar pencereler kırılıyor... İnsanlar hâlâ sağ mı? Taranıyorlar.

Gün gibi açık: Amaçları yakalamak değil öldürmek. İngiliz burjuvazisi, bu yöntemi İrlanda'nın kurtuluşu için mücadele eden IRA militanlarına karşı uyguluyor ve adını "öldürmek için vurmak" koymuş.

Polisin görev ve yetkilerini düzenleyen yasada da, Ceza Yargılaması Yasasında da, polisin adam öldürme yetkisi yok. Yasalar yakalamak diyor. Fakat, yetkililerin "operasyonlar çok başarılıydı" sözleri "öldürmeye devam" anlamına geliyor.

Yerinde imhanın özel bir anlamı var. İnsanlar fiziksel olarak bütünüyle ortadan kaldırılmak isteniyor. Çünkü bu insanlar yakalansa, yargılansa ve hatta suçları sabit olsa alacakları ceza çok çok beş-on yıl. İmha ediliyorlar.

Bu kendi hukukunu tanımaz yasadışı tutumun teşhir edilmesi, açığa çıkarılması gerekiyor. Göz göre göre insanların öldürülmesine karşı çıkmak bir insanlık borcudur. Yaşama hakkının savunulmasında demokratik tepki son derece önem taşıyor. Güçbirliği ve dayanışma önem taşıyor.

Ne Hukuk Var Ne Demokrasi

Evet hukuk, burjuvazinin kendi hukuku. Fakat o bile yok. Ya demokrasi? Baskı ve şiddetin kol gezdiği otoriter kurumsallaşma.. Komikliğe bakın. Yargılanabilmeyi savunuyoruz. Masumluk karinesini savunuyoruz. Yaşama hakkını savunuyoruz. Burjuva demokrasinin kırıntılarını savunmak bile sosyalistlere düşüyor.

Sosyaliste, demokrata, hukukçuya görevler düşüyor. Terörle mücadele yasasına karşı, devlet terörünün bir uygulama biçimi olan yerinde imhalara karşı mücadele etmek, mücadele yöntemleri geliştirmek gerekiyor.

Siyasi iktidarı çitlerinin arkasına ancak örgütlü etkin güçler çekebilir. Hukuk yapan işçi sınıfının demokratik istemler içinde önde yürümesi gerekiyor.

Sinmek değil ayakta durmak, açıkta durmak. Korkunun panzehiri örgütlü sesi yükseltmektir. •

Çağın bir büyük devrimcisi: Mao Zedung

Alpay Kırcaali, ölümünün 15.yıldönümünde Çin Devrimi'nin liderini anlatıyor

Bir köylü çocuğu olan Mao Zedung, siyasal yaşama 27 yaşında başladı. 1917 Sosyalist Ekim Devrimi'nin Çin'de uyandırdığı derin yankı ile Mao, 1918 güzünde Pekin'e gitti. Ülkesinin en ünlü düşünürlerinden Marksizmi öğrendi. 1 Temmuz 1921'de ÇKP'nin kuruluş kongresinde 12 delegeden biri Mao'ydu. Mao'nun, yaşamını ÇKP'nin yaşamıyla bütünleştiren çizgisi başlamıştı.

1923'te ÇKP 3.Kongresi Komintang'a katılmayı ve bu partiyi ulusal devrimci hareketin merkezi yapmayı kararlaştırmıştı. Ama, Komintang lideri Sun Yat Sen'in 1925'de ölümüyle yönetime geçen Çang Kay-şek, komünistleri ezmeye yöneldi. 1927'de Kanton ve Şanghay'da ÇKP önderliğindeki ayaklanmayı şiddetle bastırdı. Kentlerde ve kırdaki sayısız Çin komünisti katledildi.

ÇKP kentlerden silinince, partinin köylü bürosu başkanı Mao, iç bölgelere çekilip devrimci üsler oluşturmayı ve Kızılordu'yu örgütlemeyi savundu. Bu tutum, devasa bir yoksul köylülüğe sahip Çin için kentlerde ayaklanma ve devrimi yaymak için gezgin çeteler oluşturmayı öneren Komintern'le ve ÇKP yönetimiyle ters düşüyordu.

Politbüro'dan çıkartılan Mao, 1927 olaylarıyla birlikte kesinlikle şu görüşe varmıştı: Çin devrimi bir köylü devrimi olacak, ya da hiç olmayacaktı. Bu nedenle, kendisi gibi düşünenlerle birlikte Kiangsi'ye gitti. 1929'da 11 bin kişilik bir birlik oluşturmuşlardı.

Çang Kay-şek birliklerinin 1931'den itibaren Kiangsi'yi sarmaya başlamaları karşısında, Mao ve yoldaşları, Ekim 1934'te, 100 bin kişilik bir güçle kuşatmayı yararak daha iç bölgelere gitmeye başladılar. Kızılordu arkadan kovalayan Komintang ordularıyla çarpışa çarpışa Zuany'i'ye geldiğinde sayısal gücü yarıya inmişti.

Ocak 1935'te yapılan Zuany toplantısında Mao, ÇKP Askeri Komite Başkanlığı'na getirildi.

Parti, Mao'nun önderliğinde ideolojik ve örgütsel bütünlüğe kavuşmaya başlamıştı.

Düşmanın saldırılarını göğüslerken, bir yandan da köylü kitlelerini kazanmaya çalışan, akıllara durgunluk verecek kahramanlıklarla iç bölgelere çekilmeyi sürdüren Kızılordu, "Uzun Yürüyüş" sırasında, bir yılda onbin kilometre yol yürüdü. Ekim 1935'te Yen'an'da Şensi Sovyeti'nden birliklere kavuştu. İnsanlık tarihinin bugüne kadar gördüğü en büyük yürüyüşlerden biri olan Uzun Yürüyüş sona ermiş, yola çıkan 100 bin komünistten yalnızca 5 bini hayatta kalmıştı.

1935'te Komintern 7.Kongresi'nde Faşizme Karşı Birleşik Cephe stratejisi benimsendi. ÇKP, 1936-37'de Japonya'nın Çin'i işgal etmesi üzerine, Çang Kay-şek'e iç savaşa son verme çağrısı yaptı. Komünistlerle milliyetçilerin Japon emperyalizmine karşı "ulusal birleşik cephe" birlikte savaşmasını önerdi. Büyük cephe 1937'de ilan edildi.

Bu, ÇKP için bir dönüm noktasıydı. 1936'da 40 bin kadar üyeye sahip olan ve 1,5 milyon nüfuslu geri bir bölgeyi denetim altında tutan ÇKP, Kuzey Çin'de Japon işgaline karşı gerilla savaşını başlatmasıyla birlikte, kısa sürede büyüdü. Komünistler girdikleri yere devrimi taşıyor, topraksız köylüleri sosyalizme kazanıyorlardı.

1945'te Japon işgalcileri Çin'den çekildiklerinde, ÇKP, 1 milyonluk Kızılordu'yla Çin'in büyükçe bir bölümünü

denetimi altına almıştı. Karşılarında ABD'nin büyük yardımlarıyla beslenen Komintang'ın 3 milyonluk ordusu vardı, ama artık komünistler Çin köylüsünün gönlünü kazanmışlardı.

Üç yıl süren iç savaşta Komintang birliklerini süpüren Kızılordu, Ocak 1949'da Pekin'e, ekimde de Kanton'a girdi. Mart 1943'te parti başkanlığına getirilmiş olan Mao, 1 Ekim 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunu, "Çin Devrimi'nin, Ekim Devrimi'nin bir devamı ve proleter sosyalist dünya devriminin bir parçası" olduğunu ilan ediyordu.

Mao Zedung, Marksizm-Leninizmi hazır cevaplarla dolu, soyut bir doktrin şeklinde kavrayanları hep eleştirdi. 1938'de "Marksizmin Çinileştirilmesi" görüşünü ortaya attı. Bu, Marksizmin yalnızca Çin koşullarına değil, aynı zamanda Çinli zihniyetine ve kültürel gelenekle-

rine uyarlanması anlamına geliyordu.

Mao, komünist partisinin tarihin gerçek yaratıcıları olan kitlelerden öğrenmesi gerektiğini vurguluyordu. Partinin, ancak kitleler içinde eriyerek, onların eleştirilerine tabi ve ihtiyaçlarına duyarlı olarak yaşayabileceğini ve ancak bu sayede ayrıcalıklılığa, bürokrasiye ve elitizme karşı savaşabileceğini savunuyordu.

Ona göre parti hiçbir zaman toplumun üstünde değildi ve partinin içindeki çelişkiler tüm toplumun içindeki çelişkilerle karmaşık bir şekilde örgütlenmişti. Partinin başarısızlıkları, doğru bir şekilde analiz edilirse çoğu zaman başarılar kadar aydınlatıcı olur, diyordu.

1960'lara gelindiğinde devrimci Çin'in kalkınma çabaları tıkanmış, Çin-Sovyet anlaşmazlığı su yüzüne çıkmış, parti ve devlette bürokratik azmı. Bu ortamda, Ağustos 1966'da yapılan MK toplantısında Mao, Kültür Devrimi'ni başlattı. Kültür Devrimi, asıl olarak parti ve devletteki bürokratik kemikleşmeye karşı bir "emek eğitimi ve siyasal bilinci yükseltme" kampanyasıydı.

Çeşitli yönleriyle Çin'de ve dünyada büyük etkiler yapan Kültür Devrimi, 1976'da Mao'nun ölümünün ardından toplanan ÇKP 11.Kongresi'nce resmen sona erdirildi. Bu arada, yeni yönetim, adları Kültür Devrimi'yle bağlanan ve aralarında Mao'nun eşi Çiang Çing'in de bulunduğu dört ÇKP liderini tasfiye etti. Hatta

yargılanarak ağır hapis cezalarına mahkum edildiler. (Çin Devrimi'ne büyük emeği geçmiş bir komünist olan Çiang Çing, geçtiğimiz aylarda ÇKP yönetimine ağır suçlamalarda bulunduktan sonra intihar ederek onbeş yıllık hapis yaşamına son verdi.)

Çin Devrimi başarıya ulaşana dek Mao, SBKP'nin ve Stalin'in sürekli baskısı altında kalmıştı. Dahası, devrim, Mao'nun onların önerdiği yolun tersini izlemesi sayesinde zafere ulaşmıştı. Mao'nun Stalin'e ağır eleştirileri vardı.

Ona göre Stalin, sosyalizmde sınıf mücadelesini kavrayışında Marksist-Leninist anlayıştan sapmış, uzlaşmaz sınıf mücadelesinin, kapitalist ve sosyalist yollar arasındaki çelişkinin kolektifleştirmeden sonra da süreceğini görememişti.

Mao, Stalin'in işçi sınıfına ve kitlelere güvenmeyi ihmal ettiğini, kapitalist restorasyon tehlikesini uluslararası emperyalizmin silahlı saldırısına indirgediğini belirtiyor, onun, tek yanlı

olarak ağır endüstriye vurgu yaparken, tarımı ve köylülerin yaşam düzeylerini ciddi bir şekilde ihmal ettiğini söylüyordu.

Stalin ayrıca, Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırısından önce tedbirli davranmamıştı. 1930'lardaki tasfiyeler sırasında karşı-devrimcilerin bastırılmasının kapsamını geniş tutmuştu.

Bu haklı eleştirilerine karşın Mao, Hruşçov'un Stalin'e komünistçe olmayan saldırılarına karşı Stalin'i savunarak doğru bir tutum almaktan da geri durmadı.

Mao, az gelişmiş bir ülkede devrimi gerçekleştirdikten sonra sosyalizmi kurmanın önündeki tuzakları iyi görmüştü. Önerdiği önlemler çeşitli yönleriyle yanlış, fazlaca basitleştirilmiş ve belgileştirilmişti. Onun çok geri bir topluma yönelik önermelerinin evrenselleştirilmesi yanlış olur. Ancak, onun dikkat çektiği tehlikelerin fazlasıyla doğru olduğunu yaşamın son yıllarda daha belirgin biçimde gösterdiği de unutulmamalıdır.

Akıllara durgunluk veren kahramanlıklarla dolu Çin Devrimi, Mao Zedung'un, onun önderliğinde ÇKP'nin eseridir. Partinin ve Mao'nun izlediği çizginin birçok yanlış ve zaafı barındırmış olması bu gerçeği değiştirmez. Dünya işçi sınıfına kahraman bir devrim armağan eden büyük devrimci ve komünist Mao Zedung'u, ölümünün 15.yıldönümünde saygıyla anıyoruz. ●

Büyük özveri ve kahramanlıkla dolu Çin Devrimi, "başarısızlık, doğru analiz edilirse başarı kadar aydınlatıcıdır" diyen Mao Zedung'un ve ÇKP'nin eseridir. Partinin ve Mao'nun çizgisinin birçok yanlış ve zaafı barındırmış olması bu gerçeği değiştirmez.

Anadolu toprağının kutlu çınarı

Mehmet Ruhi Su, 1912'de Van'da doğdu. Birinci Dünya Savaşı'nın öksüz bıraktığı çocuklardan biri olarak, Adana'da yoksul bir ailenin yanına verildi. On yaşında Adana'da yatılı bir okul olan Dar-ül Eytam'a (Öksüz Yurdu) yazıldı.

Sesinin güzelliğiyle çevresinde seçilen Mehmet, Öksüz Yurdu'nda kemana başladı. 1925'te Ankara'da kurulan Musiki Muallim Mektebi'nin sınavını kazandı. Ama, ancak Adana Lisesi ve Adana Öğretmen Okulu yıllarını, içine alan uzun bir dönemin sonunda, bu okula girebildi. "Su" soyadını o yıl aldı.

Musiki Muallim Mektebi'ni başarıyla tamamlayan ve Riyaseti Cumhur Orkestrası'na seçilen sayılı öğrenciler arasında yer alan Ruhi Su, 1936'da Konservatuar'ın Opera Bölümüne geçti. Klasik Batı müziğinin Paul Hindemith, Karl Ebert gibi dünyaca ünlü adlarından ders alan Ruhi Su, kurumdaki yüksek Batı hayranlığına karşın, halk müziğine sarıldı. Bir konuşmasında bunu "türküler üzerine bilincim Konservatuar yıllarına rastlar" diye anlatıyordu.

Ruhi Su, bu çizgisini 1942-1952 döneminde Devlet Operası'nda çalışırken de sürdürdü. 1943'te radyoda türkü söylemeye başladı. Ama rasgele türküler değil, "Türkiye radyolarında ilk kez Alevi ozanlarının türkülerini söyledi". 1945'te bu görevine son verilmesinin nedeni, Pir Sultan'dan, Aşık Ali İzzet'ten seslendirdiği Alevi türkülerinin içeriğinin şimşekleri üzerine çekmesiydi.

1952 Komünist Tevkifatı'nda tutuklanıncaya dek Devlet Operası'nda çalışan Ruhi Su, TKP üyesi olmak "suçundan" beş yıl hapis yattı. Ölümüne dek yaşamını, kavgasını paylaştığı ikinci eşi Sıdika Hanım'la mahpus evlendi.

Burjuvazinin zindanı, onu daha da güçlendirdi. Partisi onu bıraktı, ama o partisini bırakmadı. O, komünistti. Ondandır öğrendiğimiz "Mahsus Mahal"den umut fışkırır: "Bilirim bilirim kardaş gelen gündedir."

Burjuvazinin açlığa mahkum ettiği, hapisten çıktıktan sonra 20 ay Çumra'da "nezaret" altında tuttuğu Ruhi Su, baskılara boyun eğmedi.

Bu arada, Yapı ve Kredi Bankası için yürüttüğü Türk Halk Müziği arşiv çalışmasından, "Bitmeyen Yol" filminde

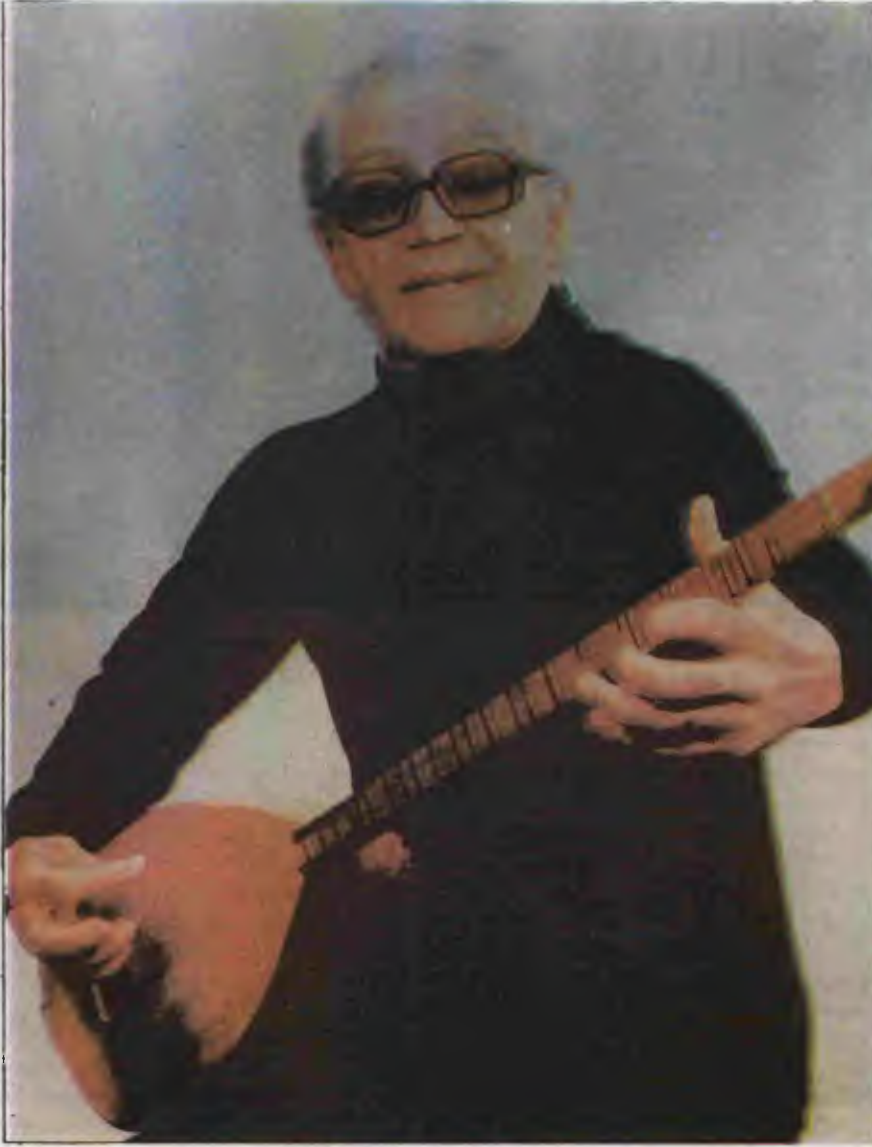
Serdari'den okuduğu bir türkü nedeniyle aleyhine açılan kampanya sonucu uzaklaştırıldı. Serdari'nin türküsü, "Serdari halimiz böyle n'olacak kısa çöp uzundan hakkın' alacak" diyordu.

Onurlu sanatçı Ruhi Su, ekmeğini kazanma savaşı verirken, dünya görüşü ve müzik bilincinden ödün vermedi. İşçi sınıfının güç kazanmasıyla giderek yükselen sınıf mücadelesine saziyla, seslendirdiği Alevi başkaldırı türkülerıyla dev katkılar yaptı. Halk müziğini her yönüyle egemen sınıfın müziğiyle boy ölçüşebilir bir düzeye çıkardı. Kurduğu Dostlar Korosu ve aşıladığı halk müziği sevgisiyle çok sayıda genç devrimci ozanın yetişmesine emeği geçti. Halkın gönlünde bu yönüyle de devleşti.

12 Eylül, devrimci durum döneminde halkın desteğini sağlamış kimi sanatçıları soytarılaştırdı, ama mümbit Anadolu toprağının kutlu çınarı Ruhi Su'yu teslim alamadı. Tam tersine o, "er başında duman dağ başında kış / kırılır gam yeme divane gönül / cümlemizin yeltendiği murada / erilir gam yeme divane gönül" diyen türkülerle baskı, işkence ve teröre meydan okudu.

Burjuvazi, 1983'te ortaya çıkan hastalığının yurtdışında tedavisi için onun pasaport almasını iki yıl engelledi. Onu burjuvazi öldürdü. İşçi sınıfının, halk müziğimizin burjuvaziye baş eğmeyen kartalı Ruhi Su'yu 20 Eylül 1985'te yitirdik.

Ardında çok sayıda plak, kaset, günışığına çıkmayı bekleyen müzik kayıdı, sayısız öğrenci ve bir onurlu kavgı mirası bırakan komünist sanatçı Ruhi Su, yaşamı boyunca umudu yaşadı, umudu okudu. Kavgasıyla sonrakı kuşaklara yol açtı, Alevi türkülerinin başkaldırı ruhunu

Pir Sultan ve Yunus gibi ozanların zamanının dili ile toplumsal çelişkileri dile getirdiğini anlatıyor, türkülerin Anadolu'nun ezilen sınıfının kavgasında güçlü bir silah olduğunu iyi biliyordu. Ruhi Su, 1968'te şöyle diyordu:

"Bir düzen türkülerinden korkmaya başladı mı, artık o düzeni kimse ayakta tutamaz. Nesimi'nin derisi yüzülmüş, Pir Sultan asılmış, fakat bütün bu asmalara kesmelere rağmen, ne o düzen kalmış, ne de o debdebeli sultanlardan bir kimse."

Halkını yakından tanıyan bir sanatçıydı Ruhi Su. Batı hayranı bazı solcular gibi halkını küçümsemedi. Alevilik konusunda açık tutum aldı. 1943 yılında Türkiye radyolarından Alevi müziğini ilk kez duyuran o oldu. Alevi türkülerıyla ezilenlerin yüzyıllar süren başkaldırısı arasındaki bağı gördü ve repertuarının ezici çoğunluğunu bunlardan oluşturarak, bu güçlü silahı işçi sınıfının kavgasına taşıdı.

1960'lı yıllarda sosyalizmle tanışanlar, haksızlığa başkaldırı ruhunu, kavgı coşkusunu, Ruhi Su'dan dinledikleri Alevi türkülerinde buldular. Yunus'un, Pir Sultan'ın, Köroğlu'nun... bugün devrimcilerin dilinden düşmeyen birçok parçasını Ruhi Su'dan öğrendiler.

bugüne taşıdı. Komünist öldü. Ölümüyle bile düşmana korku salarken, halkımızın bilincinde, yürekte yangınlar yaratan türkülerıyla ölümsüzleşti.

Sanat Anlayışı

Ruhi Su, halk müziğini "şu bizim türküler ne kadar ah'lı of'lu" diye eleştiren(!) Batı hayranı aydın zümre için "sıkıntı türkülerden gelmiyor, bu zümrenin halinde bir bozukluk var" derdi. "Dünyada iki önemli şey var, biri insanın kendisi, biri de türküler" derken, türkülerimizi bize şöyle anlatırdı:

"Bu türküler halkın hayatının bir ifadesi değil mi? (...) Kitleler halinde öldürülmüş ve yok edilmeye çalışılmış zümrelerin hikayesi bu türkülerle anlatılmıyor mu? Asırlardan beri, bir lokma ekmek için, memleketi bir uçtan bir uca dolaşan milyonlarca yurtsuz, yuvasız insanın garipliği, ıstırapı bu türkülerle anlatılmıyor mu? Madem ki bu türküler bu kadar hazindir, o halde halkın hayat şartları tahammül edilemeyecek

kadar hazin demektir." (Ruhi Su, *Ezgili Yürek*, s.50)

Ruhi Su Batı müziğini yücelten kurumlarda yetiştirdi ama, edindiği bilgiyi halk müziğini geliştirmede kullandı. O, bu geliştirmenin müziğimizin karakterini bozmadan yapılmasına titizlik gösterir, çoksesliliğe gitmede en sağlam yolun, zaten polifonik bir karakterde olan halk müziğimizin yolu olduğunu her fırsatta tekrarlar.

"Toplumcu sanat sözünden yalnızca sanatta gerçekçiliği anlıyorum" diyen, işçi sınıfının onurlu, disiplinli ve çalışkan sanatçısının şu sözleri, onun sanat anlayışını güzel yansıtır:

"Birşeyler getirmiyor, ileriye doğru birşey değiştirmiyorsa, yaşıyor sayılmaz bir sanat. Gelenekler bile yaşayanla zenginleşir. Yaptığımız iş, hem halkın özlemlerini gerçekleştirmeli, hem de halkın özlemlerini geliştirmeli."

Ruhi Su Ve Alevi Türküleri

Ruhi Su'nun türkülere verdiği değer, onun dünya görüşüyle yakından bağlydı. O, Sünni iktidarların Türk halkı için Yezit'ten daha Yezit olduğunu,

Ama ne yazık ki, bütün çığılığı ile devrimci hareket, ne Aleviliğe doğru bir tutum aldı, ne de en ağır koşullarda bile Aleviliğe sahip çıkmış ve Alevi müziğinin yaygınlaşmasında büyük emeği geçmiş olan Ruhi Su'ya kadirbilirlik yaptı.

Oysa, eşi Sıdika Su'nun "Sultan Suyu" kasetine yazdığı tanıtma yazısında vurgulandığı gibi, "Ruhi Su'nun bu alanda yaptığı önemli çalışmaları dile getirmek hem ona, hem Alevi halkı karşı en azından bir kadirşinaslık borcu idi".

Biz, Sıdika Su'nun eleştirisini kabul ediyor, çalışmalarımızda, Ruhi Su'nun Aleviliğin müzik geleneğini bizlere ulaştıran büyük çabasına değinmediğimiz için özür diliyoruz. İşçi sınıfının yaşayan atasından, Alevilikten ve Alevi müziğinden söz edip de O'nu anmamak olur muydu?

Bin yıllık yürüyüşün onurlu neferi, halk müziğimizin kartalı Ruhi Su'yu KAVGA'da, Türkiye işçi sınıfının ve Aleviliğin ortak kavgasında, sevgisinde, umunda yaşatacağız. ●